

การใช้กิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียน

กลุ่มชาติพันธุ์ กรณีศึกษา: โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จันอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

USE OF DRAMA ACTIVITIES TO ENCOURAGE COEXISTENCE IN CULTURAL
DIVERSITY AMONG ETHNIC STUDENTS AT CASE SUKSASONGKROH MAE CHAN
SCHOOL IN MAE CHAN DISTRICT, CHIANG RAI PROVINCE

โสธยา วงศ์พิพันธ์

การใช้กิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียน
กลุ่มชาติพันธุ์ กรณีศึกษา: โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จันอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

USE OF DRAMA ACTIVITIES TO ENCOURAGE COEXISTENCE IN CULTURAL
DIVERSITY AMONG ETHNIC STUDENTS AT CASE SUKSASONGKROH MAE CHAN
SCHOOL IN MAE CHAN DISTRICT, CHIANG RAI PROVINCE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF EDUCATION
(Art Education)

Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University

2020

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การใช้กิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

กรณีศึกษา: โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จันอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ของ

ไสรยา วงศ์พิพันธ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรวณ แพทยานนท์)

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขสันติ แวงวรรณ)

..... ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติกรณ์ นพอุดมพันธุ์)

ชื่อเรื่อง	การใช้กิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ กรณีศึกษา: โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จันอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
ผู้วิจัย	ไสรยา วงศ์พิพันธ์
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2563
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประวัน แพทยานนท์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ระวีวรรณ วรรณวิไชย

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายในการสร้างกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์และศึกษาผลของการใช้กิจกรรมละครในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จำนวน 25 คน ใช้วิธีการเฉพาะเจาะจงโดยเลือกนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนชาติพันธุ์ละ 5 คน คือ ม้ง, อาข่า, ลีซอ, มูเซอ และพื้นเมือง เครื่องมือในการวิจัย คือ 1) แบบวัดความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน 2) กิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทั้งหมด 10 ครั้ง 3) แบบสอบถามความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมสำหรับครู ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบกิจกรรมละครอาศัยทฤษฎีด้านกิจกรรมละครผสมผสานกับทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม ใช้เวลาดำเนินกิจกรรม 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง 2) ผลการเปรียบเทียบการใช้กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม หลังการใช้กิจกรรมละครร่วมกับทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม ผลการทดลอง พบว่า หลังการใช้กิจกรรมละครกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันที่เหมาะสมขึ้นโดยการใช้แบบวัดความรอบรู้ก่อนและหลังการทดลองทั้ง 3 ด้าน ระดับความรอบรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : กิจกรรมละคร การอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์

Title USE OF DRAMA ACTIVITIES TO ENCOURAGE COEXISTENCE
IN CULTURAL DIVERSITY AMONG ETHNIC STUDENTS AT
CASE SUKSASONGKROH MAE CHAN SCHOOL IN MAE CHAN
DISTRICT, CHIANG RAI PROVINCE

Author SORAYA WONGPIPAN

Degree MASTER OF EDUCATION

Academic Year 2020

Thesis Advisor Assistant Professor Dr. Porawan Pattayanon

Co Advisor Assistant Professor Dr. Rawiwan Wanwichai

The purpose of this research is to create drama activities that improve the existence of the cultural diversity of ethnic students and to study the effects using drama activities in developing cultural coexistence among ethnic students. The sample consisted of 25 students (Grades Four to Six) in Suksasongkhromeachan School in Mae Chan. A specific method was applied to five students from each ethnic group, including Hmong, Akha, Lisu and Muser. The instruments of the research were as follows: (1) a test on knowledge the coexistence of cultural diversity among students; (2) drama activities to promote coexistence and cultural diversity a total; and (3) a knowledge test on coexistence and cultural diversity for teachers. The results of research found the following: (1) the pattern of activities relied on the theory of drama activities, combined with takes a total of five weeks, twice a week; (2) the results of comparing the activities to promote coexistence in cultural diversity. After using the drama activities together with group process theory. The results of research found that After using drama activities. The sample group had better cohabitation behavior. Additionally, using the knowledge test about coexistence in terms of multiculturalism and before and after aspects of experiment. Knowledge levels were statistically different at a level of 0.05.

Keyword : drama activities cultural diversity ethnic group

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ เกิดจากความกรุณาและความเมตตาช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผศ.ดร.ปรวัณ แพทยานนท์ และ ผศ.ดร. ระวีวรรณ วรณวิไชย ได้กรุณาแนะนำและให้คำปรึกษาในการทำวิจัย โดยเฉพาะการสละเวลาอันมีค่าในการช่วยตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตั้งแต่การนำเสนอหัวข้อจนมาถึงวันสอบ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทั้งสองท่านเป็นอย่างสูง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและให้คำแนะนำจนสำเร็จลุล่วง ได้แก่ รศ.ดร.จารุวรรณ ขำเพชร ผศ.ดร.ฉัศรา ประเสริฐสิน ผศ.ดร.กิตติกรณ์ นพอุดมพันธุ์ ผศ.ดร.นพดล อินทร์จันทร์ อ.ดร.ปิลันธน์ ปุณณประภา และ อ.ธัญญรัตน์ ประดิษฐ์แท่น

บนเส้นทางการศึกษาต่อในระดับมหาบัณฑิตของผู้วิจัย จะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้เลย หากขาดการสนับสนุนจากคุณพ่อบรรชา วงศ์พิพันธ์ และ คุณแม่ศรีพร มีแก้ว ผู้ที่คอยมอบความรักและกำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยเสมอ รวมถึงเพื่อน ๆ ทุกคน ที่คอยรับฟังปัญหาและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยในทุกเรื่องตลอดระยะเวลาศึกษาวิจัย

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณครูและอาจารย์ทุกท่านที่เมตตาตามอบความรู้แก่ผู้วิจัยจนได้ดีและประสบความสำเร็จ ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน นายนพดล สิงห์โตนาท ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่าน ครูณรงค์ หมอยา และ ครูกนิษฐา หมอยา ที่กรุณาแนะนำและให้การดูแลผู้วิจัยระหว่างการทำวิจัย ณ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ขอขอบคุณน้อง ๆ นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยเป็นอย่างดี การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ถือเป็นโอกาสที่สำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยได้ใช้เวลาระหว่างการศึกษาวิจัยพร้อมทั้งศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้และเข้าใจข้อมูลที่ต้องการเหมาะสมเพื่อนำไปศึกษาต่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติสืบไป

โสธยา วงศ์พิพันธ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญรูปภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	7
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	7
ตัวแปรที่ศึกษา.....	7
พื้นที่ในการวิจัย	7
นิยามศัพท์	7
ความสำคัญของการวิจัย.....	8
กรอบแนวคิด.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมละคร	11
1.1 ความหมายของกิจกรรมละคร	11
1.2 ประเภทของกิจกรรมละคร	12

1.3	คุณค่าของกิจกรรมละคร	16
1.4	ประวัติและการพัฒนาการของละคร	17
1.5	ความสัมพันธ์ของกิจกรรมละครกับโรงเรียน	19
1.6	คุณค่าของกิจกรรมละครต่อการพัฒนาเยาวชนในเชิงการศึกษา	21
1.7	อายุและความต้องการของเด็กในวัยต่าง ๆ	22
1.8	บทบาทหน้าที่ของครู	25
1.9	แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมละคร	26
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
2.	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันในสังคม	30
2.1	ความหมายของการอยู่ร่วมกันในสังคม	30
2.2	องค์ประกอบของการอยู่ร่วมกันในสังคม	31
2.3	แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันในสังคม	33
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39
3.	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม	41
3.1	ความหมายของความหลากหลายทางวัฒนธรรม	41
3.2	ประเภทของวัฒนธรรม	43
3.3	ความสำคัญของวัฒนธรรม	44
3.4	ลักษณะของวัฒนธรรม	44
4.	กลุ่มชาติพันธุ์	45
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	48
5.	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย	49
บทที่ 3	ระเบียบวิธีวิจัย	53
	วิธีการดำเนินการวิจัย	53
1.	การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	53

1.1 กลุ่มประชากร.....	53
1.2 กลุ่มตัวอย่าง.....	53
1.3 ตัวแปรที่ศึกษา.....	54
2.การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	54
3.การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	55
4.วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ	56
5.การเก็บรวบรวมข้อมูล	60
6.การจัดกระทำข้อมูลและข้อมูล.....	61
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62
การวิเคราะห์ข้อมูล	62
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	88
ขอบเขตของการวิจัย	88
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	89
ประชากร.....	89
กลุ่มตัวอย่าง	89
ขอบเขตด้านเนื้อหา	89
ขอบเขตด้านเนื้อหา	89
ขอบเขตด้านเวลา	89
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	90
การเก็บรวบรวมข้อมูล	90
การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล	92
สรุปผลการวิจัย.....	93
อภิปรายผล.....	95

ข้อเสนอแนะ	109
1. ข้อเสนอแนะทั่วไป	109
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป	109
บรรณานุกรม	110
ประวัติผู้เขียน	164

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 โครงสร้างรูปแบบกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์	64
ตาราง 2 ผลการทดสอบหาค่าความสอดคล้องระหว่างรูปแบบกิจกรรมละครกับวัตถุประสงค์ของการ จัดกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติ พันธุ์ (N = 3).....	73
ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (N=25).....	76
ตาราง 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละด้านของแบบวัดความรู้77	
ตาราง 5 ผลการบันทึกกิจกรรมที่ได้จากการสังเกตการณ์แบบไม่มีโครงสร้างของกลุ่มทดลอง	80
ตาราง 6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละด้านของแบบวัดความรู้ เกี่ยวกับการอยู่ร่วมในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มทดลองหลังการทดลอง	84
ตาราง 7 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละด้านของแบบวัดความรู้เกี่ยวกับ การอยู่ร่วมในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรม ละคร (n = 25).....	85
ตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของ กลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรมละคร	87

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย	9
---	---

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์มีหลายชนชาติหลายเผ่าพันธุ์ มนุษย์จึงสร้างวิถีชีวิตที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน การประพฤติปฏิบัติ ธรรมเนียม ประเพณี พิธีกรรม ที่แตกต่างกันไป เนื่องจากสภาพความเป็นอยู่ในสังคม ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สิ่งเหล่านี้มีผลต่อการอยู่ร่วมกันและการเกิดวัฒนธรรมทั้งสิ้น ประเทศไทยเป็นประเทศที่ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่ม แต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม แต่ประชาชนก็สามารถอยู่ร่วมกันได้ บุคคลย่อมมีอัตลักษณ์ของตนเองซึ่งแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม ชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม อันเป็นสิ่งหล่อหลอมบุคลิกภาพ ทักษะคิด ความคิด ความเชื่อและวิถีชีวิตการดำเนินชีวิตของบุคคลนั้น ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าความแตกต่างนั้นทำให้เกิดความคิด การแบ่งเขาแบ่งเราอคติหรือความไม่เข้าใจกัน ซึ่งกลายเป็นอุปสรรคในการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน ตั้งแต่ครอบครัว องค์กร ชุมชนและสังคม ทั้งระดับชาติและระดับโลกหลายกรณี (ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี, 2550) กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ มีลักษณะเด่นอันแสดงถึงเอกลักษณ์ของตน คือกลุ่มคนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษทางสายเลือดและบรรพบุรุษทางวัฒนธรรมเดียวกัน กลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือดและทางวัฒนธรรมอยู่ด้วยพร้อม ๆ กันไป เป็นความผูกพันที่ช่วยเสริมเอกลักษณ์ของบุคคลและชนชาติพันธุ์ และขณะเดียวกันก็สามารถก่อให้เกิดความรู้สึกที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไว้ (อมรา พงศาพิชญ์, 2537, 23 อ้างอิงใน มนทิรา ตาเมือง, 2554, น.20)

สังคมในยุคศตวรรษที่ 21 มีกลุ่มคนจำนวนมากหลากหลายชาติพันธุ์จึงทำให้เกิดความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมประกอบกับการดำรงชีวิตที่เรียกว่าอยู่ในภาวะยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ จึงทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายผู้คนไปสู่สังคมต่าง ๆ ได้ง่ายมากขึ้น จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้และเข้าใจเรื่องของความแตกต่างของพหุวัฒนธรรมในสังคมเพราะการเคลื่อนย้ายของผู้คนในแต่ละชาติพันธุ์ต่าง ๆ มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทั้งในด้านการทำงาน การท่องเที่ยว เพราะฉะนั้นโอกาสที่จะเกิดการแลกเปลี่ยนหรือการรวมตัวของความเป็นพหุวัฒนธรรมเป็นประโยชน์ในหลายด้าน เช่น นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางสังคม คือการบูรณาการองค์ความรู้เดิมและองค์ความรู้ใหม่จึงทำให้เกิดเป็นนวัตกรรมทางสังคม เป็นทุนทางสังคมที่เปลี่ยนเป็นมูลค่าได้ ทำให้เกิดความรักความสามัคคีและสามารถคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของสังคมนั้นๆ เช่น การแต่งกาย การละเล่น และการสร้างศูนย์การเรียนรู้เพื่อเป็นการรักษาความเป็นวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป การสะท้อนให้เห็นถึงประวัติความ

เป็นมาที่ยาวนาน การนำไปสู่ทางเลือกในชีวิตที่หลากหลายมากขึ้น เช่น ศาสนา เพศ การประกอบอาชีพ ลดการแบ่งแยกพวกเขาพวกเขาได้ ลดช่องว่างระหว่างความแตกต่างทางวัฒนธรรม เข้าใจยอมรับความแตกต่างว่าแต่ละชาติพันธุ์มีอัตลักษณ์มีคุณค่าในตัวของตนเอง

เชียงรายเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีชาติพันธุ์อยู่หลากหลาย มีการกระจายอยู่ในพื้นที่สูงและพื้นราบ จังหวัดเชียงรายเป็นดินแดนที่มีประวัติศาสตร์มายาวนาน มีความสัมพันธ์กับดินแดนใกล้เคียงที่มีความหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์และมีความงามตามธรรมชาติ ศิลปะวัฒนธรรมอันงดงาม ความยาวนานย้อนหลังไปในอดีตของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย มีกลุ่มชาติพันธุ์กระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ ในพื้นที่ 9 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอพาน อำเภอเวียงแก่น อำเภอเชียงแสน อำเภอเวียงป่าเป้า อำเภอแม่ลาว อำเภอแม่จัน อำเภอแม่ฟ้าหลวง และอำเภอแม่สาย กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ ยังคงมีการสืบทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญา ประเพณีและรักษาวัฒนธรรมต่าง ๆ ไว้ให้เห็นจนถึงปัจจุบัน พื้นที่ของจังหวัดเชียงรายมีกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์จะมีประเพณีที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ ในจังหวัดเชียงรายมีคนเมืองเป็นกลุ่มชนที่ใหญ่ที่สุด และชาติพันธุ์ไทยลื้อ ไทยจีน ไทยใหญ่ อาข่า มูเซอ ม้ง กะเหรี่ยง อ้อ เย้า เป็นต้น (จังหวัดเชียงราย, 2561) กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้จะทำเกษตรกรรมบนดอยสูง ใช้ชีวิตตามแบบบรรพบุรุษที่สร้างไว้มีการสืบทอดส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น มีขนบธรรมเนียมที่ยึดถืออย่างเคร่งครัดแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน รวมถึงความเชื่อต่าง ๆ ที่ถูกปลูกฝังให้ลูกหลานในครอบครัว มีการเคารพบูชาสิ่งต่าง ๆ ส่งต่อกันมาและมีให้เห็นในปัจจุบัน กลุ่มชาติพันธุ์มีประวัติความเป็นมายาวนานและมีลักษณะแตกต่างกัน ส่วนใหญ่สาเหตุเป็นกลุ่มที่อพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาอาศัยอยู่ตามชายแดนชายขอบของประเทศไทย โดยคนกลุ่มนี้มีลักษณะทางวัฒนธรรมแตกต่างไปจากคนในสังคมที่ตนย้ายเข้ามาอยู่ การโยกย้ายถิ่นที่อาศัยที่ไม่ใช่ถิ่นเดิมของตนเองทำให้กลุ่มชาติพันธุ์เกิดความแตกต่างและเป็นการอยู่ร่วมกันเฉพาะในกลุ่มคนของตนเอง ระหว่างการย้ายถิ่นฐานเกิดเหตุการณ์มากมายที่ไม่ดีของกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น การข่มขู่ หนีสงคราม สูญเสียคนในครอบครัว การพลัดพราก ผู้หญิงและเด็กถูกล่วงละเมิดจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ระหว่างอพยพย้ายถิ่นฐาน การดูถูกหรือเหยียดกลุ่มชาติพันธุ์ไม่ได้รับความเท่าเทียมที่เป็นสิทธิมนุษยชนควรจะได้รับ รวมไปถึงการถูกเหยียดมาเป็นประเด็นตามสังคมสื่อต่าง ๆ การนำเอาเรื่องราวของคนชนเผ่ามาหยอกล้ออย่างสนุกสนานด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ การล้อลักษณะรูปลักษณ์ ภาษาที่แตกต่างที่เป็นการหยอกล้อของคนพื้นราบแม้คนพื้นราบจะมองว่าเป็นเรื่องธรรมดา สนุกสนานหรือด้วยการไม่ตั้งใจก็ตาม แต่ในความเป็นจริงแล้วส่งผลกระทบต่อกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้เกิดปฏิกิริยาต่อการกระทำ ให้คนในกลุ่มชาติพันธุ์ประสบปัญหาในการดำรงชีวิตร่วมกับคนพื้นราบจากอดีต ปัจจุบันเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งทำให้

เกิดการปลูกฝังแก่นุสรหลานให้ดำรงชีวิตอย่างระมัดระวัง หรือดำรงชีวิตอยู่ในกลุ่มคนของตนเองเท่านั้น ทำให้การเปิดใจยอมรับกันและกันน้อยลง เกิดช่องว่างระหว่างการปฏิสัมพันธ์ที่ไม่พึงประสงค์ ปัญหาเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตโดยเฉพาะการอยู่ร่วมกันในสังคม กลุ่มชาติพันธุ์มีการย้ายถิ่นฐานจากคอกสูงเข้าสู่ชุมชนพื้นราบหรือชุมชนเมืองมากขึ้น (จำปา แสนพรม, 11 พฤศจิกายน 2561, การสื่อสารส่วนบุคคล)

ในสังคมมนุษย์ทุกสังคมมีวัฒนธรรมดำรงอยู่ในฐานะองค์ประกอบสำคัญ เพื่อเป็นตัวกำหนดสภาพและลักษณะทางสังคมเป็นแบบแผนในการปฏิบัติตนในช่วงที่เป็นเวลาแห่งการพัฒนา การให้ความสนใจในการมีทักษะการอยู่ร่วมกันที่จริงจังมากยิ่งขึ้น โดยไม่แบ่งแยกสีผิว เชื้อชาติ เพศ ภาษา และประกอบกับกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของกลุ่มชนชาติพันธุ์ต่าง ๆ เข้าสู่สังคมเมืองและมีการยึดตามหลักสิทธิมนุษยชนที่เป็นความเท่าเทียมกัน ไม่แบ่งแยกและต้องเผชิญหน้ากับผู้คนหลากหลายวัฒนธรรม ก่อให้เกิดการตั้งคำถามใหม่ที่ท้าทายต่อการอยู่ร่วมกัน การเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันจึงมีความจำเป็นที่จะต้องตระหนักเป็นสำคัญเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการดำรงชีวิตต่อไปโดยการ “ยอมรับความแตกต่างแต่ต้องไม่แตกแยก” การปลูกฝังปลูกจิตสำนึกสร้างทักษะการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ยิ่งต้องเริ่มปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้เข้มแข็ง เป็นการก่อกองทัพที่ดีไปตลอดชีวิต ถือเป็นข้อคิดกระตุ้นจิตใจเด็ก ที่ช่วยสอนคุณธรรมและพัฒนาพฤติกรรมของการอยู่ร่วมกัน ตั้งแต่หลักเกณฑ์พื้นฐานของการอยู่ร่วมกันในสังคม และการเคารพความแตกต่างของกันและกัน เพราะฉะนั้นการปลูกฝังและพัฒนาทักษะการอยู่ร่วมกันตั้งแต่วัยเด็กควรเห็นสถานศึกษาหรือการศึกษาเป็นส่วนช่วยสำคัญที่จะส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ทักษะเพื่อนำไปใช้ในสังคมต่อไป การศึกษาในยุคปัจจุบันเน้นให้ผู้เรียนทุกคนเตรียมความพร้อมให้เยาวชนได้มีทักษะสำคัญในการดำรงชีวิตในโลกที่มีกระแสของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้เยาวชนเป็นผู้คิดเป็นผู้ทำเป็นผู้ตัดสินใจถูกต้องสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม เข้าใจถึงวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของผู้คนในแต่ละมุมโลก

มนุษย์จำเป็นจะต้องเรียนรู้ทักษะฝึกฝนการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นเพื่อให้ตนเองสามารถใช้ชีวิตในสังคมและยอมรับ เข้าใจความต่างมากขึ้น การปลูกฝังหรือฝึกทักษะควรได้รับการฝึกตั้งแต่วัยเด็ก เพราะวัยเด็กเป็นวัยที่พร้อมจะเรียนรู้และพร้อมจะพัฒนาในด้านต่าง ๆ สำหรับกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาเด็กที่เหมาะสมนั้นมีมากมายหลายประเภท กิจกรรมละคร ก็เป็นประเภทหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ได้ง่าย เพราะละครเป็นที่เข้าใจได้ง่ายในบุคคลทั่วไป และยังทำให้เกิดความสุข

ลำบากต่อการเดินทาง รวมไปถึงเด็กที่ไม่ได้รับสัญชาติไทย โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จึงที่หน้าที่รับผิดชอบขัดเกลา เสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีแก่นักเรียน ให้นักเรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ส่งเสริมการเรียนรู้คุณภาพตามความแตกต่างระหว่างบุคคล มีทักษะการดำเนินชีวิต มีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักคิดตัดสินใจ และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกันได้อย่างมีความสุข โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ก็จัดเป็นโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ประเภทโรงเรียนประจำสหศึกษาแบบพักนอน มีนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนในโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนมาจากกลุ่มชาติพันธุ์ มากกว่า 80 % ของนักเรียนจำนวนทั้งหมด คือ ชาติพันธุ์ม้ง ชาติพันธุ์อาข่า ชาติพันธุ์มูเซอ และชาติพันธุ์อื่น ๆ มีนักเรียนเมืองหรือพื้นราบ 20 % จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 840 คน (ณรงค์ หมอยา, 12 พฤศจิกายน 2561, การสื่อสารส่วนบุคคล) นักเรียนเหล่านี้เข้าศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จันด้วยปัจจัยต่าง ๆ คือโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ใกล้บ้านถูกยุบลง ฐานะทางบ้านยากจน ไม่มีคนดูแล หรือขาดแคลนทางด้านทุนทรัพย์ในการศึกษาในโรงเรียนปกติ พ่อแม่ผู้ปกครองไม่มีเวลาเลี้ยงดู จึงส่งผลให้เด็ก ๆ ยาวชนจากพื้นที่ห่างไกลได้เข้าศึกษาต่อในโรงเรียนแห่งนี้ (กนิษฐา หมอยา, 12 พฤศจิกายน 2561, การสื่อสารส่วนบุคคล) ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูล ณ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เล็งเห็นแนวทางว่าโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จันมีเอกลักษณ์คือความหลากหลายทางวัฒนธรรม เนื่องด้วยนักเรียนมาจากหลากหลายที่ต่างครอบครัว ต่างถิ่นต่างภาษา ต่างวัฒนธรรม จากที่ผู้วิจัยได้มีการสอบถามพูดคุยกับท่านรองผู้อำนวยการโรงเรียนนางอำไพพรรณ เอกอารมณ์ภิรมย์ ท่านได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาครั้งนี้ว่า “สิ่งที่นักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ควรได้รับการส่งเสริม เช่น การส่งเสริมการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างหลากหลายชนเผ่าที่มาอาศัยร่วมกันในโรงเรียนประจำ นักเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่ขาดการได้รับโอกาสทางการศึกษาที่ทั่วถึงและเท่าเทียม จึงจำเป็นต้องสร้างโอกาสให้นักเรียนเหล่านี้ได้รับโอกาสที่ควรจะได้รับตามสิทธิของมนุษย์” สภาพบริบทของโรงเรียนตั้งอยู่ในเขตเมืองมีความเจริญ แต่ด้วยกลุ่มเด็กชาติพันธุ์จำต้องมาอาศัยอยู่ในโรงเรียนท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เป็นชุมชนเมือง ซึ่งเกิดความไม่คุ้นชินต่อการดำรงชีวิต และจำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลที่เป็นชาวพื้นราบทุก ๆ วัน เพราะฉะนั้นการมีทักษะในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นมีความสำคัญและเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้นักเรียนในการดำรงชีวิตประจำวัน เป็นการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันเพื่อลดช่องว่างระหว่างความต่างทางวัฒนธรรมด้วยปัจจัยหลายด้าน เช่น นักเรียนที่มาจากต่างชนเผ่าล้วนมีความแตกต่างกัน ภาษาที่ใช้พูดคุยก็เป็นภาษาถิ่นของตนเอง ความเชื่อ ประเพณีของชนเผ่า การบริโภค (อำไพพรรณ เอกอารมณ์ภิรมย์, 12 พฤศจิกายน 2561, การ

สื่อสารส่วนบุคคล) ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มเด็กชาติพันธุ์ของโรงเรียนส่งผลต่อการอยู่ร่วมกัน รวมไปถึงการเรียนการสอน วิธีชีวิตความเป็นอยู่ คุณธรรมจริยธรรม หรือการยอมรับซึ่งกันและกัน ทั้งหมดล้วนส่งผลกระทบมากพอสมควร เช่น การเกิดการแบ่งแยกกลุ่มคน การถือตนเป็นใหญ่เนื่องจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมีประชากรจำนวนมากทำให้เกิดแรงกระเพื่อมระหว่างชาติพันธุ์นั้น ๆ ได้ เพราะฉะนั้นการสร้างทักษะหรือพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันให้มีความสงบสันติในความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง (ณรงค์ หมอยา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 12 พฤศจิกายน 2561)

ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงแนวทางเพื่อช่วยส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องเรียนรู้ความแตกต่างความหลากหลายทางวัฒนธรรม กระบวนทัศน์และความเป็นพหุวัฒนธรรม เพื่อเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมสร้างค้ำกันให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และเป็นการค้นหาตนเองในการพัฒนาการเรียนของตนเองไปสู่สังคมที่กว้างขึ้นในอนาคต โดยมองเห็นถึงคุณค่าของกิจกรรมละครเพื่อนำมาพัฒนาส่งเสริมในวัยเด็กหรือนักเรียน เพราะศาสตร์ด้านละครเป็นศาสตร์ที่สามารถนำมาประยุกต์หรือบูรณาการการเรียนการสอนร่วมกับการเรียนได้ โดยการผสมผสานศาสตร์การละครเข้ากับวิชาต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองผ่านกระบวนการเรียนรู้กิจกรรมละคร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างกิจกรรมละครที่ใช้ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมละครในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ก่อนและหลังทำกิจกรรม

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาการใช้กิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เป็นตัวแทนของประชากร ซึ่งได้มาจากเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเลือกจากนักเรียนที่มีชาติพันธุ์หรือชนเผ่าที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ ชาติพันธุ์ม้ง ชาติพันธุ์อาข่า ชาติพันธุ์มูเซอ ชาติพันธุ์มูเซอ และนักเรียนพื้นราบ กำหนดจำนวนนักเรียนแต่ละชาติพันธุ์ มีจำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 รูปแบบกิจกรรมละครที่ใช้ในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 พฤติกรรมการอยู่ร่วมกันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

พื้นที่ในการวิจัย

1. โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

นิยามศัพท์

กิจกรรมละคร หมายถึง ลักษณะกิจกรรมละคร การเคลื่อนไหว การทำท่าทาง สีลาการ สื่อสารความหมาย เน้นการร่วมมือการ คือ เกมและกิจกรรมการเล่น บทบาทสมมติ การเรียนรู้ผ่านกระบวนการของละคร การใช้กิจกรรมละครเป็นเครื่องมือเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์

ชาติพันธุ์ หมายถึง ความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ลักษณะการดำรงชีวิตของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย คือ ชาติพันธุ์ม้ง ชาติพันธุ์อาข่า ชาติพันธุ์มูเซอ ชาติพันธุ์ลีซอ เป็นต้น ชาติพันธุ์ ที่มีการปฏิบัติเหมือนกันในเผ่าพันธุ์สืบต่อกันมาจากบรรพบุรุษ และยังคงดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ตนเอง

ความหลากหลายทางวัฒนธรรม หมายถึง ความหลากหลายในการอยู่ร่วมกันของกลุ่มนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน ที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมหลากหลายชนเผ่า และมีการยึดถือปฏิบัติคล้ายคลึงกัน

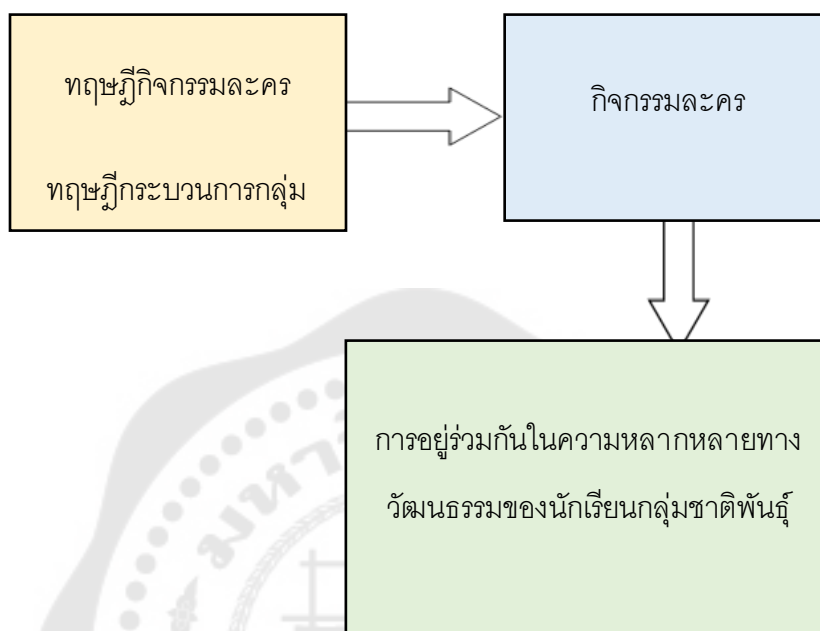
โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ประเภทโรงเรียนประจำ สหศึกษาแบบพักนอน นักเรียนที่เข้ามาศึกษาต่อจำเป็นจะต้องใช้ชีวิตในโรงเรียน ตลอด 24 ชั่วโมง ทั้งเวลาเรียนและนอกเหนือเวลาเรียน นักเรียนทุกคนอยู่ในความดูแลและความรับผิดชอบของ โรงเรียนทั้งหมด เป็นโรงเรียนที่เปิดโอกาส เพื่อรองรับเด็กด้อยโอกาส เด็กกำพร้า เด็กที่ฐานะ ยากจน ถิ่นที่พักอาศัยอยู่ห่างไกลจากสถานศึกษา โดยนัยดังกล่าว หมายถึง โรงเรียนศึกษา สงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ความสำคัญของการวิจัย

ทำให้ทราบผลและความแตกต่างของการใช้กิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันใน ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ก่อนและหลังการทำกิจกรรม ใช้เป็นแนวทางสำหรับการจัดการ เรียนรู้ที่เหมาะสมและการจัดระบบการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ความหลากหลายชาติพันธุ์ ผู้เรียนได้ตระหนักและยอมรับในความต่างโดยการไม่แตกแยก พร้อม ดำรงชีวิตอยู่บนพื้นฐานของสังคมพหุวัฒนธรรม และไว้เป็นแนวทางสำหรับโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้อง นำไปพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาโดยสามารถนำไปบูรณาการปรับใช้ในการ เรียนการสอนต่อไป

กรอบแนวคิด

งานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการส่งเสริมให้นักเรียนที่อยู่ร่วมกันในความ หลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย มีการอยู่ร่วมกันที่เข้าใจกันมากขึ้น โดยการใช้กิจกรรมละครตามแนวคิดทฤษฎี กิจกรรมละครของ ไดโรที เฮทโคตร และ เกลวิน บอลตัน ร่วมกับทฤษฎีกระบวนการกลุ่มของ เคิร์ท เลวิน มาประยุกต์ใช้เข้าด้วยกันและสร้างเป็นกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความ หลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ให้เกิดพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันที่ดีขึ้น

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมละคร
 - 1.1 ความหมายของกิจกรรมละคร
 - 1.2 ประเภทของกิจกรรมละคร
 - 1.3 คุณค่าของกิจกรรมละคร
 - 1.4 ประวัติและพัฒนาการของกิจกรรมละคร
 - 1.5 ความสัมพันธ์ของกิจกรรมละครกับโรงเรียน
 - 1.6 คุณค่าของกิจกรรมละครต่อการพัฒนาเยาวชนในเชิงการศึกษา
 - 1.7 อายุและความต้องการของเด็กในวัยต่าง ๆ
 - 1.8 บทบาทหน้าที่ของครู
 - 1.9 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมละคร
 - 1.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันในสังคม
 - 2.1 ความหมายของการอยู่ร่วมกันในสังคม
 - 2.2 องค์ประกอบของการอยู่ร่วมกันในสังคม
 - 2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันในสังคม
 - 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม
 - 3.1 ความหมายของความหลากหลายทางวัฒนธรรม
 - 3.2 ประเภทของวัฒนธรรม
 - 3.3 ความสำคัญของวัฒนธรรม
 - 3.4 ลักษณะของวัฒนธรรม
 - 3.5 กลุ่มชาติพันธุ์
 - 3.6 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม
 - 3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอำเภอแม่จัน

4.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

4.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมละคร

1.1 ความหมายของกิจกรรมละคร

ภรณ์ คุรุทันะ (2524, น. 4) ได้ให้ความหมายของละครว่า เป็นการแสดงออกทางภาษาและกิริยาท่าทางไปตามเนื้อเรื่อง ความรู้สึกนึกคิด ศิลปะการละครมีบทบาทในการช่วยให้การเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน

วิมลศรี อุปรมัย (2524, น. 121) ละครคือการแสดงที่เลียนแบบชีวิตจริงตามความหมายในแนวกว้าง หมายถึง การเล่นที่แสดงกิริยาท่าทางในแง่มุมของความหมายเฉพาะหลักวิชา หมายถึง การแสดงที่มีเนื้อเรื่องเป็นสำคัญ การแสดงของเด็กจะเป็นการแสดงที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติตามธรรมชาติจากการที่เด็กได้นำเอาประสบการณ์ที่เห็นที่รู้มา ไปใช้เพื่อความสนุกสนานและความเข้าใจโดยใช้ทักษะทางภาษาและทักษะทางความคิด

พรรัตน์ ดำรง (2550, น. 10) ได้ให้ความหมายคำว่า “ละคร” ละครที่ใช้มี 2 คำคือ ละคร “ดราม่า”(drama) กับละคร “เธียเตอร์” (theater) คำว่าละครทั้ง 2 คำล้วนเกี่ยวข้องกับสิ่งเดียวกัน ได้แก่ บทละคร คนเขียนบท นักแสดง ผู้กำกับการแสดง การฝึกซ้อมการแสดง และผลงานละคร แต่ที่แตกต่างกันคือ ละคร “ดราม่า” เป็นกิจกรรมในห้องเรียน เน้นที่กระบวนการ (process) ไม่ต้องการผู้ชมและมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้ร่วมกิจกรรม ส่วนละคร “เธียเตอร์” เป็นกิจกรรมที่มีแบบแผน มุ่งสร้าง “ผลงานละคร” (product) ต้องการผู้ชม และมีจุดมุ่งหมายการแสดงที่ชัดเจน เน้นฝีมือและทักษะทางการแสดง และมีเทคนิคองค์ประกอบหลายอย่างจึงจะทำให้ละคร “เธียเตอร์” สมบูรณ์

สรุปได้ว่า กิจกรรมละคร คือ เป็นกิจกรรมละครทุกรูปแบบ เน้นการพัฒนาผู้เรียนผ่านกระบวนการของกิจกรรมละครแต่ละประเภท เป็นกิจกรรมละครที่ไม่ต้องการผู้ชมหรือต้องการผู้ชมขึ้นอยู่กับประเภทของกิจกรรมละครนั้น ๆ ที่เลือกนำไปใช้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้ร่วมกิจกรรมที่แตกต่างกันออกไป และเป็นการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิก เป็นการแสดงออกในด้านต่าง ๆ เช่น การเล่นเกมสมมติ การจินตนาการ สร้างสรรค์ต่าง ๆ ของผู้ร่วมกิจกรรม

1.2 ประเภทของกิจกรรมละคร

กิจกรรมละคร เป็นกิจกรรมที่ครอบคลุมกิจกรรมการละครทุกรูปแบบ กิจกรรมหลายประเภทที่มีความหมายไปในทางเดียวกันแต่มีความแตกต่างที่กระบวนการดำเนินงานและมีจุดมุ่งหมายของกิจกรรมละครแต่ละประเภทที่แตกต่างกัน รวมไปถึงการเลือกกิจกรรมละครประเภทต่าง ๆ ในการนำไปใช้งานตรงความความต้องการและความเหมาะสม (พรรัตน์ ดำรุง, 2547) โดยผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบของกิจกรรมละครและสรุปประเภทของกิจกรรมละคร มีดังนี้

1.2.1 ละครเวที

ผลงานละครเวที theatre product จัดเสนอโดยกลุ่มละครที่มีเรื่องราวและสาระสำหรับผู้ชมที่เป็นเด็กและเยาวชนเรื่องราวและตัวละครมักเป็นเรื่องในจินตนาการเป็นเรื่องราวที่สนุกสนาน มีนักแสดงที่เป็นผู้ใหญ่หรือเป็นเด็กที่ได้รับการฝึกฝนด้านการแสดง ลักษณะการนำเสนอที่มีความเฉพาะและเป็นแบบฉบับของตนเองและมุ่งเน้นความบันเทิงที่มีสาระและความสนุกสนานแก่ผู้ชม อาจอยู่ในรูปแบบของละครเวทีตามแบบฉบับ traditional theatre ที่มีองค์ประกอบการนำเสนอละครครบถ้วนหรือเป็นละครขนาดเล็กที่เน้นการเล่าเรื่องและจินตนาการของผู้ชมและจัดละครสำหรับเด็กต้องคำนึงถึงวุฒิภาวะของผู้ชมด้วย (พรรัตน์ ดำรุง, 2547, น. 5)

1.2.2 ละครในโรงเรียนหรือละครการศึกษา

การใช้กระบวนการทางละคร drama process ตลอดจนการนำความรู้ในการสร้างละครมาปรับใช้ในการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายวิชาทางศิลปะวิชาหนึ่งหรือเป็นเทคนิคการสอนที่ช่วยให้เด็ก ๆ ได้มีประสบการณ์ตรงในการทำงาน และพัฒนาตนเองจากการทำงานกับกลุ่มเพื่อน มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียน ไม่ต้องการผู้ชม แต่มุ่งเน้นในการทำให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก และฝึกฝนการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการพัฒนาการสร้างสรรค์และแสดงออกร่วมกับเพื่อนในวัยเดียวกัน (พรรัตน์ ดำรุง, 2547, น. 6)

1.2.3 ละครสำหรับเด็ก (theatre for young people)

เป็นคำศัพท์ที่ใช้ในสหรัฐอเมริกา ละครสำหรับเด็กเป็นคำศัพท์ที่ใช้เรียก “กิจกรรมการละคร” สำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมทุกรูปแบบ ทั้งที่เป็น “ละครการศึกษา” หมายถึง การใช้กระบวนการทางการละครเพื่อการพัฒนาผู้เรียนในระบบโรงเรียนและ “ละครเวทีสำหรับเด็ก” ที่เน้นสาระและความบันเทิงสำหรับผู้ชมวัยต่าง ๆ (พรรัตน์ ดำรุง, 2547, น. 10)

1.2.4 ละครการศึกษา (education theatre)

ละครการศึกษา หมายถึง ละครทุกรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาในทุกระดับ คือ ตั้งแต่ระดับในโรงเรียนจนถึงระดับมหาวิทยาลัย ละครประเภทนี้ ได้แก่ ละครสร้างสรรค์ creative drama ละครที่ใช้เป็นสื่อในการสอน DIE/TIE และการแสดงละครเวทีเยาวชน การศึกษาศิลปะของการละคร รวมไปถึงการสร้างละครและการจัดเสนอละครในระดับมหาวิทยาลัย มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้ร่วมการละคร ในระบบการศึกษานั้นในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการวางหลักสูตรการเรียนการสอนศิลปะการละครที่ชัดเจนไว้ตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงชั้นมัธยมศึกษา โดยสมาคมการละครเยาวชนแห่งสหรัฐอเมริกาได้ให้ทั้งนักการศึกษาและนักการละครวางแผนหลักสูตรร่วมกัน (พรรัตน์ ดำรุง, 2547, น. 11)

1.2.5 ละครเยาวชน (young people's theatre - YPT)

ละครเยาวชน เป็นศัพท์ที่มาจากประเทศอังกฤษ ใช้เรียกกิจกรรมละครที่จะเสนอแก่เยาวชนโดยคณะละครอาชีพ โดยมีผู้กำกับ และคณะผู้ทำงานอื่น ๆ เป็นบุคคลในสายอาชีพนักแสดงเป็นผู้ใหญ่ คณะละครจะนำเสนอผลงานแก่ผู้ชมที่เป็นเด็กและเยาวชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ แต่ไม่จำเป็นต้องมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนในการศึกษา แสดงที่โรงละครหรือในโรงเรียนก็ได้เรื่องที่แสดงมีหลากหลายอาจแสดงได้ทั้งละครเชกสเปียร์ ละครวรรณกรรมเยาวชน หรือละครที่นำเสนอปัญหาที่เป็นประเด็นปัญหาสังคม (พรรัตน์ ดำรุง, 2547, น. 11)

1.2.6 ละคร-ใน-การศึกษา (drama-in-education- DIE)

ละคร-ใน-การศึกษา หรือละครการศึกษา คือกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้กิจกรรมทางละครนำมาปรับใช้ โดยนักการละครจากประเทศอังกฤษ มีครูเป็นผู้รับผิดชอบในการวางแผนจัดกิจกรรมต่าง ๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาผู้เรียน หาแนวทาง ความคิดและการแก้ปัญหา โดยผ่านการแสดงบทบาทสมมติจากการเล่นละคร การเล่นละครสด ซึ่งมุ่งเน้นที่การพัฒนาจินตนาการของผู้เล่น การทำงานร่วมกันของผู้เรียนผ่านการแสดงออก เสริมสร้างความเชื่อมั่น และเรียนรู้ที่จะรับผิดชอบและวิเคราะห์การทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม จะมีประสิทธิภาพที่ดีต้องเป็นโครงการต่อเนื่องในโรงเรียน (พรรัตน์ ดำรุง, 2547, น. 12)

1.2.7 ละครสร้างสรรค์ (creative drama)

ละครสร้างสรรค์ หมายถึง ละครนอกกรอบที่นำองค์ประกอบของละครมาใช้ในห้องเรียน ละครประเภทนี้ไม่ต้องการผู้ชม มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กตามความถนัดของแต่ละคน การพัฒนาเด็กผ่านกระบวนการของละครสร้างสรรค์นั้น นอกจากจะพัฒนาทั้งในส่วนที่

เกี่ยวข้องกับตัวเด็กเองและการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มแล้ว เทคนิคของละครสร้างสรรค์อย่างเป็นรูปแบบการสอนที่ครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนได้การเล่นบทบาทสมมุติ ฝึกจินตนาการและความเชื่อ เป็นวิธีการที่ทำให้เด็กได้ทดลองหาสาเหตุ จดจำ สร้างสรรค์ต่อผู้แก้ปัญหา โดยซึมซับจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ตนได้พบเห็น ละครสร้างสรรค์เป็นสื่อการสอนเหมาะสมกับเด็กเล็กมากที่สุด นครประเพณีมุ่งเน้นกระบวนการ (process) และพัฒนาการของผู้ทำกิจกรรมในกลุ่ม และละครสร้างสรรค์อาจพัฒนาไปเป็นละครรูปแบบใดก็ได้ แต่ทุกอย่างต้องมีการวางแผนระยะยาวเตรียมการอย่างมีขั้นตอนและตั้งเป้าหมายตั้งแต่เริ่มต้น (พรวิรัตน์ ดำรุง, 2547, น. 11-12)

1.2.8 ละครประเด็นศึกษา (theatre-in-education – TIE)

ละครประเด็นศึกษา เป็นการนำเสนอการแสดงที่มีประเด็นและนำไปสู่การพูดคุยและปรับเปลี่ยนความคิด พฤติกรรมของผู้ชม ละคร TIE เป็นรูปแบบละครที่มีการศึกษาที่พัฒนาในประเทศอังกฤษและการนำไปใช้ในประเทศต่าง ๆ ผู้แสดงละครใช้ ครูเป็นนักแสดง ซึ่งเป็นนักแสดงอาชีพนำเสนอละครที่มีประเด็นปัญหาในโรงเรียนในรูปแบบของละครจากสั้น ๆ หรือละครทั้งเรื่องโดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อกระตุ้นให้ผู้ชมได้คิดวิเคราะห์และเปรียบเทียบประสบการณ์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้การรับรู้ที่เกิดขึ้น ไม่ใช่ความรู้จากเรื่องละคร แต่เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ใช้ละครเป็นสื่อ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการนำเสนอความคิดหรือก่อให้เกิดกิริยาอันนำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์และการแสวงหาข้อสรุปที่ดีร่วมกัน (พรวิรัตน์ ดำรุง, 2547, น. 13)

1.2.9 ละครที่เด็กมีส่วนร่วมในการแสดง (participatory theatre)

ละครที่เด็กมีส่วนร่วมในการแสดง หมายถึง ละครที่เปิดโอกาสให้ผู้ชมที่เป็นเด็กมีส่วนร่วมในการแสดงการมีส่วนร่วมในหลายระดับ ตั้งแต่การเป็นผู้ชม ผู้สังเกตการณ์ จนร่วมแสดงด้วย ละครประเพณีนี้ผู้แสดงและผู้ชมจะมีความใกล้ชิดกันมากกว่าละครเวที บทละครเชื้อต่อการให้เด็กอายุ 3-6 ปี สามารถเข้ามามีส่วนร่วมแสดงละครได้ด้วย ถือว่าเป็นประสบการณ์ตรงที่เด็กได้รับการดูละครและจากการร่วมกิจกรรมดังกล่าวละครรูปแบบนี้มักนำเสนอให้เด็ก ๆ ชมในห้องเรียน โดยบทละครจะเปิดทางให้ตัวละครความช่วยเหลือเด็ก ๆ ให้มาช่วยปฏิบัติหน้าที่ต่อสู้กับตัวละครตัวร้าย จนสามารถเอาชนะอุปสรรคได้ (พรวิรัตน์ ดำรุง, 2547, น. 14)

1.2.10 ละครเวทีสำหรับเด็ก (children's theatre)

ละครเวทีสำหรับเด็ก หมายถึง ผลงานด้านการแสดงที่มีเรื่องราวและนำเสนอในรูปแบบของละครเวทีที่นักแสดงเป็นผู้สื่อความหมายและดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ เป็นคำศัพท์ที่มาจากสหรัฐอเมริกา ในภาษาอังกฤษจะเรียกคำว่า young People Theater หรือ YTP

ละครเวทีสำหรับเด็กเน้นความบันเทิงและสาระที่มีคุณค่าต่อผู้ชม เรื่องราวที่น่าสนใจและวิธีการนำเสนอขึ้นอยู่กับอายุและความพร้อมของผู้ชมถ้าแสดงในโรงเรียนขนาดใหญ่จะใช้เทคนิค ไฟ ฉาก เสียง เพื่อสร้างภาพต่าง ๆ ให้สมกับภาพจินตนาการ ในสหรัฐอเมริกาละครเวทีสำหรับเด็กส่วนใหญ่จะมีการนำเสนออยู่ในรูปแบบของละครเวที คือเป็นละครขนาดเล็กใช้เทคนิคการเล่าเรื่องฉากและเครื่องประกอบฉากที่มีน้ำหนักเบา เคลื่อนย้ายได้สะดวก สามารถนำไปแสดงในโรงเรียนต่าง ๆ ได้ หากเป็นละครขนาดกลางและขนาดใหญ่ก็จะเร่ไปตามเมืองหรือจะเสนอในโรงละครของชุมชน หรือศิลปะชุมชนและให้นักเรียนในชุมชนนั้น ได้มาชมละครในระหว่างเวลาเรียน เปิดให้ซื้อบัตรเข้าชมในวันหยุด (พรรัตน์ ดำรุง, 2547, น. 14-15)

1.2.11 ละครในโรงเรียน

ใช้เทคนิคละครสร้างสรรค์ creative drama ที่สามารถนำไปปรับใช้ในการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย และใช้เป็นเทคนิคเพื่อพัฒนาเยาวชนในกลุ่ม หรือช่วยสอนในโรงเรียน โดนครูเป็นผู้จัดวางแผนกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีรูปแบบน่าสนใจในการสอนภาษา สังคม หรือวรรณกรรม สำหรับเด็กโตมัธยมจะเน้นการศึกษาละคร ในด้านศิลปะ การตีความ และการจัดการละคร (พรรัตน์ ดำรุง, 2547, น. 39)

1.2.12 คณะละครเยาวชนอาชีพ

คณะละครเยาวชนอาชีพนั้นมีอยู่ในทุกมลรัฐของสหรัฐอเมริกา มีหลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่เป็นคณะละครเด็กเล็กที่เน้นการเล่นิทาน การมีส่วนร่วมในการแสดงเป็นละครแบบ TIE ที่แสดงละครแล้วที่การพูดคุย ตลอดจรรละครเวทีทั้งที่เป็นแบบละคร เว่ เพื่อเปิดแสดงในโรงเรียนและแสดงในโรงละครชุมชน (พรรัตน์ ดำรุง, 2547, น. 39)

1.2.13 ละครประยุกต์ (Applied Drama หรือ Applied Theatre)

ละครประยุกต์ เป็นคำใหม่ที่เกิดจากการจัดประเภทของละครที่ใช้นอกโรงละคร มีความเกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ละครเพื่อการพัฒนาคน การศึกษา ชุมชน และสังคม การแพทย์และสาธารณสุข กฎหมาย สื่อการแสดงศึกษา อยู่ภายใต้ชื่อเรียก “ละครประยุกต์ ” ละครประยุกต์ให้ความสำคัญกับผู้คนธรรมดาและสร้างสรรค์กระบวนการละครและการแสดงที่มีเรื่องราวสัมพันธ์กับผู้ชม หรือมาจากเรื่องจริงของชุมชน มีผู้ชมเป็นเป้าหมายที่ชัดเจน เฉพาะเจาะจง ละครเป็นสื่อที่ช่วยในความตระหนักรู้และเกิดปัญญาในประเด็นต่าง ๆ กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม เกิดการปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนความคิดเห็น สื่อสาร ตอบโต้ วิพากษ์วิจารณ์ เรื่องราวและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

จากการแบ่งประเภทของกิจกรรมละคร พอสรุปได้ว่า กิจกรรมละคร เป็นคำที่รวบรวมคำจำกัดความของกิจกรรมละครทุกรูปแบบ กิจกรรมละครแต่ละประเภทอาจมีความคล้ายคลึงไปในทางเดียวกัน แต่มีความแตกต่างที่กระบวนการดำเนินงานและจุดมุ่งหมายของกิจกรรมละครแต่ละประเภทที่แตกต่างกัน รวมไปถึงการเลือกกิจกรรมละครประเภทต่าง ๆ ไปใช้ให้ตรงความความต้องการและความเหมาะสมของกลุ่มคน

1.3 คุณค่าของกิจกรรมละคร

ละครทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นละครเวทีหรือละครการศึกษานั้นมี ประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนเด็กในฐานะผู้ชมจะได้มีประสบการณ์ด้านการเรียนรู้เรื่องราว โครงเรื่องวรรณกรรม การสร้างบทละคร ทั้งได้รับรู้ศิลปะการสื่อสารด้วยองค์ประกอบอื่น ๆ ภาพเพลงและพัฒนาการวิพากษ์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็นแต่ถ้าเด็ก ๆ ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาละครหรือกิจกรรมละครแล้วผู้ร่วมกระบวนการจะได้ฝึกฝน เรียนรู้ถึงการเข้าใจตนเองและการแสดงออก (acting out) ช่วยกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนที่ร่วมกิจกรรม ได้เรียนรู้จากประสบการณ์และการพัฒนาตนเองกิจกรรมละครในห้องเรียน ตลอดจนการเป็นผู้ชมมีประโยชน์ (พรรัตน์ ดำรุง, 2547, น. 69) คือ

1.3.1 ละครสร้างแรงจูงใจ กิจกรรมการละครมีความใกล้เคียงกับวิถีการใช้ชีวิตตามธรรมชาติของเด็ก ๆ ก็คือ การเล่นสนุก การมีอิสระในการเคลื่อนไหว เมื่อทำกิจกรรมการละครนั้น วินัยและพฤติกรรมของการเล่นละครในกลุ่ม มีลักษณะต่างจากการเรียนการสอนแบบปกติ ทำให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะค้นคว้าและนำข้อมูลมาใช้เล่นละครในหัวข้อที่ตั้งไว้

1.3.2 ละครเป็นการฝึกปฏิบัติการจริง ฝึกจินตนาการการเคลื่อนไหว การเล่นละคร เป็นการปฏิบัติจริงในสถานการณ์ที่สมมติขึ้น เด็ก ๆ ผู้ร่วมกิจกรรมได้สวมบทบาทดำเนินตามเงื่อนไขที่ตั้งไว้ นอกจากนั้นยังได้ทดลองใช้จินตนาการนำลีลาต่าง ๆ ตลอดจนบทบาทที่สมมติขึ้น ใช้ชีวิตฝึกทดลองแก้ปัญหา

1.3.3 ละครเปิดโอกาสให้มีการทดลองชีวิตและทดสอบปฏิกิริยาที่มีต่อชุมชนและสร้างสมความเข้าใจในข้อมูลหรือปัญหาที่เด็ก ๆ มีความสนใจ การละครเป็นการฝึกให้ผู้ทำกิจกรรมได้มีโอกาส ได้ลองผิดลองถูก ได้ฝึกการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ฝึกการใช้ภาษา ใช้ความคิดวางแผนเรื่องและดำเนินเรื่องราวไปตามที่ตกลงกันได้ เสริมสร้างความมั่นใจแก่ผู้ทำกิจกรรมที่จะแสดงออกความรู้สึกรู้สึกนึกคิดความคิดเห็นและนำเสนอเรื่องราวที่ตนสนใจและทดลองสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อทดลองหาข้อสรุป ซึ่งอาจมาจากมาตรฐานของสังคมหรือได้จากความเห็นของกลุ่ม

1.3.4 ละครเป็นกิจกรรมที่เน้นวินัยการเลือกสรรและสมาธิ แม้ว่าการทำกิจกรรมละครจะทำให้แบบแผนของห้องเรียนเดิมเปลี่ยนแปลงไป แต่การเรียนรู้การสอนที่ผ่านการละครนั้นสร้างวินัยใหม่ที่ต้องมีความจริงจังต่อการเลือกสรร มีสมาธิและความตั้งใจในการพัฒนาเรื่องร่วมกัน และฝึกการทำงานร่วมกันเพื่อให้กิจกรรมหรือผลงานละครดำเนินถึงตอนจบได้

สรุปคุณค่าของกิจกรรมละคร ได้ว่า เป็นกิจกรรมที่ใช้ในการศึกษา ส่งเสริมเด็กและเยาวชน หรือนำไปประกอบการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมที่สามารถฝึกให้ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ฝึกการทำงานร่วมกัน ฝึกสมาธิ การใช้ภาษา ความคิด การวิเคราะห์ และการแสดงออก ผ่านการใช้กระบวนการกิจกรรมละคร

1.4 ประวัติและการพัฒนาการของละคร

นักคิดและนักปรัชญาตะวันตก สนใจเรื่องของเด็กและเยาวชน จึงมีการศึกษาวิจัยโดยมุ่งเน้นการศึกษาและเด็ก มีการค้นคว้าเกี่ยวกับจิตวิทยาเด็ก วิธีการสอน และการเรียนรู้ที่มีเด็กเป็นศูนย์กลาง แนวคิดดังกล่าวนำไปสู่การเล่นของเด็ก และวิธีการสื่อสารกับเด็ก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาความคิดเรื่องการสร้าง “ละคร” สำหรับผู้ชมที่เป็นเด็กและเยาวชนและเป็นการนำเสนอโดยการทำองค์ประกอบของละครมาปรับใช้ โดยมุ่งหวังจะทำให้การเรียนรู้ของเด็กมีการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ (พรรัตน์ ดำรุง, 2547, น. 19-31)

เฟรเบล (Fraebel) ได้จัดตั้งโรงเรียนอนุบาล (Kindergarten) ขึ้นในเยอรมัน มีบรรยากาศเหมาะสมกับการเล่น เพราะเชื่อว่าการเล่นเป็นกระบวนการที่ทำให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ และได้ทดลองจากประสบการณ์จริง จากกิจกรรมต่าง ๆ ที่ถือเป็นพื้นฐานสำคัญ

จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) นักการศึกษาในสหรัฐอเมริกา ได้เสนอแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง (learning by doing) ซึ่งเห็นว่าการเล่นมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ของเด็ก จึงพยายามพัฒนาการศึกษาของเด็ก ๆ ให้มีบรรยากาศเรียนปนเล่น มีการทดลองโดยเริ่มจากการแสดงบทบาทสมมติ (roleplay) และพัฒนาจนถึงขั้นให้เด็กเรียนรู้ด้วยละคร การสมมติบทบาทดังกล่าว ทำให้เกิดการทดลองใช้ละครในการเรียนการสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ (Dewey, 1900)

พัฒนาการของละครในประเทศไทย ละครเยาวชนในอังกฤษมีวิวัฒนาการที่ยาวนานเนื่องจากอังกฤษเป็นชาติที่เก่าแก่และมีความคุ้นเคยในการใช้ละครเป็นสื่อการสอนมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 15 คือใช้เป็นสื่อในการสอนภาษาละติน และในการสอนวรรณกรรมละครของเชกสเปียร์ ในศตวรรษที่ 19 อังกฤษเริ่มมีทัศนคติใหม่ในการมองละครเยาวชน อิทธิพลแนวคิด

เรื่อง “เด็กเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้” ทำให้อังกฤษสนใจละครเยาวชนในรูปแบบใหม่ คือ นำเอาการเล่นบทบาทสมมติ เข้ามาใช้ในการละครสำหรับเด็กมากขึ้น มีการพัฒนาละครสำหรับเด็กทั้งที่โรงละครและการนำละครไปแสดงให้เยาวชนดูในโรงเรียน พัฒนาการละครเยาวชนในอังกฤษเน้นเรื่องการค้นคว้าทดลองรูปแบบที่เหมาะสมในการใช้ละครเป็นสื่อการสอนในโรงเรียน เพื่อพัฒนาความคิดและสังคม (พรรัตน์ ดำรุง, 2547, น. 21)

คอลเวล คูก (Caidwell Cook) เป็นนักคิดคนสำคัญของอังกฤษที่เชื่อแนวคิดการเรียนปนเล่น คอลเวล คูก เป็นหัวหน้าการสอนภาษาอังกฤษที่โรงเรียนพอร์ส (Persr) เป็นผู้บุกเบิกเรื่องละครสำหรับเยาวชนและให้ความสนใจสื่อการแสดงละครในห้องเรียน คูก เชื่อว่า “การแสดงสดหรือการแสดงออก” (acting out) เป็นวิธีที่กระตุ้นให้เด็กเข้าใจวรรณกรรมได้ดีซึ่งกว่าการสอนแบบธรรมดา (พรรัตน์ ดำรุง, 2547)

ไบรอัน เวย์ ได้เริ่มทำงานที่โรงละครโอลด์ วิค (Old Vic) และสร้างละครเยาวชน โดยพัฒนาจากการที่นักแสดงกระตุ้นให้ผู้ชมใช้จินตนาการและความเชื่อส่วนตัวมาร่วมแสดงในละครเรื่องนั้น ทฤษฎีของเวย์ เรียกว่า “ละครที่ผู้ชมมีส่วนร่วมแสดง” participatory theatre โดยให้ผู้ชมนั่งล้อมรอบผู้แสดงเพื่อลดการแบ่งแยกเวทีออกจากผู้ชม เวย์ พยายามกำหนดวัยและจำนวนผู้ชม สร้างงานละครที่เน้นเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัย และสร้างบทบาทให้ผู้ชมสามารถเข้าร่วมแสดงได้ การทดลองนี้ทำให้ทราบว่า โรงเรียนเป็นเวทีการแสดงที่เหมาะสมกับเด็ก ๆ ที่สุด และเวย์พยายามสร้างและค้นคว้าเพื่อให้ได้งานที่เชื่อมโยงละครเยาวชนกับความเชื่อของเด็ก ๆ และนำเสนอทฤษฎีและวิธีปฏิบัติให้แก่ครู โดยเขียนหนังสือ “การพัฒนาผ่านการละคร” จนหนังสือเล่มนี้กลายเป็นตำราที่สำคัญในยุคนั้น กิจกรรมละครแบบนี้ได้รับคำวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากจากครู การขาดควบคุมในห้องเรียน การเน้นบทบาทสมมติ ละครสด และพัฒนาการอย่างไม่สิ้นสุดของเด็ก ๆ ในชั้นเรียนทำให้ครูมีบทบาทน้อยลง (พรรัตน์ ดำรุง, 2547)

โดโรธี เฮทโคต (Dorothy Heathcoat) นักคิด ครูผู้บุกเบิกกิจกรรมละครคนสำคัญ และเป็นผู้พัฒนากลวิธีในการใช้กิจกรรมละครในโรงเรียน มองเห็นคุณค่าทางการเรียนรู้ของเด็ก ๆ ผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมละคร เน้นความเข้าใจ การสร้างปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม กลวิธีนี้กลายเป็นที่ยอมรับและแพร่หลายในการฝึกฝนครูและผู้ทำกิจกรรมละคร และเกวิน บอลตัน (Gavin Bolton) นักคิดและนักวิชาการละครการศึกษา ผู้สืบทอดแนวคิดของเฮทโคต เสนอแนวคิดเรื่องการสอนละครในโรงเรียนอย่างมีแบบแผนโดยครูจะเป็นผู้วางแผนงานกิจกรรมทุกขั้นตอน เพื่อให้เด็กได้พัฒนาไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ วิธีนี้มีอิทธิพลต่อการศึกษาวิชาครูในอังกฤษ

วินนิเฟรด วอร์ด (Winnifred Ward) เป็นผู้นำเทคนิคของการละครมาบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยในปี ค.ศ. 1925 ได้ทำการทดลองนำกิจกรรมการละครกับเด็กนักเรียนโรงเรียนอีแวนสตัน ในอิลลินอยส์ เรียกกิจกรรมนี้ว่า ละครสร้างสรรค์สำหรับเด็ก (creative dramatics) เป็นกิจกรรมที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ และมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กที่ร่วมกิจกรรม วอร์ดเป็นผู้บุกเบิกการสอน “ละครการศึกษา” education theatre ที่มหาวิทยาลัยนอร์ทเวสเทิร์น มลรัฐอิลลินอยส์ ทำให้วิชานี้ได้รับความนิยมในสหรัฐอเมริกา มีการเปิดสอนละครการศึกษา และมีผู้สานต่อความคิดนี้ คือ เจวาล ดี ชิกส์ , เนลลี แมคแคลลีน, เจ็ด เดวิส และเมรีเจน อีแวนส์ (พรรัตน์ ดำรุง, 2550)

1.5 ความสัมพันธ์ของกิจกรรมละครกับโรงเรียน

เป้าหมายของการใช้ละครในโรงเรียนมีดังนี้

1.5.1 การพัฒนาทรัพยากรบุคคล (personal resources) การนำ “ละคร” มาบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้น เด็กก่อนวัยเรียนและอนุบาล นักการศึกษาได้นำ “ละคร” มาประยุกต์ใช้เป็นเทคนิคในการเรียนการสอนสำหรับเด็ก เพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนให้สนุกสนานเป็นกันเองใกล้เคียงกับการเล่นมากที่สุด ทั้งนี้เพราะพยายามที่จะสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างใกล้เคียงกับวิถีธรรมชาติ นักจิตวิทยาคนสำคัญคือ ฟรอยด์ (Freud) ให้ความสำคัญกับการเล่นว่า (พรรัตน์ ดำรุง, 2547, น. 59-65)

“ในยามเล่น” เด็กทุกคนมีประพัตติตนเหมือนกับนักเขียนที่มีจินตนาการกว้างไกล ขณะที่เล่นนั้น เด็ก ๆ สร้างโลกใหม่ให้กับตนเองหรือถ้าพูดให้ชัดเจน เด็กเตรียมทุกอย่างทุกอย่างในโลกใหม่ของเขาโดยสั่งการและทำทุกอย่างตามแนวทางที่เขาชอบไม่ถูกต้องนักที่จะกล่าวว่าเด็กไม่เชื่อในโลกของเขาอย่างจริงจังในทางตรงกันข้ามเด็กให้ความสำคัญและใช้ความรู้สึกกับการเล่นของพวกเขาอย่างมากคำที่ตรงกันข้ามกับ “การเล่น” ไม่ใช่การทำงานแต่คือ “ความเป็นจริง”

การเล่นของเด็กและความเชื่อที่เด็กมีต่อสิ่งที่สมมติขึ้น เป็นเงื่อนไขในการนำละครมาใช้ในการศึกษาเพราะเป็นวิถีทางตามธรรมชาติที่เด็ก ๆ พยายามเรียนรู้ปรับตัวและทำความเข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัวการเล่นมีประโยชน์แก่เด็กเพราะเป็นปฏิกิริยาตอบโต้ที่เด็กมีต่อการใช้ชีวิต ทำให้เด็กได้เปิดเผยแสดงความรู้สึกนึกคิด ความต้องการและแรงจูงใจในการทำสิ่งต่าง ๆ นอกจากนี้การเล่นยังแสดงให้เห็นทัศนคติปฏิกิริยาความสัมพันธ์ต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวเด็กตามธรรมชาตินั้น การเล่นหลายอย่างเป็นการสมมติ เช่น เด็กเล่นเป็นนักบินในท้องฟ้า เล่นเป็นรถไฟเล่นสลับเปลี่ยนบทบาทของตนเองกับพ่อแม่ กับครูพ่อค้าแม่ค้า เพื่อทดลองเป็นคนอื่น

ในสถานการณ์สมมติ ปลดปล่อยความกลัวปฏิกิริยาที่ก้าวร้าวต่าง ๆ ตลอดจนอารมณ์ที่ถือว่าไม่เหมาะสมในโลกของผู้ใหญ่และเพื่อเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้คุมสถานการณ์บ้างในการเล่นสมมตินั้น

การเรียนรู้การเล่นมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กแต่ละคนมุ่งเน้นการพัฒนาความพร้อมในทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา เพื่อให้เด็กที่อยู่ในกลุ่มมีความเชื่อมั่นกล้าแสดงออก รู้จักฟังความเห็นของเพื่อน ๆ ในกลุ่มอย่างมีเหตุผลมีความคิดสร้างสรรค์ และมีจินตนาการ

“กิจกรรมละคร” ในโรงเรียนเป็นละครที่ไม่ต้องการผู้ชมครูจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นขั้นตอนเพื่อพัฒนาเด็กแต่ละคนในด้าน การใช้ร่างกายการเคลื่อนไหวสื่อด้วยภาษาลีลาท่าทางฝึกจินตนาการการรับรู้ การแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ต่าง ๆ กิจกรรม ให้มีหลากหลายแล้วแต่ครูจะคิดสร้างสรรค์และจัดกิจกรรมให้เหมาะสม ถ้าในขั้นตอนเหล่านี้ครูได้วางแผนสอดแทรกเรื่องศิลปะวัฒนธรรมไทยดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้านพื้นถิ่นใกล้ตัว บทเพลงกล่อมเด็ก บทดอกสร้อย สุภาวดี กลอนลำง่าย ๆ ก็จะช่วยพัฒนาการทางด้านภาษาช่วยให้เด็กได้รับฟังคุ้นเคยกับภาษาที่ไพเราะและง่าย ๆ นำมาใช้เป็นข้อมูลเป็นสื่อในการนำเด็กเข้าสู่กิจกรรมให้เด็กได้รับฟัง การทำกิจกรรมละครจะช่วยพัฒนาทัศนคติและความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ชุมชน สังคม ตลอดจนสภาวะแวดล้อมการเรียนรู้เรื่องศิลปะวัฒนธรรมไทยผ่านการละคร ก็จะเป็นไปโดยวิธีธรรมชาติเป็นการวางรากฐานเกี่ยวกับความคิดที่ดีด้านศิลปะวัฒนธรรมไทยในกระบวนการเรียนการสอนแบบสากล (พรวิรัตน์ ดำรง, 2547, น. 65-70)

1.5.2 การพัฒนาการเรียนรู้เฉพาะด้าน ในระดับประถมศึกษา ละครยังสามารถเป็นสื่อเพื่อสอนวิชาทางด้านภาษา เช่น ภาษาไทยภาษาอังกฤษ การเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรม ประวัติศาสตร์ สังคม ศึกษาและวิทยาศาสตร์ทั่วไปครูต้องสร้างความสนใจและกระตุ้นให้เด็กได้แสดงบทบาทสมมติ (role play) ที่จะแสดงบทบาทร่วมกันและสามารถรับผิดชอบต่อบทบาทหรืองานที่ได้รับมอบหมายอย่างดี การเล่นละครสดที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนของเด็กอายุ 7- 12 ปีไม่ควรมีผู้ชมอื่น ๆ นอกจากกลุ่มเพื่อนในชั้นเรียนรววที่นำมาจัดทำ“ ละคร” ต้องมีความหลากหลายและควรมีเนื้อหาพื้นฐานที่ช่วยให้การศึกษาเรียนรู้ของเด็กง่ายขึ้นและช่วยให้เด็กได้จดจำรายละเอียดต่าง ๆ ได้อย่างดี

1.5.3 การพัฒนาความรู้ด้านศิลปะ เป้าหมายในการศึกษาการละคร เพื่อพัฒนาศิลปะ ได้แก่ การศึกษาศิลปะการละครเบื้องต้น ให้เข้าใจพื้นฐานการสร้างละคร เรียนรู้การทำงานร่วมกัน ทางด้านเทคนิคการออกแบบและการทำงานด้านละครร่วมกับผู้อื่น รู้จักสร้างงานที่มีคุณภาพทางศิลปะ สามารถนำเสนองานที่มีคุณค่าต่อสังคมและก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ที่

พัฒนาความคิดและความรับผิดชอบต่อชุมชน นักเรียนสามารถศึกษาทฤษฎีและฝึกปฏิบัติบ้าง หรือเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติงานร่วมกัน เป็นการสร้างละครที่เน้นกระบวนการ (process) นั้นเองแม้จะมีผลลัพธ์คือ “ผลงานละคร” เมื่อขั้นตอนสิ้นสุดลงแต่เด็ก ๆ หรือนักเรียนที่ฝึกฝนงานละครในระดับนี้อาจสร้างผลงานเพื่อประเมินกันเองโดยตั้งใจฝึกทักษะระดับนักเรียนกลุ่มเล็ก ๆ หรือตัดสินใจนำเสนอเป็นละครที่มีผู้ชมเต็มรูปแบบได้

1.5.4 การพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมหลักสูตร กิจกรรมละครเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้นในระบบโรงเรียนโดยนักเรียนและครู ได้แก่ ชมรมละคร / ละครโรงเรียนส่วนกิจกรรมการแสดงจากบุคลากรภายนอก ได้แก่ ละครเยาวชนจากชุมชนและคณะละครต่าง ๆ เสนอแก่นักเรียนเป็นกิจกรรมที่ล้วนช่วยเสริมโลกทัศน์เกี่ยวกับพฤติกรรมข้อบกพร่องของมนุษย์การแก้ปัญหาการพัฒนาทัศนคติที่ดีในการอยู่ร่วมกันเรียนรู้เรื่องวัฒนธรรมความเชื่อคุณธรรม

พอสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ของกิจกรรมละครกับโรงเรียนล้วนสัมพันธ์กันและมีเป้าหมายในด้านต่าง ๆ คือ ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านพัฒนาการเรียนรู้เฉพาะด้าน ด้านพัฒนาความรู้ด้านศิลปะ และด้านพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นการนำเอากิจกรรมละครเข้าไปบูรณาการอยู่ในการเรียนการสอน เพื่อเป็นเครื่องมือและรูปแบบในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ

1.6 คุณค่าของกิจกรรมละครต่อการพัฒนาเยาวชนในเชิงการศึกษา

1.6.1 พัฒนาการทางด้านบุคคล (personal resources) การละครช่วยพัฒนาบุคคลในทุก ๆ ด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความคิดสร้างสรรค์ การได้แสดงออก ทำให้รู้จักตนเองดีขึ้น ได้พูดคุยถึงสิ่งที่ตนสนใจการได้แสดงออกทางความคิด การใช้ภาษา การใช้ท่าทางในละครนอกกรอบแบบ ได้ทดลองเป็นผู้อื่นในสถานการณ์สมมติ ฝึกการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นประสบการณ์ที่ฝึกให้เด็กรู้จักการมีสมาธิ มีวินัย รู้จักวางตนรับฟังและเรียนรู้ถึงประสิทธิภาพและความสามารถของตนเอง รู้จักการแสดงความคิดเห็นมีอิสระขณะเดียวกันมีเหตุผลและรับฟังผู้อื่น

1.6.2 พัฒนาการทางศิลปะ (artistic collaboration) เด็ก ๆ จะได้คุ้นเคยกับการฝึกฝนทดลองทำงานทางศิลปะ ซึ่งสามารถเริ่มได้ตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงชั้นมัธยมศึกษา เช่น งานสร้างหุ่นจากเศษวัสดุหน้ากากแมลง ในจินตนาการ การเน้นพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และการนำเอาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับศิลปะวัฒนธรรมไทย นิทานพื้นบ้าน ดนตรีพื้นบ้าน มาประกอบในการเตรียมขั้นตอนกิจกรรมทำให้เด็ก ๆ ได้คุ้นเคยกับวัฒนธรรมใกล้ตัว เป็นการนำศิลปะวัฒนธรรมไทยเข้ามาสู่การเรียนรู้ในระบบโรงเรียน สำหรับเด็กที่โตแล้วซึ่งจะต้องฝึกฝนเกี่ยวกับงานสร้างละครโดยครูผู้มีความรู้ทางด้านศิลปะการละครช่วยให้เด็กได้ฝึกหัดงานทางด้านศิลปะการแสดง การเขียนบทการออกแบบและทักษะการทำงานหน้าที่ต่าง ๆ เป็นการฝึกปฏิบัติงานจริงซึ่งเป็นการ

สร้างงานจากจินตนาการฝึกฝนให้เด็กมีความรับผิดชอบและพยายามทำหน้าที่ของตนเองเป็นส่วนหนึ่งของงานที่รับผิดชอบร่วมกัน

1.6.3 พัฒนาการทางด้านสังคม (related drama / theatre to social context)

การละครช่วยให้เด็กรู้จักปรับตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้เกิดความเชื่อในกลุ่มรู้จักยอมรับผู้อื่นการใช้เหตุผลและรู้จักเสียสละสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนเรียนรู้เกี่ยวกับหน้าที่และช่วยกระตุ้นความคิดทางด้านการวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาสังคมและปัญหาอื่น ๆ

1.6.4 พัฒนาการทางด้านการเรียนรู้และรสนิยม (form aesthetic judgement)

การละครช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านการเรียนรู้ในระบบการศึกษา การนำเอาเทคนิคการละครไปปรับใช้ในห้องเรียนช่วยทำให้การเรียนการสอนมีชีวิตชีวา มีความสนุกสนานและช่วยทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจ การละครเป็นเทคนิคที่ช่วยให้พัฒนาวิชาทางด้านการใช้ภาษาวรรณคดี และสังคมศึกษา นอกจากนี้การได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานละครในฐานะใดก็ตาม จะช่วยพัฒนาเยาวชนในด้านจิตใจทำให้เป็นผู้มีความละเอียดอ่อน มีการรับรู้ทางศิลปะที่มีรสนิยมและมีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ (พรรัตน์ ดำรุง, 2547)

พอสรุปได้ว่า การศึกษาละครช่วยกระตุ้นให้เยาวชนได้มีโอกาสค้นหาเรียนรู้และแสดงออก เกี่ยวกับความเห็นทัศนคติที่มีต่อผู้อื่นและสังคม ความสัมพันธ์และความขัดแย้งเพื่อน-โรงเรียนปัญหาของวัยรุ่น เช่น ปัญหาเรื่องยาเสพติด เพศสัมพันธ์ ความรุนแรงและอาชญากรรม ซึ่งช่วยให้เยาวชนได้เกิดความเข้าใจและช่วยกันหาวิธีทางในการแก้ไขหรือพัฒนาตนเองและกลุ่มเพื่อมีทัศนคติในการใช้ชีวิตและมีจิตใจที่ต้องการพัฒนาตนเองชุมชนและสังคม ให้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นไป จนเมื่อเด็กเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่และดำรงชีวิตอยู่ในสังคม

1.7 อายุและความต้องการของเด็กในวัยต่าง ๆ

การจัดกิจกรรมละคร ผู้จัดกิจกรรมควรมีความเข้าใจเรื่องความพร้อมและอายุของเด็ก เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการนำเสนอได้เหมาะสมเป็นประโยชน์แก่ผู้ร่วมกิจกรรมและผู้ชมมากที่สุด ในความเป็นจริงเด็กสามารถเข้าใจละครได้ตั้งแต่ช่วงวัยก่อนอนุบาลจนถึงวัยรุ่น ซึ่งเราอาจเรียกเด็กในวัยต่าง ๆ เหล่านี้รวมกันว่า “เยาวชน” เกณฑ์อายุช่วยแบ่งความสนใจ ทำให้สามารถจัดกิจกรรมสำหรับเด็กได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (พรรัตน์ ดำรุง, 2547, น. 95-105)

ช่วงวัยเด็กเล็ก-5 ปี (อนุบาล) พัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กวัยนี้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมาก ทั้งด้านรูปร่าง กล้ามเนื้อและกระดูก เด็กในวัยนี้ไม่ชอบอยู่นิ่งนาน ๆ สามารถควบคุมการทำงานของกล้ามเนื้อใหญ่ได้ดี สามารถควบคุมการทำงานของกล้ามเนื้อใหญ่ได้ดี ความสัมพันธ์ทางตาและมือยังไม่ดี สามารถจดจำสัญลักษณ์ได้ดี แสดงออกได้ดี เล่าเรื่องและ

อธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ได้ วาดรูปและสามารถคิดประดิษฐ์ภาพการใช้สีเส้น ชอบการแสดง รำ เต้น ร้องเพลง การทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนุกสนาน วิ่งเล่นและกิจกรรมที่เน้นการเคลื่อนไหว

ทางด้านจิตใจ เด็กในวัยนี้ต้องการความรักความอบอุ่นจากครอบครัวมากที่สุด เป็นวัยที่มักถือตนเองเป็นใหญ่มองทุก ๆ อย่างจากความคิดของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง ใกล้ตัวครอบครัวและเพื่อน ๆ โดยเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง รู้จักผิดและถูก มีจิตใจร่าเริงแจ่มใส อย่างไรก็ตามเด็กวัยนี้ยังควบคุมอารมณ์ไม่ดีนัก รู้จักโกรธ อิจฉา ริษยา วิดก กังวล และจะแสดงอารมณ์ ทันทีเมื่อกลัวและโกรธ ความกลัวเกิดจากจินตนาการ เช่น กลัวความมืด กลัวสัตว์รูปร่างแปลก ๆ

พัฒนาการทางด้านการศิลปะและละครที่เหมาะสมกับเด็กวัยนี้ ควรเป็นการแสดง ละครเรื่องสั้น ๆ ใช้เวลาไม่นาน เช่น การเล่านิทานประกอบหุ่น ภาพวาด เด็กในวัยนี้มักชื่นชอบ กิจกรรมละคร คือ ละครที่เด็กมีส่วนร่วมแสดง (participation play) บรรยากาศการแสดงแบบเป็น กันเองและเด็ก ๆ ได้รับความสนุกสนาน มีโครงเรื่องง่าย ๆ มีคำซ้ำ ๆ ที่สามารถจำตัวละครได้ง่าย หรือคล้องจองกันเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว เด็กวัยนี้ชอบตัวละครที่เป็นเด็กด้วยกัน หรือเป็นสัตว์ที่ตนเอง ชอบ เด็กวัยนี้ชอบการเล่นบทบาทสมมติ เน้นกิจกรรมละครในห้องเรียนที่ได้มีส่วนร่วมในการแสดง เช่น ร้องเพลง เต้นรำ บทบาทสมมติ การช่วยทำกิจกรรม เป็นการสร้างประสบการณ์โดยตรงให้กับ เด็ก ๆ ทำให้ละครสนุกสนานและมีความหมาย

ช่วงเด็กวัย 6-9 ปี เด็กในวัยนี้จะมีการพัฒนาการทางด้านร่างกายที่ช้ากว่า เด็กวัย 3-5 ปี ช่วงวัยนี้เด็กผู้ชายจะมีการเติบโตมากกว่าเด็กผู้หญิง ซึ่งการรับประทานอาหาร เป็นส่วนสำคัญ ที่เจริญเติบโตของเด็กมาก เด็กสามารถบังคับกล้ามเนื้อใหญ่และย่อยได้ดี สามารถทำอะไรที่ต้อง ผึกทักษะได้ เช่น การเล่นฟุตบอล ถีบจักรยาน เด็กวัยนี้ชอบผึกทักษะเพื่อไม่ให้หน้าเพื่อน เด็ก สามารถอ่านเขียนวาดรูปได้ดีขึ้นชอบอยู่กับเพื่อน ๆ และมีความสนใจเป็นเวลานานกว่าเด็กเล็ก

เด็กในวัยนี้สามารถเข้าใจการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้ดี อ่านออกเขียนได้ มีความ เข้าใจเรื่องเหตุผล ควบคุมอารมณ์ได้และสามารถเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ และรับรู้ได้ อยากรู้ อยาก เห็น มีความคล่องแคล่ว ชอบทำกิจกรรม เด็กในวัยนี้ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน กลัวถูก ล้อเลียน และอาจจะมีการใช้กำลังเกิดขึ้นในกลุ่มเพื่อน เด็กในวัยนี้มีพัฒนาการด้านศิลปะและการ ละคร โลกทัศน์ที่กว้างขึ้น กลัวความมืด ชอบการเลียนแบบ สามารถเชื่อมเหตุการณ์ได้ดี รู้จักการ เปรียบเทียบ สามารถเข้าใจและติดตามเหตุการณ์ สามารถใช้สัญลักษณ์และสื่อสารด้วยภาษา อย่างเข้าใจ มีรู้สึกตื่นเต้น มีสมาธิติดตามเรื่องได้ดี เอาใจช่วยตัวละครที่ด้อยกว่าเมื่อประสบปัญหา ต่าง ๆ มีความชอบและสนใจเรื่องที่ด้อยกว่า อยากรู้เรื่องราวที่เป็นความลับที่ซ่อนค้นหาและ

ติดตาม ชอบโครงเรื่องที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว เด็กในวัยนี้แสดงอารมณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ กลัวความตาย การพลัดพราก ชอบตัวละครที่มาจากจินตนาการของตนเอง

ช่วงเด็กวัย 9-12 ปี เด็กในวัยนี้มีการพัฒนาการทางร่างกายระหว่างเพศชายและหญิง เด็กผู้หญิงจะมีการเจริญเติบโตเร็วกว่าเด็กผู้ชาย มีการแยกกลุ่มกัน ระหว่างเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิง เพิ่มมีพัฒนาการทางภาษา สามารถเข้าใจเนื้อหาที่ซับซ้อนและยากมากขึ้น มีความสนใจชีวิตผู้อื่นเริ่มมีความกล้าหาญและความชอบธรรม เด็กผู้หญิงสนใจเรื่องโรแมนติก การให้อภัย มีความชอบเรื่องที่ลึกซึ้งกินใจ และชอบการเรียนรู้เกี่ยวกับมนุษย์ เด็กในวัยนี้มีความสนใจด้านจิตใจ อารมณ์ มิตรภาพที่เกิดขึ้นระหว่างเพื่อน ความกลัวที่เกิดจากการไม่ได้ยอมรับเข้ากลุ่ม คิดมากเรื่องความพิการและความไม่เหมือนกับคนอื่น

พัฒนาด้านศิลปะและการละคร มีความสนใจเกี่ยวกับศิลปะการละคร เด็กผู้หญิงจะชอบเรื่องการเสียสละ บุคคลเด่นดัง ชอบเรื่องความรัก เด็กผู้ชายจะชอบเรื่องเกี่ยวกับสงคราม การต่อสู้ กีฬา เรื่องราวทางวิทยาศาสตร์ การใช้ชีวิตและการผจญภัย ตัวละครสำหรับเด็กวัยนี้จึงควรมีพัฒนาการและการเรียนรู้ที่เด็กสัมผัสได้เด่นชัด

ช่วงเด็กวัย 12-18 ปี (วัยรุ่น) พัฒนาการของเด็กวัยนี้ มีการเปลี่ยนแปลงทางความสูงรวดเร็ว เพศชายและเพศหญิงแตกต่างกัน วัยแรกเริ่มเป็นวัยที่เด็กผู้หญิงมีความแตกต่างจากเด็กผู้ชายอย่างชัดเจน เป็นช่วงที่ร่างกายเตรียมพร้อมเข้าสู่การเป็นผู้ใหญ่ คิดสิ่งที่เป็นนามธรรม เริ่มใช้ความคิดที่มีเหตุผล ให้ความสนใจเรื่องความยุติธรรม ค่านิยมที่ชัดเจน ต้องการอิสระทางด้านอารมณ์และจิตใจ มีความรับผิดชอบตนเองและต่อต่อสังคม สนใจเรื่องการพัฒนาของตนเอง เริ่มมีความต้องการที่จะเข้าสู่สังคม

เด็กในวัยนี้มีการพัฒนาด้านศิลปะและการละคร เช่น ให้ความสนใจเกี่ยวกับละครที่มีความยากและซับซ้อนขึ้น เริ่มเกิดความสับสนในการดำเนินชีวิต ชื่นชอบอิสรภาพ ชอบเรื่องราวที่เกี่ยวกับความขัดแย้งในครอบครัว ปัญหาที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นในวัยนี้ การตัดสินใจปัญหาเกี่ยวกับสังคม ยอมรับความเปลี่ยนแปลงด้านความคิด ละครที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัยนี้ ได้แก่ ละครแนวเสมือนจริง (realistic) เน้นความรัก เรื่องนักสืบ ละครเกี่ยวกับครอบครัว เรื่องวิทยาศาสตร์ เด็กวัยนี้สามารถเรียนรู้เรื่องศิลปะได้ดี จึงเป็นวัยที่เหมาะสมในการฝึกฝนละครและการแสดงพื้นฐาน

จากการศึกษาสรุปได้ว่า อายุและความต้องการของเด็กในวัยต่าง ๆ มีความสำคัญต่อผู้จัดกิจกรรม ควรจะสร้างความเข้าใจเพื่อเป็นประโยชน์ในการออกแบบกิจกรรมละคร ที่จะนำไปใช้กับผู้ร่วมกิจกรรมในวัยต่าง ๆ ได้อย่างเข้าใจและเหมาะสมตามวัยของเด็กที่จะเรียนรู้พัฒนาด้านต่าง ๆ ตามความต้องการของวัย

1.8 บทบาทหน้าที่ของครู

ในชั้นเรียนละครการศึกษาเมื่อกล่าวว่า “ครูไม่ใช่ผู้สอน” หรือผู้ให้โดยตรงกับเด็ก มิได้หมายความว่าครูไม่มีความสำคัญในชั้นเรียนในทางกลับกันมีบทบาทที่สำคัญมากในการนำการละครมาใช้ในห้องเรียน

กิจกรรมการละครต้องมีการจัดเตรียมวางแผนทางเป็นขั้นตอน กิจกรรมการเล่นเริ่มจกกิจกรรมง่าย ๆ สร้างความคุ้นเคย สนุกสนาน จนกระทั่งการสอดแทรกการใช้ภาษาการจำลองสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริงมาใช้กิจกรรมเหล่านี้ ครูต้องวางแผนการเรียนรู้วิธีการที่ชัดเจนตลอดจนสามารถปล่อยให้กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างอิสระ ครูสามารถเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้กับเด็กแต่ละคนและก่อให้เกิดบรรยากาศที่เหมาะสมในการเรียนรู้และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

ครูต้องมีเจตคติที่ดี มีความรักความเข้าใจเด็กแต่ละคน รู้ถึงปัญหาในการเจริญเติบโต มีความอดทนและยอมรับในขอบเขตความสามารถของเด็กที่แตกต่างกัน อีกประการหนึ่งจะต้องมีความเชื่อในศิลปะของการใช้ละครเพื่อพัฒนาเด็กครูเองต้องมีความคิดสร้างสรรค์มีความละเอียดอ่อนและรู้จักวางแผนงานที่ถูกต้องสอดคล้องต่อพัฒนาการของเด็กแต่ละคน และทั้งกลุ่มบทบาทของครูเพื่อให้กิจกรรมละครการศึกษาดำเนินไปด้วยดีมีดังต่อไปนี้

1.8.1 บทบาทของผู้นำกลุ่ม ครูควรทราบว่าในการเรียนรู้จากประสบการณ์นั้น ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนตลอดจนการดำเนินชีวิตในแต่ละวันของครู ไม่ว่าจะเป็นการพูดคุยลักษณะท่าทีความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ อุดมคติ ล้วนมีอิทธิพลต่อเด็กทั้งสิ้น

1.8.2 บทบาทของผู้สนับสนุน ถึงแม้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ จะได้รับการเตรียมงานวางแผนมาแล้วแต่ระหว่างที่กิจกรรมดำเนินอยู่ การสังเกตพฤติกรรมของเด็กและพัฒนาการการแสดงออกของเด็กแต่ละคนอย่างใกล้ชิด เพื่อที่จะได้รู้ถึงปัญหาเปลี่ยนแปลงความเชื่อและความพร้อมของเด็กมีรายละเอียดหลายอย่างที่ต้องได้รับการ

1.8.3 บทบาทของผู้มีความคิดสร้างสรรค์และริเริ่ม เมื่อจินตนาการของเด็กเปิดกว้าง เด็กจะมีท่าทีสนใจและมีการเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ เด็ก ๆ จะรู้สึกตื่นเต้นถ้าครูนำเอาความคิดหรือจินตนาการของเด็กมาใช้ในการทำกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นนำมาทำเป็นลีลาประกอบท่าทางหรือมาสร้างเป็นละคร

1.8.4 บทบาทในฐานะผู้ประเมินผล เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลงเด็ก ให้มีการทบทวนสิ่งที่ได้ทำไปแล้วทุกครั้งเป็นการสรุปและเรียงลำดับประสบการณ์ "กิจกรรมแต่ละครั้งเป็นช่วงที่เด็กมีโอกาสได้ใช้ความคิดและครูเป็นผู้บั่นคำถามเพื่อให้เกิดการพูดคุยกันอย่างกว้าง ครูเป็นตัวอย่างที่ดีในการวิพากษ์วิจารณ์ที่มีเหตุผลให้กำลังใจแก่ผู้ร่วมกิจกรรม ครูควรสรุปให้เด็ก ๆ

เห็นข้อผิดพลาดตามเงื่อนไขและกติกาที่กลุ่มตั้งไว้นั้นคือเรื่องความเชื่อและสมาธิในการแสดง เน้นความสำคัญของขั้นตอนเหล่านี้ ครูไม่ควรผูกขาดการพูดอาจใช้คำถามนำและให้โอกาสเด็กทุกคนเท่าเทียมกัน

1.8.5 บทบาทของผู้ให้คำอธิบาย เชื่อมโยงโลกความเป็นจริงกับจินตนาการ ความรู้สึก อารมณ์ต่าง ๆ การแสดงออกที่ไม่สมควรสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นได้ระหว่างกิจกรรมครูควรช่วยชี้แจงประสานความรู้สึกอธิบายและแก้ไขเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างอดทนและมีความเข้าใจ ครูควรช่วยเชื่อมโยงโลกสมมุติของเด็ก ๆ กับความจริงด้วยโดยการเปรียบเทียบยกตัวอย่างอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยเจตคติที่ดี

1.8.6 บทบาทของผู้สังเกตพฤติกรรมและพยายามแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ การเรียนรู้จากเด็กและช่วยแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ กิจกรรมละครครูได้สังเกต ทำให้เด็กเปิดเผยตัวเองเต็มที่และครูก็ได้รู้จักพฤติกรรมเด็กมากขึ้นได้รู้จักอุปนิสัยความคิดตลอดจนปัญหาของเด็กแต่ละคน ครูอาจช่วยปรับแก้พฤติกรรมได้จากการเตรียมกิจกรรมให้สอดคล้องกับตัวเด็ก ตลอดจนให้คำปรึกษากับครอบครัวตามความเหมาะสม

1.8.7 บทบาทในการเสริมสร้างความคิดริเริ่มของเด็ก หลังกิจกรรมสิ้นสุดลงแต่ละครั้ง เด็กอาจจะมีประกบใจและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่น่าสนใจ ครูควรนำความคิดนั้นมาพัฒนา หากเป็นความคิดที่สนุกเป็นประโยชน์และมีคุณค่า ครูควรเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำให้ความฝัน “จินตนาการ” เป็นจริงได้ ซึ่งต้องอาศัยความอดทน ความสามัคคีและการทำงานหนัก (พรรัตน์ ดำรุง, 2547)

1.9. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมละคร

นักการศึกษาชื่อ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) นำเสนอแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง (learning by doing) เขาชี้ให้เห็นว่า การเล่นมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ของเด็ก จึงพยายามพัฒนาการศึกษาของเด็ก ๆ ให้มีบรรยากาศเรียนปนเล่น มีการทดลองโดยเริ่มจากการแสดงบทบาทสมมติ (roleplay) และพัฒนาจนถึงขั้นให้เด็กเรียนรู้จากละคร การสมมติบทบาทดังกล่าว ทำให้เกิดการทดลองใช้ละครในการเรียนการสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ (พรรัตน์ ดำรุง, 2547)

คอลเวล คูก (Caldwell Cook) เป็นนักคิดคนสำคัญของอังกฤษที่เชื่อแนวคิดนี้ “การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง” เขาเขียนหนังสือชื่อ “The Play Way” ขึ้น มีเนื้อหากล่าวถึงการศึกษาที่ได้เรียนรู้ชีวิตผ่านการเล่นละครละคร คอลเวล คูก หัวหน้าหน่วยการสอนภาษาอังกฤษที่โรงเรียนเพอร์ส (Perse) ผู้บุกเบิกเรื่องละครสำหรับเยาวชนและให้ความสนใจสื่อการแสดงละครใน

ห้องเรียน เขาเชื่อว่า “การแสดงสดหรือการแสดงออก” (acting out) เป็นวิธีกระตุ้นให้เด็กมีความเข้าใจวรรณกรรมได้ลึกซึ้งกว่าการสอนแบบธรรมดา ในหนังสือ “The Play Way” ของคูก์ ที่เขียนในปี 1917 ได้อธิบายถึงการใช้สื่อละครในการสอน โดยให้เด็ก ๆ แสดงออกมาด้วยความเข้าใจ คือใช้ภาษาในการแสดงละครที่เป็นธรรมชาติ (พริตต์ ดำรง, 2547) และเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 1 สิ้นสุดลง การสอนโดยใช้ละครเป็นสื่อเพื่อพัฒนาด้านภาษา การพูด กลายเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมอย่างมากในอังกฤษ มีการพัฒนาความคิด เรื่องการเล่น และการเรียนรู้จากการเล่นไปใช้พัฒนาผู้เรียนอีกด้วย

วินนิเฟรด วอร์ด (Winnifred Ward) เป็นผู้นำเทคนิคของการละครมาบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยในปี ค.ศ. 1925 ได้ทำการทดลองนำกิจกรรมการละครกับเด็กนักเรียนโรงเรียนอีแวนสตัน ในอิลลินอยส์ เรียกกิจกรรมนี้ว่า ละครสร้างสรรค์สำหรับเด็ก (creative dramatics) เป็นกิจกรรมที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ และมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กที่ร่วมกิจกรรม วอร์ดเป็นผู้บุกเบิกการสอน “ละครการศึกษา” education theatre ที่มหาวิทยาลัยนอร์ทเวสเทิร์น มลรัฐอิลลินอยส์ ทำให้วิชานี้ได้รับความสนใจในสหรัฐอเมริกา มีการเปิดสอนละครการศึกษา และมีผู้สานต่อความคิดนี้ คือ เจราล ดี ชิกส์ , เนลลี แมคแคลลีน, เจ็ด เดวิส และเมรีเจน อีแวนส์

ไบรอัน เวย์ ได้เริ่มทำงานที่โรงละครโอลด์ วิค (Old Vic) และสร้างละครเยาวชน โดยพัฒนาจากการที่นักแสดงกระตุ้นให้ผู้ชมใช้จินตนาการและความเชื่อส่วนตัวมาร่วมแสดงในละครเรื่องนั้น ทฤษฎีของเวย์ เรียกว่า “ละครที่ผู้ชมมีส่วนร่วมแสดง” participatory theatre โดยให้ผู้ชมนั่งล้อมรอบผู้แสดงเพื่อลดการแบ่งแยกเวทีออกจากผู้ชม เวย์ พยายามกำหนดวัยและจำนวนผู้ชม สร้างงานละครที่เน้นเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัย และสร้างบทบาทให้ผู้ชมสามารถเข้าร่วมแสดงได้ การทดลองนี้ทำให้ทราบว่า โรงเรียนเป็นเวทีการแสดงที่เหมาะสมกับเด็ก ๆ ที่สุด และเวย์พยายามสร้างและค้นคว้าเพื่อให้ได้งานที่เชื่อมโยงละครเยาวชนกับความเชื่อของเด็ก ๆ และนำเสนอทฤษฎีและวิธีปฏิบัติให้แก่ครู โดยเขียนหนังสือ “การพัฒนาผ่านการละคร” จนหนังสือเล่มนี้กลายเป็นตำราที่สำคัญในยุคนั้น กิจกรรมละครแบบนี้ได้รับคำวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากจากครู การขาดควบคุมในห้องเรียน การเน้นบทบาทสมมติ ละครสด และพัฒนาการอย่างไม่สิ้นสุดของเด็ก ๆ ในชั้นเรียนทำให้ครูมีบทบาทน้อยลง

เฮทโคตร (Dorothy Heathcoat) และเกวิน บอลตัน (Gavin Bolton) เป็นผู้บุกเบิกกิจกรรมละครนำเสนอจากแนวคิดเรื่องการสอนละครในโรงเรียนอย่างมีแบบแผนโดยครูต้องเป็นผู้วางแผนงานกิจกรรมทุกขั้นตอนเพื่อให้เด็กได้พัฒนาไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ การมองเห็นคุณค่าของ

เด็ก ๆ ผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมละคร เน้นการสร้างความเข้าใจระหว่างการทำกิจกรรมละคร สร้างปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันผ่านกระบวนการละคร เทคนิคของละครในการศึกษา หลายอย่างคล้ายละครสร้างสรรค์ของอเมริกา แต่กิจกรรมละครตามแนวคิดของ เฮทโคตร นี้เน้นที่กระบวนการ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ (พรรัตน์ ดำรุง, 2547, น. 83-85)

1. เกมและกิจกรรมการเล่น (games and exercises)

แบบฝึกหัดเรื่องการเคลื่อนไหว การทำท่าทาง แสดงลีลาเพื่อสื่อสารความหมายต่าง ๆ การเล่นเกมและฝึกการจินตนาการ เป็นกิจกรรมที่เน้นการร่วมมือ เพื่อสร้างวินัยของการละคร เป็นการฝึกสมาธิและการแสดงออกในการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล (พรรัตน์ ดำรุง, 2547, น. 83-85)

2. บทบาทสมมติ (role play) และการแสดงออก (acting Out)

ครูเป็นผู้จัดและผู้ดำเนินกิจกรรมให้เด็ก ๆ ได้สวมบทบาทการเป็นผู้อื่นในมีเงื่อนไขที่ครูเป็นผู้วางแผนไว้ ซึ่งจะเป็นเรื่องราวจากรอบ ๆ ตัว หรือสถานการณ์ต่าง ๆ จากการเรียนในวิชาต่าง ๆ บทบาทสมมติในการแสดงสดนี้สำคัญมากเพราะมี 2 ระดับ คือ (พรรัตน์ ดำรุง, 2547, น. 83-85)

ระดับที่ 1 การแสดงบทบาทตามที่เด็กมองเห็นและเข้าใจได้จากภายนอก โดยถือเอาการเลียนแบบท่าทางการกระทำ เช่น เป็นคุณครูต้องสอนนักเรียน เป็นหมอต้องรักษาคนไข้

ระดับที่ 2 การแสดงเป็นบทบาทนั้น ๆ ในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นในสถานการณ์ดังกล่าวต้องมีความขัดแย้งเกิดขึ้น มีปัญหาที่ชัดเจน ผู้ทำกิจกรรมต้องเข้าใจในปัญหา และต้องใช้ความรู้ ประสบการณ์ของตนเองแก้ปัญหาความขัดแย้ง และการพัฒนาเรื่องราว เพื่อแก้ไขปัญหหรือข้อขัดแย้งให้ดีขึ้น

3. การเรียนรู้ผ่านกระบวนการของละคร (situation drama)

ก่อนที่จะแสดงสดนั้นนักเรียนจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องราวของตัวละครที่ต้องสวมบทบาท ปัญหาและจุดมุ่งหมายของตัวละครนั้น ๆ และเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นอย่างชัดเจนว่าใคร (who) ทำอะไร (what) ที่ไหน (where) เมื่อไหร่ (when) และทำไม (why) จึงทำเช่นนั้น ผู้ร่วมกิจกรรมต้องมีความชัดเจนในจุดมุ่งหมายของตัวละครที่เขาสวมบทบาทอยู่ การเผชิญกับปัญหา และการตัดสินใจกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งในกิจกรรมละครนี้เปิดกว้างไว้ให้ผู้แสดงบทบาทได้พัฒนาการกระทำ การแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง ละครในแนวคิดตะวันตกเน้นการลงมือทำ และปฏิกิริยาโต้ตอบของนักแสดงอื่น ๆ ในกลุ่มที่แสดงร่วมกัน

จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมละคร พอสรุปได้ว่า “กิจกรรมละคร” เป็นคำที่รวบรวมคำจำกัดความของกิจกรรมละครทุกรูปแบบ กิจกรรมหลายประเภทที่มีความหมายไปในทางเดียวกันแต่มีความแตกต่างที่กระบวนการดำเนินงานและมีจุดมุ่งหมายของกิจกรรมละครแต่ละประเภทที่แตกต่างกัน รวมไปถึงการเลือกกิจกรรมละครประเภทต่าง ๆ ในการนำไปใช้งานตรงความความต้องการและความเหมาะสม โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดกิจกรรมละครของ เฮทโคตร และ เกวิน บอลตัน ที่เป็นผู้บุกเบิกนำ “กิจกรรมละคร” เข้าไปใช้ในโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อทำการทดลองใช้กิจกรรมละครกับนักเรียนจนประสบผลสำเร็จ กิจกรรมละครจึงมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนในโรงเรียน หรือการนำกิจกรรมละครเข้าไปพัฒนาส่งเสริมด้านต่างๆ ในโรงเรียน ถือเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยเด็กในการเรียนรู้ผ่านกระบวนการละคร ผู้เรียนสามารถลงมือปฏิบัติได้จริง เป็นทั้งผู้แสดงและเป็นทั้งผู้ชมควบคู่กันไปด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิจิตชัย ศิลพิพัฒน์ (2556) ได้ศึกษาผลฝึกกิจกรรมละครสร้างสรรค์ตามแนวคิดวินนีเฟรด วอร์ดและไบรอัน เวย์ ที่มีต่อพฤติกรรมการไม่กล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดทรงธรรม อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่าง 20 คน มีพฤติกรรมการไม่กล้าแสดงออกลดลงหลังจากได้ใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้แสดงว่าการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์สามารถพัฒนาพฤติกรรมการไม่กล้าแสดงออกของนักเรียนทำให้นักเรียนสามารถแสดงออกโดยใช้ความสามารถของตนเองทั้งในด้านการคิดการใช้ภาษาการแสดงออกท่าทางต่าง ๆ

โกมล ศรีทองสุข (2560) ละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเอง ในกิจวัตรประจำวันของเด็กก่อนวัยเรียน เด็กชั้นก่อนวัยเรียน อายุระหว่าง 3-4 ปี ที่ศึกษาในชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 จำนวน 15 คน สถานรับเลี้ยงเด็ก พุทธรักษา กรุงเทพมหานคร โดยทำการทดลองระยะเวลา 6 สัปดาห์ เครื่องมือการวิจัย คือ แผนการจัด กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันของเด็กก่อนวัยเรียน ผลปรากฏว่า เด็กก่อนวัยเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมละคร สร้างสรรค์มีการพัฒนาสูงกว่าก่อนทำกิจกรรมร้อยละ 100 และเมื่อมาพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่าเด็กสามารถเข้าใจ และเรียนรู้ในเรื่องของด้านความสะอาดได้ดีที่สุด รองลงมาคือด้านการแต่งตัว และสุดท้ายด้านการรับประทานอาหารและด้านการขับถ่าย

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันในสังคม

2.1 ความหมายของการอยู่ร่วมกันในสังคม

สังคม หมายถึง การอยู่ร่วมกันของมนุษย์โดยมีบุคคลแต่ละคนเป็นส่วนประกอบ รวมตัวกันขึ้นโดยมีกิจกรรม วัฒนธรรม วิถีชีวิตหรือลักษณะความเป็นอยู่และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันเป็นตัวเชื่อมโยงที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้นและสามารถอยู่ร่วมกันได้ มีระเบียบเรียบร้อยและมีแบบแผนในการใช้ชีวิตอยู่บนบรรทัดฐานเดียวกัน ในทำนองเดียวกัน หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่ร่วมกัน มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ยอมรับแบบแผนและกฎเกณฑ์ของกลุ่มร่วมกันในการดำเนินชีวิต (มนทิรา ตาเมือง, 2554, น. 67)

การอยู่ร่วมกัน หมายถึง การอยู่ร่วมกันของกลุ่มชนในย่านหรือถิ่นเดียวกัน (พรอุษา ประสงครวรรณะ, 2556, น. 17)

การอยู่ร่วมกัน หมายถึง การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นไม่ว่าจะกลุ่มใหญ่หรือเล็ก คือ การอยู่ในสังคมตราบใดที่การดำรงชีวิตในกลุ่มนั้นมีการพึ่งพาอาศัยกันซึ่งอยู่ในสังคมตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นรุ่นและในอนาคตไม่ปรากฏที่ใดว่ามนุษย์ได้ออกสังคมแต่เพียงลำพังเป็นเอกเทศ (ไชยยุทธ อินบัว, 2556, น. 42)

นักปราชญ์ชาวกรีก อริสโตเติล (Aristotle) ได้ให้ความหมายว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคม (Social animal) คือ มนุษย์จะดำรงชีวิตอยู่ด้วยกันเป็นกลุ่ม มีความเกี่ยวข้องต่อกัน และมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน สาเหตุที่มนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นหมู่ มีความจำเป็นดังนี้

1. มนุษย์มีเวลาระยะการเป็นทารกในระยะเวลาที่ยังไม่สามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้ มนุษย์จึงต่างไปจากสัตว์อื่น จำเป็นที่จะต้องการเลี้ยงดูทารกเป็นระยะเวลาานาน ทำให้มนุษย์จำเป็นต้องใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน ในการสร้างแบบแผนและความสัมพันธ์กันเป็นครอบครัว มีความสัมพันธ์กันกับคนในสังคมอื่น ๆ ด้วย

2. มนุษย์มีความต้องการทางสมอง เพราะสามารถคิดหาควบคุมธรรมชาติ เพื่อมาใช้ตอบสนองความต้องการ ทำให้ชีวิตดำเนินไปได้อย่างสันติสุข ซึ่งการควบคุมธรรมชาติ จำเป็นต้องอาศัยการแบ่งงานและความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น เพื่อเป็นงานบรรลุสำเร็จ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องอยู่ร่วมกันกับหลายๆคน เช่นการแสวงหาอาหาร ผลิตสิ่งของ เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และการสร้างที่อยู่อาศัย

3. มนุษย์มีความสามารถในการที่จะสร้างวัฒนธรรมและส่งผ่านวัฒนธรรมไปสู่คนรุ่นหลังให้ได้รับรู้ เพื่อนำไปใช้ ธรรมชาติเหล่านี้มีทั้งเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินวิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับความต้องการอื่น ๆ นอกเหนือไปจากสิ่งจำเป็นต่อชีวิภาพ เช่น ต้องการ

ความรักความอบอุ่น การจัดระเบียบทางสังคม ความเชื่อ ศาสนา ศิลปะ ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นต้น

พอสรุปได้ว่า การอยู่ร่วมกัน คือ มนุษย์หลากหลายคนมาอยู่ร่วมอาศัยกันเป็นกลุ่ม กลายเป็นสังคมขึ้น และปฏิบัติตามกฎกติกาของสังคม มีคุณธรรมจริยธรรม ช่วยเหลือกัน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรม การปกครอง เคารพซึ่งกันและกัน เข้าใจและยอมรับความแตกต่างของผู้คนในสังคม จะทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

2.2 องค์ประกอบของการอยู่ร่วมกันในสังคม

2.2.1 องค์ประกอบของสังคม การที่มีผู้คนมารวมกันเพื่อทำกิจกรรมหรือมีการดำเนินชีวิตอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกันนั้น ต้องมีองค์ประกอบที่ประกอบไปด้วย (รุ่งโรจน์ เนติชนา รัตน์, 2546) ดังนี้

2.1.1.1 ประชากรจำนวนหนึ่ง

2.1.1.2 พื้นที่หรือดินแดนที่มีอาณาเขตที่แน่นอน

2.1.1.3 ความสัมพันธ์ของผู้คนที่มีความสัมพันธ์กัน

2.1.1.4 การกระทำที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจนกลายเป็นกิจวัตร แม้ว่ามีหน้าที่ต่อสังคมที่แตกต่างกัน

2.1.1.5 การประเพณีและปฏิบัติตนของสมาชิกภายใต้กรอบ ข้อปฏิบัติของสถาบันหรือวัฒนธรรมเดียวกัน

2.2.2 โครงสร้างสังคมประกอบด้วย

2.2.2.1 สถาบันทางสังคม คือ สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุด เพราะมีความพันธ์และร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด กำหนดสิทธิและหน้าที่ที่สมาชิกพึงปฏิบัติ ครอบครัวเดี่ยวหรือครอบครัวขนาดเล็ก มีสามี ภรรยา และบุตร สมาชิกจะผูกพันกัน และในสังคมปัจจุบันครอบครัวแบบนี้เริ่มมีมากขึ้น ข้อเสียของครอบครัวแบบนี้คือ ขาดความอบอุ่นเพราะห่างไกลญาติพี่น้อง ข้อดีของครอบครัวนี้คือ มีความเป็นอิสระ ครอบครัวขยายหรือครอบครัวขนาดใหญ่ มีสามี ภรรยา บุตร และวงศ์ญาติ รวมอยู่ในบ้านเดียวกันหรือรั้วเดียวกัน พบมากในสังคมชนบท

2.2.2.2 สถาบันการปกครอง คือ กลุ่มบรรทัดฐานทางสังคมที่องค์กรทางการเมืองการปกครองนำเป็นแบบอย่างของการรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง สถาบันการเมืองเป็นเรื่องการให้อำนาจที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยและกำหนดสิทธิเสรีภาพของพลเมืองในการดำเนินชีวิต

2.2.2.3 สถาบันเศรษฐกิจ คือ สถาบันที่ดำเนินการเรื่องเศรษฐกิจผลิตสินค้า การกระจาย การบริโภค และการบริการเพื่อการอยู่ดีกินดีของประชาชน

2.2.2.4 สถาบันการศึกษา คือ การศึกษาช่วยให้เกิดความคิดและเกิดปัญญา เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาและพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้ก้าวหน้า ดังนั้นบุคคลที่มีการศึกษาดี หมายถึง บุคคลที่สามารถแก้ไขปัญหาลักษณะต่าง ๆ ได้

2.2.2.5 สถาบันศาสนา คือ สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิตใจ ความเชื่อทางสังคม ทางศาสนา เพื่อให้สมาชิกได้นำมาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและยึดถือในการดำรงชีวิตได้ (รุ่งโรจน์ เนติชนารัตน์, 2546) (เอกสารจากเว็บไซต์)

2.2.3 การอยู่ร่วมกันอย่างสันติและการพึ่งพาอาศัยกันการปฏิบัติตนอย่างถูกต้องเหมาะสมต่อกัน คือ เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ทุกคนที่อยู่ร่วมกันในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้ โดยเฉพาะสังคมที่มีความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม สังคมไทยก็เช่นกัน ยิ่งจำเป็นต้องเรียนรู้การปฏิบัติตน ให้เป็นหนึ่งเดียวกับในสังคม เพื่อป้องกันความแตกแยกที่อาจจะเกิดขึ้น คุณค่าของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ก่อให้เกิดประโยชน์ด้านต่าง ๆ (สังคมมนุษย์, 2561) (เอกสารจากเว็บไซต์)

แนวทางการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและการพึ่งพาอาศัยกัน โดยยึดแนวทางการปฏิบัติ (สังคมมนุษย์, 2561) (เอกสารจากเว็บไซต์)

1. การมีกิริยาที่นอบน้อมและเคารพซึ่งกันและกัน
2. นึกถึงผู้อื่น เมตตาต่อกัน
3. ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน บริจาคสิ่งของที่เหลือใช้แล้วให้ผู้อื่น
4. มีความซื่อสัตย์ทั้ง กายวาจา ใจ
5. ไม่ดูถูกความคิดเห็นของผู้อื่น ให้เกียรติซึ่งกันและกัน

พอจะสรุปแนวทางการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและการพึ่งพาอาศัยกัน การอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น เป็นการรวมกันของกลุ่มคนหมู่มากที่แตกต่างกัน เช่น ศาสนา ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม อาหารการกิน รวมไปถึงพฤติกรรมที่ผู้คนแสดงออกจากตัวตน เพราะฉะนั้นการอยู่ร่วมกันในสังคมให้มีความสงบนั้น ผู้คนจะต้องมีความเข้าใจซึ่งกันและ เคารพซึ่งกันและกัน ยอมรับและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ถือเป็นการให้เกียรติกัน ถ้าสังคมใดปฏิบัติได้ สังคมนั้นก็จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติและเต็มไปด้วยความสุขสงบเรียบร้อย

2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันในสังคม

จากการศึกษาเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในสังคม ได้มีผู้กล่าวถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมไว้เป็นแนวทางเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีทางสังคม ว่า

อาณนที อาภาภิรม (2561) (เอกสารจากเว็บไซต์) แนวคิดทางสังคม (Social thought) หมายถึง ความคิดของมนุษย์ ความคิดที่ถูกคิดค้นโดยมนุษย์ กระทำคนเดียวหรือกระทำหลายคนก็ได้ กรณีที่คิดค้นและกระทำคนเดียวต้องได้รับการยอมรับของบุคคลอื่นด้วย แม้จะไม่ได้ยอมรับทั้งหมดแต่ก็อาจเกิดการยอมรับบางส่วน ลักษณะความคิดหรือกระทำนั้นจึงจะคงอยู่ได้ในสังคม

ทฤษฎีสังคม (Social Theory)

วราคม ที่สุกะ (2561) ให้ความหมาย แนวคิดทางสังคมเป็นความคิดของมนุษย์ เกิดจากการรวมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อนของมนุษย์ เป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์โดยทั่วไป และปัญหาที่ประสบ ความคิดนี้เป็นที่ยอมรับกันในหมู่มนุษย์ ไม่สูญหาย มีการสืบความคิดกันต่อไป

2.3.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกลุ่ม (Group Process)

กรมวิชาการ (2554) กระบวนการกลุ่ม หมายถึง กระบวนการที่ช่วยให้เด็กนักเรียนได้มีพัฒนาการในด้านทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมที่บกพร่องเป็นปัญหาที่สมควรแก้ไข เป็นวิธีการเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าใจความต้องการของตนเองและเข้าใจคนอื่นจากการสัมผัสด้วยการปฏิบัติ จึงเกิดการค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น

ซูเบิร์ต (1959) ให้ความหมายของกระบวนการกลุ่มว่า เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดแรงผลักดันที่เกิดจากบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมตัวกันโดยมีความสัมพันธ์ มีการสื่อสาร และมีการปรับตัวเข้าหากัน ซึ่งก่อให้เกิดพลังขึ้นในกลุ่มขนาดของพลังที่จะเกิดขึ้นมากหรือน้อยต่างกันไปตามสภาพการณ์ของแต่ละกลุ่ม โดยผู้เรียนต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่ผู้สอนจัดขึ้นและวิเคราะห์ประสบการณ์จากการเรียน

จากความหมายข้างต้นพอจะสรุปกระบวนการกลุ่ม คือ กระบวนการทำงานร่วมกันของบุคคลที่เริ่มตั้งแต่สองคนขึ้นไป เป็นระบบการทำงานที่พัฒนาส่งเสริมผู้เรียนในด้านต่าง ๆ สร้างความสัมพันธ์กับผู้ร่วมกลุ่มเพื่อการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้

ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ (Interaction Theory) ของเบส์ (Bales) โฮมาน (Homans) และไวท์ (Whyet) แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีนี้ คือ กลุ่มจะมีปฏิสัมพันธ์โดยการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง จะเป็นการปฏิสัมพันธ์ทุก ๆ ด้าน คือ ปฏิสัมพันธ์ทางร่างกาย ปฏิสัมพันธ์ทางวาจา

ปฏิสัมพันธ์ทางจิตใจ กิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทำผ่านการมีปฏิสัมพันธ์นี้ จะก่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึก (เขมวันต์ กระด้างา, 2554)

ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มของ เคิร์ท เลวิน สรุปไว้ (รัชนี ศิลปศร. 2542. อ้างถึงใน เขมวันต์ กระด้างา, 2554) ดังนี้

1. พฤติกรรมของบุคคลที่ได้รับผลมาจากของสมาชิกในกลุ่ม
2. โครงสร้างของกลุ่มจะเกิดจากการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป

3. การรวมกลุ่มจะเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม
4. สมาชิกในกลุ่มจะมีการปรับตัวเข้าหากัน

ความสำคัญของกระบวนการกลุ่ม

กรมวิชาการ (2554) ได้ให้ความสำคัญของกระบวนการกลุ่มว่าเป็นกระบวนการสอนอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาในการเรียนการสอน และแก้ปัญหาการเรียนการสอนตามที่หลักสูตรต้องการ โดยมุ่งเน้นลักษณะการสอน ดังนี้

1. ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนอย่างทั่วถึงและมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2. ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูดคุยปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน อาจจะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น การเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สามารถอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

3. การรวมกลุ่มจะเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มในด้านการกระทำ ความรู้สึก และความคิด

4. สมาชิกกลุ่มจะมีการปรับตัวเข้าหากันและจะพยายามช่วยกันทำงานโดยอาศัยความสามารถของแต่ละบุคคลซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานลุล่วงไปได้ตามเป้าหมายของกลุ่ม

5. ยึดการค้นพบตัวเอง ครูเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นหาและค้นพบคำตอบด้วยตนเองซึ่งมีเหตุผลให้นักเรียนจดจำได้ดี

6. เป็นกระบวนการควบคู่ไปกับผลงาน โดยการส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ ถึงกระบวนการกลุ่มและการบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลงาน ซึ่งประสิทธิภาพของผลงานขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของกระบวนการด้วยการเรียนรู้กระบวนการจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ช่วยส่งผลดีขึ้น

7. เน้นการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยการให้ผู้เรียนมีโอกาสดูหาแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนไปใช้ในการดำเนินชีวิต

พอจะสรุปได้ว่า กระบวนการกลุ่มสำคัญต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นขั้นตอนให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานในกลุ่ม ช่วยกันคิดวิเคราะห์การทำงานร่วมกัน พร้อมทั้งการแสดงความคิดเห็นของกลุ่ม เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในกลุ่ม เรียนรู้ประสบการณ์ของกันและกัน และผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ที่ได้เรียนจากกระบวนการกลุ่มไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จุดมุ่งหมายของกระบวนการกลุ่ม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2554) การสอนด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มมีหลักการในการจัดการสอน สรุปได้ดังนี้

1. ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากกลุ่มให้มากที่สุด
2. ให้ความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ครูจะต้องให้ความสำคัญของกระบวนการต่าง ๆ ในการแสวงหาคำตอบ
3. ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน ทุกคนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม เพราะการเข้าร่วมจะช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมมีความกระตือรือร้นและมีความสุขในการเรียน
4. นักเรียนได้เรียนรู้จากกลุ่มให้มากที่สุด กลุ่มจะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในการจะฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรู้และสามารถเริ่มปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้
5. เป็นการสอนที่ยึดหลักการค้นพบตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนพยายามค้นหาและพบคำตอบด้วยตนเอง
6. เป็นการสอนที่ให้ความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ว่า เป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการแสวงหาความรู้และคำตอบต่าง ๆ ครูจะต้องให้ความสำคัญของกระบวนการต่าง

สรุปได้ว่า กระบวนการกลุ่มมีจุดมุ่งหมาย เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียน ให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม และให้ทุกคนได้มีบทบาทหน้าที่ภายในกลุ่ม ผ่านกระบวนการทำงานกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและประสบความสำเร็จในการทำงานร่วมกัน

หลักการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มที่สำคัญมี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2554) ดังนี้

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมผู้เรียนโดยกระบวนการกลุ่มเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้

ศักยภาพของตนเองทั้งในด้านความคิด การกระทำและความรู้สึกละเอียดเปลี่ยนแปลงประสบการณ์และความคิดซึ่งกันและกัน

2.การเรียนรู้ในห้องเรียนควรมีบรรยากาศแบบส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีอิสระในความคิด มีการร่วมกันทำงานทั้งของตนเองและส่วนรวม เพื่อเป็นการกระตุ้นผู้เรียนในการเรียนรู้

3.การเรียนรู้เน้นกระบวนการค้นพบตนเองให้ได้มากที่สุด ผู้เรียนจะเรียนรู้จากตนเองซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ จดจำได้ดี เพื่อปรับเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมของตนเองพร้อมทั้งเพื่อการพัฒนาตนเองต่อไป

4.การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้เป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการแสวงหาความรู้ที่เป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตทุกด้าน

ดังนั้นถ้าผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีระดับและมีขั้นตอนจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้หรือตอบคำถามการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบและขั้นตอนการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2554) รูปแบบการสอนกระบวนการกลุ่มมีขั้นตอนดังนี้

1. ตั้งจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนทั้งจุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนลงมือประกอบกิจกรรม

2.1 ขั้นนำ เป็นการสร้างบรรยากาศและสมาธิของผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเรียนการสอน

2.2 ขั้นสอน เป็นขั้นที่ครูลงมือสอนโดยให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรง โดยที่กิจกรรมต่าง ๆ จะต้องคัดเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องในบทเรียน

2.3 ขั้นวิเคราะห์ เมื่อดำเนินการจัดประสบการณ์เรียนรู้แล้ว จะให้นักเรียนวิเคราะห์และความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ความสัมพันธ์กันในกลุ่ม ตลอดจนความร่วมมือในการทำงานร่วมกันโดยวิเคราะห์ประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำงานกลุ่มให้คนอื่นได้รับรู้

2.4 ขั้นสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้ นักเรียนสรุป รวบรวมความคิดให้เป็นหมวดหมู่ โดยครูกระตุ้นให้แนวทางและหาข้อสรุป จากนั้นนำข้อสรุปที่ค้นพบจากเนื้อหาวิชาที่เรียนไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับตนเองและนำหลักการที่ได้ไปใช้เพื่อการปรับปรุงตนเอง

2.5 ขั้นประเมินผล เป็นการประเมินผลว่า ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย มากน้อยเพียงใด โดยจะประเมินทั้งด้านเนื้อหาวิชาและด้านกลุ่มมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ ประเมิน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผลสัมฤทธิ์ของกลุ่ม เช่น ผลการทำงาน ความสามัคคี คุณธรรมหรือค่านิยม ของกลุ่ม ประเมินความสัมพันธ์ในกลุ่ม จากการให้สมาชิกตีชมหรือวิจารณ์แก่กันโดยปราศจากอคติ จะทำให้ผู้เรียนสามารถประเมินตนเองได้และจะทำผู้สอนเข้าใจนักเรียนได้ อันจะทำให้ผู้เรียน ผู้สอนเข้าใจปัญหาซึ่งกันและกันอันจะเป็นหนทางในการนำไปพิจารณาแก้ปัญหาและจัด ประสพการณ์การเรียนรู้ให้แก่นักเรียน

ขนาดของกลุ่มและการแบ่งกลุ่ม

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติสำนักงาน (2554) การแบ่งกลุ่มเพื่อให้ นักเรียนปฏิบัติงานร่วมกันนั้นผู้สอนอาจจะแบ่งกลุ่มโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอน เช่น

1. แบ่งกลุ่มตามเพศ ใช้ในกรณีครุมีวัตถุประสงค์ที่ชี้เฉพาะลงไป เช่น ต้องการสำรวจความระหว่างเพศหญิงและชายในด้านต่าง ๆ เช่นทัศนคติค่านิยมฯลฯ
2. แบ่งตามความสามารถ ใช้ในกรณีที่ครุมีภาระงานมอบหมายให้แต่ละกลุ่ม แตกต่างไปตามความสามารถ หรือต้องการศึกษาความแตกต่างในการทำงานระหว่างกลุ่มที่มีความสามารถสูงและต่ำ
3. แบ่งตามความถนัด โดยแบ่งกลุ่มที่มีความถนัดเรื่องเดียวกันไว้ด้วยกัน
4. แบ่งกลุ่มตามความสมัครใจ โดยให้สมาชิกเลือกเข้ากลุ่มดับคนที่ตนเองพอใจ ซึ่งครูทำได้แต่ไม่ควรใช้บ่อยนักเพราะจะทำให้ให้นักเรียนขาดประสบการณ์ในการทำงานกับบุคคลที่หลากหลาย
5. แบ่งกลุ่มแบบเจาะจง ครูเจาะจงให้เด็กบางคนอยู่ในกลุ่มเดียวกัน
6. แบ่งกลุ่มโดยการสุ่ม ไม่เป็นการเจาะจงว่าให้ใครอยู่ใครกับใคร
7. แบ่งกลุ่มตามประสบการณ์ คือ การรวมกลุ่มโดยพิจารณาเด็กที่มี ประสบการณ์คล้ายคลึงกันมาอยู่ด้วยกันเพื่อประโยชน์ในการช่วยกันวิเคราะห์หรือแก้ปัญหาใด ปัญหาหนึ่งโดยเฉพาะ

วิธีการสอนที่สอดคล้องกับหลักการการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม

- 1.การระดมความคิด เป็นการรวมกลุ่มที่ประกอบด้วยสมาชิก 4 -5 คน และให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง เพื่อรวบรวมความคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ได้หลายแง่มุม

2. ผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นโดยให้ผู้เรียนตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งมีการสรุปผลในลักษณะของการแพ้การชนะวิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิด และพฤติกรรมต่าง ๆ วิธีการสอนนี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนและเกิดความสนุกสนาน

3. บทบาทสมมติเป็นวิธีการสอนที่มีการกำหนดบทบาทของผู้เรียนในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมาโดยให้ผู้เรียนสวมบทบาทและแสดงออกโดยใช้บุคลิกภาพประสบการณ์และความรู้สึกนึกคิดของตนเป็นหลักวิธีการสอนนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ความรู้สึกและพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้ง ทั้งยังช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา

4. สถานการณ์จำลองเป็นวิธีการสอนโดยการจำลองสถานการณ์จริงหรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้ผู้เรียนอยู่ในสถานการณ์นั้นพร้อมทั้งแสดงพฤติกรรมเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่กำหนดให้ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนฝึกทักษะการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดงออก

5. กรณีตัวอย่าง เป็นวิธีการสอนที่ใช้การสอนเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง แต่นำมาดัดแปลงเพื่อให้ผู้เรียนใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันอันจะนำไปสู่การสร้างความเข้าใจและฝึกทักษะการแก้ปัญหา การรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับผู้เรียนยิ่งขึ้น

6. การแสดงละครเป็นวิธีการสอนที่ให้ผู้เรียนแสดงบทบาทตามบทที่มีผู้เขียนหรือกำหนดไว้ให้ โดยผู้แสดงจะต้องแสดงบทบาทตามที่กำหนดโดยไม่เอาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดเข้ามาใส่ในการแสดงบทบาทนั้น ๆ วิธีการนี้จะช่วยให้มีประสบการณ์ในการรับรู้เหตุผลความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมของผู้อื่นซึ่งจะช่วยฝึกทักษะการทำงานร่วมกันและรับผิดชอบร่วมกัน

7. เป็นวิธีการสอนโดยการจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยที่มีสมาชิกประมาณ 6 - 12 คน และมีการกำหนดให้มีผู้นำกลุ่มทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการอภิปรายสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแล้วสรุปหรือประมวลสาระที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน วิธีการนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลหรือประสบการณ์ของตนเองเพื่อให้กลุ่มได้ข้อมูลมากขึ้น

วิธีการสอนที่สนับสนุนหลักการสอนแบบกระบวนการกลุ่มเหล่านี้เป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้การจัดประสบการณ์การสอนที่หลากหลายและผู้สอนอาจใช้วิธีสอนอื่น ๆ ได้อีก โดยยึดหลักสำคัญ คือ การเลือกใช้วิธีการสอนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสอนแต่ละครั้ง

การประเมินผลการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม (ทิตนา แชมณี และคณะ, 2545) มีดังนี้

1. การให้ผู้เรียนประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งผู้สอนควรสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองจะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายและมีประโยชน์ต่อผู้เรียนยิ่งขึ้น

2. การให้ผู้เรียนร่วมประเมินผลการเรียนรู้จากการทำงานร่วมกัน ซึ่งสามารถประเมินผลได้ 2 ลักษณะ

2.1 การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกลุ่ม

2.2 การประเมินผลความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม

จากการศึกษาทฤษฎีกระบวนการกลุ่มพอจะสรุปได้ว่า กระบวนการกลุ่มเป็นกระบวนการที่เหมาะสมกับการนำไปใช้ประกอบเป็นสื่อในการเรียนการสอนรวมถึงการทำการกิจกรรมต่าง ๆ ภายในห้องเรียน เป็นกระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ความสำคัญกับผู้เรียน ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานเป็นกลุ่มกับบุคคลต่าง ๆ ผ่านการพูดคุย ประสานงาน พร้อมทั้งการปฏิบัติต่าง ๆ เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะคิด ค่านิยม และพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าใจความต้องการของตนเองและเข้าใจคนอื่นจากการสัมผัสด้วยการปฏิบัติ กระบวนการกลุ่มสร้างทักษะการปฏิบัติของผู้เรียนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นเพื่อเป็นพื้นฐานในการทำงานและอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ผู้วิจัยได้เลือกทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม ของเคิร์ท เลวิน (Kurt Lewin) มาประกอบในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เนื่องจากทฤษฎีกระบวนการกลุ่มมีความสัมพันธ์กับการนำไปใช้ในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของนักเรียน เพราะกระบวนการกลุ่มเป็นการสร้างกระบวนการให้กลุ่มคนที่มีความแตกต่างกัน มีความหลากหลาย สามารถนำกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการหล่อหลอมกลุ่มคนให้มีการปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มกันมากขึ้น สร้างการร่วมมือการทำงานภายในกลุ่ม บุคคลที่มีความแตกต่างกันสามารถมีความเข้ากันซึ่งกันและได้ผ่านกระบวนการกลุ่มเพื่อการอยู่ร่วมกันได้ของบุคคลที่แตกต่างกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุรพล พรหมกุล (2559) กระบวนการสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ : กรณีศึกษาหมู่บ้านในภาคเหนือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคและปัจจัยขับเคลื่อนการอยู่ร่วมกันของชุมชน เพื่อศึกษาองค์ประกอบของวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน ของชุมชนภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เพื่อเสนอแนวทางการสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล

๕ ที่เหมาะสมในแต่ละภาคประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีลใน ๔ จังหวัดคือ จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี จังหวัดกระบี่ จำนวน ๒๐ รูป/คน เครื่องมือที่ใช้เป็น แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาอุปสรรคการอยู่ร่วมกันของชุมชนในภาคเหนือที่บ้านห้วยต้น อำเภอลี้ จังหวัดลำพูนพบ ปัญหาหลักที่พบคือ 1.ชาวบ้านขาดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน 2. ผลิตภัณฑ์ผ้าของกลุ่มมีรูปแบบไม่หลากหลาย 3. การเอาวัดเอาเปรียบกัน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า 1. ชาวบ้านบางคนยังไม่เห็นความสำคัญของการพัฒนาหมู่บ้านจึงไม่สนใจการจัดกิจกรรมใด ๆ อีกทั้งยังมีการชักชวนให้คนอื่นเข้าร่วมแนวคิดของตน 2. การจัดกิจกรรมบ่อยทำให้ประสิทธิภาพการจัดงานลดลง อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ พบว่า 1. ปัญหาการตั้งครุฑก่อนวัยอันควร 2. ปัญหาสาเหตุติดที่ระบาดในชุมชน แนวทางการสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ คือ ประชาชน ต้องมีศรัทธา การประกอบกิจกรรม กัลยาณมิตร การแบ่งปัน และมีปัญญา

พระครูปลัดไพรัช จนฺทสโร (2561) การอยู่ร่วมกันของชุมชนชาวพุทธและมุสลิม ในเขตพื้นที่อำเภอเทพา อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอนาทวี และอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาภูมิหลัง วิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของชุมชนชาวพุทธและมุสลิม เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนบนความแตกต่างของชุมชนชาวพุทธและมุสลิม เพื่อเสนอวิธีการการอยู่ร่วมกันของชุมชนชาวพุทธและมุสลิมในเขตพื้นที่ อำเภอเทพา อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอนาทวี และอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา โดยดาเนินการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) คือ การวิจัยที่ใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเทคนิคการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มาผสมผสานกันในการทาวิจัยเรื่องนี้ ผลการวิจัยพบว่า ภูมิหลัง วิถีชีวิต และอัตลักษณ์ของชุมชนชาวไทยพุทธและมุสลิมในเขตพื้นที่อำเภอเทพา อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอนาทวี และอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา แม้มีวิถีชีวิต อัตลักษณ์ และด้านความเชื่อแตกต่างกัน แต่ไม่น่าไปสู่ความแตกแยก การปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนบนความแตกต่างทางศาสนาในชุมชนชาวพุทธและมุสลิม พบว่า กลุ่มตัวแปรในด้านความสัมพันธ์ระหว่างชาวพุทธและมุสลิม มีความเห็นในการอยู่ ร่วมกันทั้งกลุ่มที่มีจุดยืนที่แตกต่างทางประเพณีและวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีหลักความเชื่อที่แตกต่างแต่ไม่แตกแยกสามารถอยู่ร่วมกันได้ ข้อเสนอวิธีการการอยู่ร่วมกันของชุมชนชาวพุทธและมุสลิม พบว่า กลุ่มตัวแปรเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพทั่วไป การอยู่ ร่วมกัน การปฏิสัมพันธ์ของชาวพุทธและมุสลิม และวิถีชีวิตประเพณีและวัฒนธรรมทั้ง 4 ด้านมีความผูกพันกันอย่างฉันพี่น้อง มีการพบปะพูดคุยเรียนรู้ซึ่งกันและกันและการพัฒนาร่วมกัน โดยเน้น

คุณค่าของการวางแผนทุกคนมีส่วนร่วม การใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่เอื้ออำนวยที่เน้นให้ประชาชนสามารถดำเนินการพัฒนาตนเองได้ การแก้ปัญหาคือความต้องการพื้นฐานโดยอาศัยกลุ่มชนทั้งสองกลุ่มเป็นฐาน การช่วยเหลือซึ่งกันตามประเพณีดั้งเดิม การใช้ประเพณีและวัฒนธรรม และการสื่อสารที่สอดคล้องกับการพัฒนาสืบต่อไป

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

3.1 ความหมายของความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ความหลากหลาย (Diversity) ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจการยอมรับ และตระหนักในความหลากหลายทางเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ สังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพตลอดจนผลกระทบของสภาพแวดล้อมที่มีต่อเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ความหลากหลาย หมายถึง การดำรงอยู่ของความแตกต่าง และหลากหลายของสิ่งมีชีวิตและวัฒนธรรม เป็นสภาพที่ช่วยให้ระบบนิเวศและระบบวัฒนธรรมปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงได้ดี เวลาที่มีปัญหาสามารถฟื้นคืนกลับสู่สภาพปกติได้ดีกว่า สภาพที่มีความหลากหลายจำกัด ความหลากหลายของการมีสิ่งมีชีวิตต่างเผ่าพันธุ์ ต่างพันธุกรรมกันมาก และความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทางชีวภาพ ทางสังคมและทางเศรษฐกิจ (วิทยากร เชียงกูล, 2550) (เอกสารจากเว็บไซต์)

วัฒนธรรม หมายถึง วิถีชีวิต (way of life) ของมนุษย์ในสังคม พระยาอนุมานราชธน ได้กล่าวถึง วัฒนธรรม ไว้ว่า หมายถึงสิ่งที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงปรับปรุงหรือผลิตสร้างขึ้นเพื่อความเจริญงอกงามในวิถีแห่งชีวิตของส่วนรวมที่ถ่ายทอดกันได้เลียนแบบกันได้ เอาอย่างกันได้

วัฒนธรรม คือ มรดกทางสังคมที่ได้ตกทอดมาเป็นสมบัติของมนุษย์ในสมัยปัจจุบัน และนำมาใช้ในการครองชีวิตเป็นแบบแผนแห่ง การครองชีวิต หรือ Design of Living วัฒนธรรมจึงมีความหมายครอบคลุมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่ง ซึ่งมนุษย์ได้คิดสร้างระเบียบ กฎเกณฑ์วิธีในการปฏิบัติ รวมทั้งการจัดระเบียบ ตลอดจนความคิดความเชื่อ ค่านิยม ความรู้และเทคโนโลยีต่าง ๆ โดยได้วิวัฒนาการสืบทอดกันมาอย่างมีแบบแผน (ฉวีวรรณ สุวรรณภา, 2546 อ้างถึงใน มณฑิรา ตาเมือง, 2554)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546) (เอกสารจากเว็บไซต์) ได้นิยามว่า วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่ทำความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะ

Broom และ Zelznick (1969) อธิบายว่า วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมที่ประกอบด้วยความรู้ ความเชื่อ ประเพณี และความชำนาญที่คนเราได้มาในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม

วัฒนธรรม หมายถึง ความเจริญงอกงาม เป็นระเบียบ ความกลมเกลียว ก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีงามของประชาชน (เป็นการชี้ชวน เชิญชวน วิงวอนให้ประชาชนร่วมกันทำให้เกิดความเจริญงอกงาม ให้มีความดีงามขึ้น ไม่ใช่เพียงแต่รับมรดกกันมา แต่จะต้องรักษาของเดิมที่ดี แก้ไขดัดแปลงของเดิมที่ควรแก้ หรือดัดแปลงวางมาตรฐานความดีความงามขึ้นใหม่ แล้วส่งเสริมให้เป็น ลักษณะที่ดีประจำชาติสืบต่อไปจนถึงอนุชนรุ่นหลัง (สุจิตรา บุญเชื้อ, 2554) (เอกสารจากเว็บไซต์)

อมรา พงศาพิชญ์ (2541, น. 25) วัฒนธรรม คือ สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นหรือกำหนดขึ้น ไม่ใช่สิ่งที่มีมนุษย์ทำตามสัญชาตญาณ อาจเป็นการประดิษฐ์วัตถุสิ่งของขึ้นใช้หรืออาจเป็นการกำหนดพฤติกรรมพฤติกรรมหรือความคิด ตลอดจนวิธีการหรือระบบการทำงาน ฉะนั้นวัฒนธรรมก็คือระบบในสังคมมนุษย์สร้างขึ้นไม่ใช่ระบบที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติตามสัญชาตญาณ

ความหลากหลายทางวัฒนธรรม (cultural diversity) หมายถึง การรวมกันระหว่างชุมชนจะยังคงมีอยู่ เช่นความแตกต่างทางภาษา การแต่งกายและประเพณีก็ตาม แต่ในความแตกต่างที่หลากหลายในสังคมต่าง ๆ ก็ยังปรากฏให้เห็นความคล้ายในตัวของสังคมที่หลากหลาย คือแนวคิดทางศีลธรรมและวิถีที่กลุ่มชนในสังคมมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม (นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ, 2561) Multiculturalism หมายถึง ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในพรมแดนประเทศใดประเทศหนึ่ง ซึ่งความหลากหลายที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่รับรู้กันทั่วไปและเป็นเรื่องปกติ สังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมจะแตกต่างจากสังคมที่มีการหลอมรวมทางวัฒนธรรม กล่าวคือ สังคมที่มีการหลอมรวมวัฒนธรรมจะมีวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยที่ถูกครอบงำหรือถูกบดบังจากวัฒนธรรมที่มีอำนาจเหนือกว่า และส่งผลทำให้วัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยเลือนหายไป หรือสูญเสียความเป็นตัวเอง ส่วนสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม คือสังคมที่ประกอบด้วยวัฒนธรรมของคนกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งยังมีพลังในตัวเอง ไม่ถูกทำลาย หรือตกอยู่ใต้อิทธิพลของวัฒนธรรมอื่น สังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมจึงมีวัฒนธรรมย่อย ๆ มากมาย คนแต่ละกลุ่มที่อาศัยอยู่ในประเทศเดียวกันจึงอาจมีวัฒนธรรมบางอย่างร่วมกัน แต่คนเหล่านั้นก็ยังมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตัวเอง เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา ประกอบด้วยกลุ่มคนหลายเชื้อชาติหลายเผ่าพันธุ์ มีภาษาพูดหลายภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาสเปน ภาษาจีน ฯลฯ สังคมที่

ประกอบด้วยกลุ่มชนหลายวัฒนธรรมจะเป็นสังคมที่ยอมให้มีการแสดงออกทางวัฒนธรรมอย่างเสรี (นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ, 2561)

3.2 ประเภทของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในสังคมสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ (วัฒนธรรม, 2561) (เอกสารจากเว็บไซต์)

3.2.1 วัฒนธรรมทางวัตถุ (Material Culture) ซึ่งเกิดจากความคิดของมนุษย์ เช่น อาคารบ้านเรือน สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ศิลปกรรมประติมากรรม ตลอดจนสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ซึ่งใช้เป็นประจำทุกวันทุกวัน

3.2.2 วัฒนธรรมทางจิตใจหรือที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุ (Non Material Culture) ได้แก่ วัฒนธรรมที่เป็นสัญลักษณ์ และจับต้องไม่ได้ เช่น ภาษาพูด ระบบความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและกิริยามารยาทโดยในส่วนของวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุหรือวัฒนธรรมทางจิตใจนั้น นักวิชาการ เช่น

งามพิศ สัตย์สงวน (2551) แบ่งวัฒนธรรมประเภทนี้ออกเป็น 5 ประเภทย่อย ได้แก่

1. สถาบันสังคม อันได้แก่ สถาบันครอบครัว เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง การศึกษา ศาสนา การแพทย์และสาธารณสุข เป็นต้น

2. วัฒนธรรมประเภทที่เกี่ยวกับการควบคุมทางสังคม คือวัฒนธรรมที่ช่วยทำให้เกิดระเบียบในสังคม ซึ่งบางอย่างจะเป็นการควบคุมอย่างเป็นทางการการ และบางอย่างไม่เป็นทางการการ ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 5 ประเภท คือ

2.1 ศาสนา ซึ่งในหลักศาสนาจะมีข้อห้ามต่าง ๆ เช่น การห้ามลักทรัพย์ ห้ามดื่มของมึนเมา ศาสนาจึงช่วยควบคุมทางสังคมได้

2.2 ความเชื่อทางสังคม คือ ระบบความคิดเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นของคนจำนวนมากในสังคม เช่น ในสังคมไทยคนจำนวนมากเชื่อเรื่องนรก สวรรค์ บุญ บาป การทำบุญ และโลกหน้า

2.3 ค่านิยมคือ มาตรฐานที่ใช้วัดว่าสิ่งใดมีค่าในสังคมบ้าง เมื่อสิ่งใดมีค่า คนก็อยากมีอยากเป็น อยากได้ความเชื่อในค่านิยมของสังคมทำให้สังคมเกิดความมีระเบียบขึ้นได้

2.4 ประเพณีต่าง ๆ แต่ละสังคมมีประเพณีต่าง ๆ ที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลาอันยาวนาน เมื่อคนทำตามประเพณีจะทำให้เกิดความเป็นระเบียบในสังคมขึ้นได้

2.5 กฎหมาย คือ การควบคุมสังคมโดยตรง และทำให้เกิดความมีระเบียบขึ้นในสังคมได้เป็นอย่างดี

3. ศิลปะ หมายถึง การสร้างสรรค์ผลงานในด้านต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรมสถาปัตยกรรม หัตถกรรม ดนตรีการละคร นาฏศิลป์และละครรำ เป็นต้น

4. ภาษา คือ ระบบสัญลักษณ์ที่ใช้สื่อสารติดต่อกัน ทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน รวมทั้งกิริยาท่าทางต่าง ๆ

5. พิธีกรรม

3.3 ความสำคัญของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์ชาติมีสภาพและความเป็นอยู่ต่างจากสัตว์โลกทั้งหลาย เป็นสิ่งที่ทำให้สังคมมีระเบียบแบบแผนมีความสงบสุขและมีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางวัตถุและจิตใจ ดังนี้ (มนทิรา ตาเมือง, 2554, น. 82)

3.3.1 วัฒนธรรมช่วยแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการต่าง ๆ ของมนุษย์

3.3.2 วัฒนธรรมช่วยเหนี่ยวนำสมาชิกในสังคมให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

3.3.3 เป็นเครื่องแสดงเอกลักษณ์ของชาติ

3.3.4 เป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคม

3.3.5 ช่วยให้ประเทศชาติ มีความเจริญรุ่งเรืองถาวร

3.4 ลักษณะของวัฒนธรรม

ลักษณะวัฒนธรรมโดยพื้นฐานจะมีธรรมชาติเป็นเช่นเดียวกัน (ฉวีวรรณ สุวรรณภา. 2546 อ้างถึงใน มนทิรา ตาเมือง, 2554)

3.4.1 วัฒนธรรมเกิดจากการเรียนรู้

3.4.2 วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม

3.4.3 วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่สังคมต้องยึดถือและปฏิบัติร่วมกัน

3.4.4 วัฒนธรรมเป็นความพึงพอใจของชาติ

3.4.5 วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่บูรณาการและปรับได้

3.4.6 วัฒนธรรมสิ้นสุดหรือตายได้

จะเห็นว่าวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เลื่อนไหล ถ่ายทอด และเปลี่ยนแปลงได้ทั้งภายในกลุ่มชนเดียวกันและระหว่างท้องถิ่นระหว่างชาติพันธุ์ การสืบทอดวัฒนธรรมของกันและกันเป็นปรากฏการณ์ที่สร้างอารยธรรมของโลกโดยรวม ปัจจุบันสังคมส่วนใหญ่เริ่มเข้าสู่พหุสังคมมากขึ้น การอยู่ร่วมกันของบุคคลที่มีความแตกต่าง ทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี รวมทั้งทัศนคติความเชื่อ อาจนำมาซึ่งความไม่เข้าใจกันได้ ดังนั้น การรู้เพื่อยอมรับความแตกต่าง

ของสังคมพหุวัฒนธรรมจำเป็นอย่างยิ่งที่คนไทยควรเรียนรู้สิ่งที่ควรปฏิบัติเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

1. การเคารพกฎเกณฑ์ เป็นหลักการพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันของผู้คนในสังคม โดยปกติสุข ไม่ว่าจะเป็นสังคมใดหรือประเทศใด การอยู่ร่วมกันของผู้คนเป็นจำนวนมากในสังคม ต้องอาศัยกฎระเบียบกติกาของสังคม ซึ่งคนในสังคมในสังคมนั้น ๆ จำเป็นต้องเรียนรู้กฎกติกาของสังคม พร้อมทั้งมีความความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมนั้น

2. การเคารพซึ่งกันและกัน ดำรงตนอย่างเหมาะสมของประชาชน คือการยึดมั่นในสิทธิ เสรีภาพ หากประชาชนทุกคนรู้ถึงสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ ต่างปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ประชาชนในชาติย่อมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และชาติบ้านเมืองก็จะพัฒนาและเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว การปฏิบัติตามสิทธิของตนเองและผู้อื่นในสังคม เป็นสิ่งที่ช่วยจัดระเบียบให้กับสังคมสงบ

4. กลุ่มชาติพันธุ์

4.1 ความหมายของกลุ่มชาติพันธุ์

กลุ่มชาติพันธุ์ คือ กลุ่มคนที่มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษาพูดเดียวกัน และเชื่อว่าเป็นกลุ่มคนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน บรรพบุรุษในที่นี้ หมายถึง บรรพบุรุษทางสายเลือด ซึ่งมีลักษณะทางชีวภาพและรูปร่าง (เชื้อชาติ) เหมือนกัน รวมทั้งบรรพบุรุษทางวัฒนธรรมด้วย ผู้อพยพ กลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันจะมีความรู้สึกผูกพัน ทางสายเลือด และทางวัฒนธรรมพร้อม ๆ กัน ไป เป็นความรู้สึกผูกพัน ที่ช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์ (อมรา พงศาพิชญ์, 2541)

ชาติพันธุ์วิทยา (Ethnology) ตามความหมายของคณะกรรมการบัญญัติศัพท์สังคมวิทยา คือ การศึกษาวัฒนธรรมของกลุ่มมนุษย์ชาติและบางครั้งเรียกว่า มานุษยวิทยาวัฒนธรรม วิธีการนี้เป็นวิธีการของนักมานุษยวิทยารุ่นแรกๆ ที่ต้องการทำความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มคนหรือกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอย่างลึกซึ้งรอบด้านใช้เวลาศึกษาที่ยาวนานเพื่อให้ครอบคลุมทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใดกลุ่ม (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, ออนไลน์)

4.2 ความแตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ

นักมานุษยวิทยา จำแนกเชื้อชาติของมนุษย์ ซึ่งโดยทั่วไปแบ่งเป็น 4 เกณฑ์ คือ (เรณู หอมหวาน. 2537. อ้างถึงใน เมธิ์พิชญ์ จงวโรทัย, 2557)

4.2.1 รูปร่างทางกายภาพ พิจารณาจากลักษณะทางกายภาพ เช่น ลักษณะที่มองเห็นได้แก่ สีผิว รูปร่างของร่างกาย รูปร่างของศีรษะ หน้า จมูก นัยน์ตา สีผม ขน กลุ่มเลือด เป็นต้น รวมทั้งขนาดที่วัดได้และการสืบทอดจากบรรพบุรุษในกลุ่มเดียวกัน

4.2.2 รากฐานทางสังคม พิจารณาจากสภาพสังคมดั้งเดิมและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปแต่มีความสัมพันธ์คล้ายคลึงกัน

4.2.3 ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ได้แก่ ศาสนา ภาษา ขนบธรรมเนียมและประเพณี เป็นต้น

4.4 ความแตกต่างด้านอื่น ๆ เช่น เศรษฐกิจ อาชีพ การปกครอง ที่ทำให้คนรวมกลุ่มกันเป็นชนหมู่เดียวกันได้เกณฑ์เหล่านั้นเป็นส่วนหนึ่งในการแบ่งกลุ่มชาติพันธุ์ของมนุษย์ ซึ่งยังมีลักษณะการแบ่งในแบบอื่น ๆ อีกตามแต่ผู้สนใจเกณฑ์ใดในการศึกษา

4.3 แนวคิดกลุ่มชาติพันธุ์

กลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่มคนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน หมายถึง บรรพบุรุษทางสายเลือด และบรรพบุรุษทางวัฒนธรรมที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันจะมีความผูกพันที่ช่วยเสริมสร้างเอกลักษณ์ของบุคคลแต่ละชาติพันธุ์ และในขณะเดียวกันสามารถเข้าอารมณ์ความรู้สึกให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าผู้ที่อยู่ชาติพันธุ์นับถือศาสนาเดียวกัน แนวคิดของชาร์ลส์ เอฟ ไคส์ (Charles F. Keyes) เสนอว่ากลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งรกรากอยู่ในบริเวณเดียวกันจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในลักษณะที่พึ่งพาอาศัยกัน เฟรดริก บาร์ท (Frederick Barth) เสนอว่ากลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งรกรากในบริเวณเดียวกันจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในลักษณะแบ่งอาณาเขตกัน (อมรา พงศาพิชญ์, 2541, น. 157)

4.4 แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์

ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ จะเกิดขึ้นเมื่อชนกลุ่มน้อยมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมใหญ่ ในกรณีประเทศไทยถ้าสมาชิกของชนกลุ่มน้อยส่วนใหญ่มีความรู้สึกถึงแม้ว่าตนเองจะเป็นชนกลุ่มน้อยแต่ก็ยังมีสำนึกของความเป็นพลเมืองไทยอยู่บ้าง ก็ถือได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างชนกลุ่มน้อยและชนกลุ่มใหญ่ ในลักษณะเช่น การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (assimilation) การปรับตัวทางวัฒนธรรม (acculturation) บูรณาการทางวัฒนธรรม (integration) และพหุสังคม (pluralism) ซึ่งเป็นคำที่ใช้ในความหมายใกล้เคียงกันมาก แนวคิดกลุ่มชาติพันธุ์ที่ต่างเข้ากันได้จึงเป็นแนวคิดหนึ่งที่ใช้ในการอธิบายกลุ่มชาติพันธุ์ในการผสมผสาน การแยกแยะ ตีความ การให้ความหมายตลอดจนการครอบงำความคิดทางวัฒนธรรมได้

สรุปได้ว่า แนวคิดกลุ่มชาติพันธุ์นี้ศึกษาลักษณะวัฒนธรรม สภาพสังคมของกลุ่มคนที่มีชนบทนิยมแท้ที่แตกต่างกัน ทำความเข้าใจคนทุกแง่มุม กลุ่มชาติพันธุ์มีความสัมพันธ์ก่อให้เกิดการปรับตัว ยอมรับ ผสมผสาน การอยู่ร่วมกันในสังคม เลือกรสชาติที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม จะไม่ใช่ภาษาเพียงอย่างเดียว แต่ชนบทนิยมประเพณีสำคัญกว่า มีการยึดระบบนิเวศ ความเชื่อในความสำนึกร่วม ส่งผลให้การสร้างความเข้าใจต่อกันของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่เดียวและการดำรงอยู่ร่วมกันได้ดี

4.5 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (Cultural Diffusion Theory) ทฤษฎีนี้จะเน้นถึงกระบวนการทางประวัติศาสตร์ที่ใช้อธิบายการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เรียกว่า “ลักษณะเฉพาะทางประวัติศาสตร์” (Historical Particularism) นักมานุษยวิทยาในแนวความคิดนี้คือ ฟรานซ์ โบแอส (Franz Boas) เป็นนักมานุษยวิทยาชาวเยอรมันทำงานในตำแหน่งอาจารย์ในมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ประเทศสหรัฐอเมริกา เน้นว่า การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเป็นกระบวนการที่มีลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมหนึ่งแพร่กระจายไปสู่อีกวัฒนธรรมหนึ่ง โดยปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมใหม่ นอกจากนั้นยังเป็นผู้สนับสนุนให้เกิดแนวคิดที่เชื่อว่าวัฒนธรรมสามารถวัดได้ โดยนำวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมาเปรียบเทียบกันและพิจารณาคุณลักษณะที่สูงกว่าหรือด้อยกว่าของแต่ละวัฒนธรรม แต่ยังคงเชื่อว่าวัฒนธรรมนั้นไม่มีวัฒนธรรมใดที่ดีกว่าหรือเลวกว่ากัน

ความคิดเรื่อง “การแพร่กระจาย” ทางวัฒนธรรม (Cultural Diffusion) หมายถึง การกระจายตัวของแบบแผนทางวัฒนธรรมจากพื้นที่หนึ่งไปยังพื้นที่อื่น เช่น ภาษา การแต่งกาย ศาสนา เทคโนโลยี วัตถุสิ่งของ เครื่องมือเครื่องใช้ หรือความคิดความเชื่อ ซึ่ง ลีโอ โฟรบีเนียส เป็นผู้เสนอความคิดนี้ครั้งแรกในปี 1897 รูปแบบการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมมี 5 ลักษณะ คือ

1. การแพร่จากที่หนึ่งไปยังที่อื่นโดยวัฒนธรรมในที่เดิมยังคงมีพลังและแพร่ออกไปมีพลังในที่อื่นด้วย
2. การแพร่แบบเปลี่ยนพื้นที่ โดยกลุ่มคนในวัฒนธรรมหนึ่งย้ายถิ่นอาศัยไปอยู่ในที่ใหม่
3. การแพร่แบบลำดับขั้น เป็นการนำวัฒนธรรมของชนชั้นสูงแพร่ไปสู่ชนชั้นล่าง
4. การแพร่ผ่านบุคคล ซึ่งคนๆ หนึ่งจะนำวัฒนธรรมติดตัวไปและเผยแพร่ไปสู่คนอื่นคนหนึ่งแบบตัวต่อตัว

5. การแพร่แบบมีตัวกระตุ้น เป็นการแพร่วัฒนธรรมผ่านบางสิ่งบางอย่างหรืออาศัยความคิดบางอย่างเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่

โดยสรุปทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมนี้จะช่วยอธิบายวิธีการ/ขั้นตอน ของการเผยแพร่วัฒนธรรมหนึ่งไปสู่อีกวัฒนธรรมหนึ่ง ซึ่งจะต้องคำนึงถึงข้อเหมือนและข้อต่างของวัฒนธรรมทั้งสองเป็นสำคัญ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภัทรา ทิพย์ภาระ (2555) ความหลากหลายทางวัฒนธรรมกับพลวัตการพัฒนาท้องถิ่นบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ร่วมกันของกลุ่มชนท้องถิ่นที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ขอบเขตการวิจัย คือ ศึกษาประวัติศาสตร์วัฒนธรรมครอบคลุม ความสัมพันธ์ของคนกับคน คนกับธรรมชาติ และคนกับสิ่งที่เหนือธรรมชาติ พื้นที่การวิจัย คือ ท้องถิ่นบ้านขุนไทร ตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่าพลวัตการพัฒนาท้องถิ่นบางขุนไทรแบ่งออกได้เป็น 4 ช่วงเวลา ได้แก่ ช่วงเริ่มต้นของการก่อร่างสร้างตัวของชุมชนซึ่งมีกลุ่มคนที่อพยพเขามาตั้งถิ่นฐานประกอบด้วย ชาวจีน ชาวลาวคนในท้องถิ่นและคนมุสลิม อันเป็นความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติศาสนา ช่วงที่สองคือ ช่วงประมาณปี 2511-2515 บางขุนไทรได้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นมีการชุดคลองชลประทาน การสร้างเขื่อนเพชรบุรีการสร้างถนนคันกันน้ำเค็มทำให้ความเจริญทางวัตถุในท้องถิ่น ช่วงที่ 3 คือช่วงปี 2534-2536 เป็นช่วงที่คนนอกท้องถิ่นเข้ามาใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างเข้มข้น สร้างความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนทำให้เกิดจุดเปลี่ยนในชุมชนหลาย ๆ ด้านที่สำคัญ คือ การรวมตัวของชาวบ้านเพื่อปกป้องสิทธิประโยชน์ของชุมชน จนเป็นที่ยอมรับของสังคม ช่วงที่ 4 คือ ช่วงปี 2544-2548 เป็นช่วงที่ชุมชนได้รับผลกระทบจากการปฏิวัติเขียวเกิดภาวะหนี้สิน แต่ชุมชนสามารถแก้วิกฤตจากการรวมกลุ่มของชาวบ้านในการทำเกษตรอินทรีย์เป็นที่รู้จักและเป็นแบบอย่างของชุมชนอื่น จึงสรุปได้ว่า ชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมสามารถอยู่ร่วมกันได้เพราะสามารถแบ่งปันการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ร่วมกันการพึ่งพาอาศัยแลกเปลี่ยนทรัพยากรสำหรับการดำรงชีวิตได้อย่างสมดุลและมีความทรงจำร่วมในเรื่องสันทนาการในท้องถิ่น

มาษะ ขิตตะสังคะ (2553) วัฒนธรรมและภาษาสื่อสารของกลุ่มชาติพันธุ์บริเวณภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีระบบความเชื่อ วิถีคิด และ วิธีการดำรงชีวิต กระบวนการขัดเกลาของครอบครัวชาติพันธุ์ต่อการถ่ายทอดวัฒนธรรม การธำรงอัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ และการสื่อสารภาษาถิ่นในระบบครอบครัว และ

ชุมชนท้องถิ่น การรับรู้และการเรียนรู้ความเข้าใจต่อ ระบบการศึกษาของเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีการใช้ภาษาไทย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 กลุ่มชาติพันธุ์ คือ 1.ม้ง 2. อาข่า 3. อีวเมี่ยน 4. ไทลื้อ 5. ลาหู่ 6.ขมุ 7.จีนยูนนาน 8. กะเหรี่ยง 9. ลีซู 10. ลัวะ 11. ไทใหญ่ 12. ไตย๋่า โดยคัดเลือกจังหวัดเชียงรายเป็นพื้นที่กรณีศึกษา ผลการวิจัยคือ กระบวนการขัดเกลาการอบรมบ่มนิสัยในครัวเรือน โดยใช้ภาษาถิ่นชาติพันธุ์ให้กับเด็กตั้งแต่ช่วงชีวิตปฐมวัย เป็นการปูพื้นฐานทางภาษาและอัตลักษณ์ทาง วัฒนธรรมที่มั่นคง การรับรู้และเรียนรู้จากระบบการศึกษาในโรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาของเยาวชนรุ่นใหม่ พบถึงการเริ่มใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง เป็นการเริ่มต้นของการเรียนรู้วัฒนธรรมกระแสหลักที่ครูผู้สอน อาจไม่ใช่ชาติพันธุ์ แต่เป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดในการเรียนการสอน เป็นผลให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้ วัฒนธรรมหลักที่ไม่ใช่วัฒนธรรมชาติพันธุ์ของตน เกิดการกลืนกลายทางภาษาและวัฒนธรรมหรือสามารถ เรียนรู้ที่จะดำเนินวิถีชีวิตในวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมดั้งเดิมของตน

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

อำเภอแม่จันมีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอต่าง ๆ ในลักษณะ 360 องศา หรือรอบตัวอำเภอแม่จัน อำเภอแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน อำเภอดอยหลวง อำเภอเวียงชัย อำเภอเมือง และอำเภอแม่อาว เดิมทีเป็นอำเภอที่มีพื้นที่มากที่สุดเป็นอันดับสองของจากจังหวัดเชียงราย รองจากอำเภอแม่สรวย และเป็นอำเภอที่มีรอยติดต่อกับอำเภออื่น ๆ ในเขตจังหวัดเชียงรายมากที่สุด นั่นคือ 7 อำเภอแม่จันเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดเชียงราย มีกลุ่มคนชาวเขาอาศัยอยู่กัน 6 ตำบล ประกอบไปด้วยตำบลจัน ตำบลแม่ไร่ ตำบลศรีคำ ตำบลป่าซาง ตำบลท่าข้าวเปลือก และตำบลป่าตึง และอาศัยอยู่กันมากที่สุด 3 ตำบล นั่นคือตำบลแม่จัน ตำบลป่าซาง และตำบลป่าตึง ในส่วนตำบลแม่จันอาศัยอยู่กันที่บ้านห้วยใจ บ้านธรรมจาริก (พระมหาเพี้ยนเป็น คนไปตั้งชื่อชุมชน โดยเอาชื่อโครงการพระธรรมจาริกเป็นชื่อชุมชน) และบ้านจอบ่า ในตำบลนี้ส่วนมากเป็นกลุ่มอุโล้อ่าข่า ในปัจจุบันบ้านจอบ่ายังคงรักษาประเพณีและความเชื่อดั้งเดิม และมีนักท่องเที่ยวเข้าไปในชุมชนในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก สร้างรายได้ให้ชาวบ้านในแต่ละปีจำนวนไม่น้อย (ณรงค์ หมอยา, การสื่อสารส่วนบุคคล, 12 พฤศจิกายน 2561) อำเภอแม่จันเป็นอำเภอที่มีประชาชนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มชนเผ่าต่าง ๆ ที่ย้ายถิ่นฐานจากดอยสูงเข้ามาอาศัยอยู่ในอำเภอแม่จัน เช่น ย้ายถิ่นฐานมาเพื่อประกอบอาชีพ หรือการมีครอบครัวที่เป็นคนเมืองหรือพื้นราบ ทำให้อำเภอแม่จันมีกลุ่มชนเผ่าที่หลากหลายที่แตกต่างกันออกไป ทั้งการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรมย่อมมีความหลากหลายแตกต่างกันออกไป ส่งผลให้ประชาชนทั้งที่เป็นกลุ่มคนในพื้นที่คนเมืองและกลุ่มชาติพันธุ์ จำเป็นต้องมีการสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน

สร้างการปรับตัวเพื่อการยอมรับในความแตกต่างระหว่างกันเพื่อการอยู่ร่วมกันในพื้นที่เดียวกันอย่างเข้าใจ แตกต่างและไม่แตกแยก พร้อมกันการดำรงชีวิตที่มีการพึ่งพาอาศัยกัน อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาให้แก่เด็กด้อยโอกาส ซึ่งหมายถึง เด็กที่ยากไร้ เด็กเร่ร่อน จรจัด เด็กที่พึ่งพาตนเองและครอบครัวไม่ได้ เด็กที่ถูกทำร้าย ถูกรังแกจากครอบครัว เด็กกำพร้าจากเหตุการณ์ประสพภัยธรรมชาติ ภัยจากการสู้รบเพื่อป้องกันประเทศชาติและความมั่นคง กำพร้าจากภัยโรคติดต่อร้ายแรง อาทิ โรคเอดส์ เป็นต้น จำนวน 40 โรง ใน 34 จังหวัด ของประเทศไทย (โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน, 2561) (เอกสารจากเว็บไซต์)

5.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน จัดตั้งขึ้นในสังกัดแผนกกองการศึกษาสงเคราะห์ กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ที่จัดตั้งขึ้นเป็นแห่งที่สอง รองจากโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี เปิดทำการสอนครั้งแรก เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2501 สถานที่ตั้งและอาคารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จันเดิมเป็นของโรงเรียนตำรวจภูธรชายแดน เขต ๕ ซึ่งทางกระทรวงศึกษาธิการได้ทำการตกลงกับกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย เพื่อขอโอนอาคารสถานที่ทั้งหมดสำหรับจัดตั้งเป็นโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กรมตำรวจตกลงยินยอมและทางจังหวัดเชียงรายได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นทำพิธีรับมอบเฉพาะข้าราชการฝ่ายกระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการได้รับมอบอาคารสถานที่เสร็จเรียบร้อย เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2501 และนายอำเภอ แม่จันได้ส่งครูในสังกัดกองการประถมศึกษา มาทำการสอนชั่วคราว ในปีแรกที่เปิดทำการสอน รับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 35 คน ต่อมาเมื่อทางราชการบรรจุครูสำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน โดยเฉพาะแล้วทางอำเภอแม่จันจึงได้ให้ครูที่มาช่วยสอนชั่วคราวกลับไปทำการสอนในสังกัดเดิมและได้แต่งตั้งให้นายบุญช่วย วงศ์เทศ มาเป็นผู้รักษาการแทนครูใหญ่ ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน ๒๕๐๓ จนถึง พ.ศ. 2505

1. อัตลักษณ์ของสถานศึกษา คือ ประพฤติดีมีมารยาท
2. เอกลักษณ์ของสถานศึกษา คือ หลากหลายวัฒนธรรม ปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. วิสัยทัศน์โรงเรียน คือ เป็นแหล่งเรียนรู้พัฒนาเด็กด้อยโอกาสให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและมีทักษะอาชีพสอดคล้องตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. พันธกิจ

- 4.1 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
- 4.2 จัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษามีทักษะอาชีพ
- 4.3 อนุรักษ์วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับชุมชน
- 4.4 ส่งเสริมให้บุคลากรนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สืบสานงานพระราชดำริฯ

5. เป้าประสงค์

- 5.1 โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- 5.2 ผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาและมีทักษะอาชีพ
- 5.3 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่หลากหลาย
- 5.4 โรงเรียนมีกิจกรรมส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับชุมชน
- 5.5 ครูมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดกิจกรรม

(โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน, 2561) (เอกสารจากเว็บไซต์)

6. เกณฑ์การเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย นักเรียนมีสิทธิได้รับการคัดเลือกทุกประเภทต้องมีคุณสมบัติเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ดังต่อไปนี้

- 6.1 เด็กถูกบังคับให้ขายแรงงานหรือแรงงานเด็ก
- 6.2 เด็กเร่ร่อน
- 6.3 เด็กที่อยู่ในธุรกิจทางเพศหรือโสเภณี
- 6.4 เด็กที่ถูกทอดทิ้ง / เด็กกำพร้า
- 6.5 เด็กที่ถูกทำร้ายทารุณ
- 6.6 เด็กยากจน (มากเป็นพิเศษ)
- 6.7 เด็กในชนกลุ่มน้อย
- 6.8 เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด
- 6.9 เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์หรือโรคติดต่อร้ายแรงที่สังคมรังเกียจ

6.10 เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน, 2561) (เอกสารจากเว็บไซต์)

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย สรุปได้ว่า โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จันเป็นโรงเรียนการศึกษาพิเศษที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรับนักเรียนที่ด้อยโอกาสหลายประเภท เพื่อเป็นการมอบโอกาสให้กับนักเรียนที่ไม่สามารถเข้าโรงเรียนเรียนร่วมกับนักเรียนโรงเรียนปกติได้ เช่น นักเรียนที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร ไม่ได้รับการศึกษาที่เท่าเทียม นักเรียนที่มีความบกพร่องด้านต่าง ๆ เป็นการสร้างโอกาสให้นักเรียนเหล่านี้ได้เข้ารับการศึกษอย่างทั่วถึงและเป็นการพัฒนาตนเองไปสู่โอกาสการศึกษาที่ดีขึ้น และโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน ประกอบไปด้วยนักเรียนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ หลากหลายกลุ่มชนเผ่า หลากหลายวัฒนธรรม และจัดเป็นโรงเรียนประจำสหแบบพักนอน ด้วยความหลากหลายและความแตกต่างที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาส่งเสริมให้นักเรียนให้มีโอกาสได้รับการศึกษาหรือการเข้าร่วมกิจกรรมทั่วถึง และเนื่องจากนักเรียนมีความแตกต่างจากเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ จึงยังจำเป็นต้องมีการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความแตกต่างทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจ ยอมรับ และเป็นการลดช่องว่างระหว่างความแตกต่างให้นักเรียนเข้าใจถึงซึ่งกันและกัน สามารถมองเห็นความแตกต่างให้เป็นเรื่องปกติที่บุคคลต้องมี และตระหนักถึงการยอมรับพร้อมทั้งอยู่ร่วมกันในโรงเรียนได้อย่างเข้าใจและสงบสุข

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

จุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือการใช้กิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ กรณีศึกษา : โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1.การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เนื่องจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งมีนักเรียนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลายกลุ่มมากที่สุด ผู้วิจัยจึงเลือกนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง เพื่อให้ครอบคลุมนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากร คือ คัดเลือกนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ จำนวน 5 ชาติพันธุ์ ชาติพันธุ์ละ 5 คน โดยคัดเลือกนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งหมด 25 คน จากกลุ่มประชากร นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่

1.ชาติพันธุ์อาข่า	จำนวน 5 คน
2. ชาติพันธุ์ม้ง	จำนวน 5 คน
3. ชาติพันธุ์มูเซอ	จำนวน 5 คน
4. ชาติพันธุ์ลีซอ	จำนวน 5 คน
5. พื้นราบหรือเมือง	จำนวน 5 คน

โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและนำแบบวัดความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายวัฒนธรรม โดยสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดลร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม (บัญญัติ ยงย่น, ปนัดดา ธนเศรษฐกร, & และ สุนันท์ ชุ่มเชื้อ, 2553) มาประกอบในการคัดกรองนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการปรับเปลี่ยนข้อคำถามเพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นการศึกษากลุ่มเดียววัดผลสองครั้ง (The One-Group Pretest-Posttest Design)

1.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ กิจกรรมละคร

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. เครื่องมือทดลอง คือ รูปแบบกิจกรรมละครที่จะช่วยส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ มีระยะเวลาในการทำกิจกรรม จำนวนระยะเวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที รวม 10 ครั้ง จากการศึกษาทฤษฎีการใช้กิจกรรมละครในการทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงอายุและระยะเวลาที่กำหนดเพื่อให้การทำกิจกรรมมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับช่วงอายุ (พรรัตน์ ดำรุง, 2547)

2. เครื่องมือในการวัดผลการทำกิจกรรม คือ แบบวัดความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ก่อนและหลัง การทำกิจกรรมละครที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

3. แบบสอบถามสำหรับครู คือ แบบสอบถามความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม

นำเสนอรูปแบบกิจกรรมละคร/แบบวัด ให้ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาคำตัดสินความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าและตรวจสอบความเที่ยงตรงในการวิจัย (IOC) ซึ่งเกณฑ์การให้ข้อผู้ทรงคุณวุฒิมีดังนี้

คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่ากิจกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

คะแนน 0 หมายถึง ไม่รวรรแนใจว่ากิจกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่ากิจกรรมไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

เกณฑ์การตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

IOC มากกว่า 0.05 ถือว่ากิจกรรมนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

IOC น้อยกว่า 0.05 ถือว่ากิจกรรมนั้นไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

และจากนั้นจึงให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบกิจกรรม แล้วนำไปทดลองใช้กำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

คะแนน	5	สำหรับระดับความเหมาะสม	มากที่สุด
คะแนน	4	สำหรับระดับความเหมาะสม	มาก
คะแนน	3	สำหรับระดับความเหมาะสม	ปานกลาง
คะแนน	2	สำหรับระดับความเหมาะสม	น้อย
คะแนน	1	สำหรับระดับความเหมาะสม	น้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมาย

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00	หมายถึง	ระดับคุณภาพมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50	หมายถึง	ระดับคุณภาพมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง	ระดับคุณภาพปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายถึง	ระดับคุณภาพน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง	ระดับคุณภาพน้อยที่สุด

จากนั้นจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้รูปแบบกิจกรรมที่สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้จริง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเอารูปแบบกิจกรรมละครร่วมกับกระบวนการกลุ่มในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์การ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

3.การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. รูปแบบกิจกรรมละครที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
2. แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน
3. แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายวัฒนธรรมการเข้าใจพหุวัฒนธรรมสำหรับครู

4. วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. รูปแบบกิจกรรมละครที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างรูปแบบกิจกรรมละคร ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยศึกษาตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกิจกรรมละคร

1.2 ผู้วิจัยศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมละครของ (เฮทโคตร, 1991 อ้างถึงใน พรรัตน์, 2547)

1.3 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างรูปแบบกิจกรรมละครจากข้อที่ 1.1 และ 1.2

1.4 ผู้วิจัยนำรูปแบบกิจกรรมละครที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยมีการตรวจให้มีความสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าและนำมาแก้ไข

1.5 ผู้วิจัยนำรูปแบบกิจกรรมละครมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

1. แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน โดยกำหนดขอบเขต 3 ด้าน คือ การยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม บรรยายากความเป็นพหุวัฒนธรรมในโรงเรียน ความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบวัดการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม มีข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบวัดบรรยายากความเป็นพหุวัฒนธรรมในโรงเรียน จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 4 ความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม จำนวน 10 ข้อ

โดยผู้วิจัยศึกษาจากเอกสารตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายวัฒนธรรม โดยสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดลร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม มาประกอบการสร้างแบบวัด มีการปรับเปลี่ยนข้อคำถามเพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งหมด 60 ข้อ

ผู้วิจัยสร้างแบบวัดความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (RATING SCALE) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยมาก

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน

ตอนที่ 2 แบบวัดการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม มีข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ

ระดับเท่ากับ 5 คะแนน คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ระดับเท่ากับ 4 คะแนน คือ เห็นด้วย

ระดับเท่ากับ 3 คะแนน คือ ไม่แน่ใจ

ระดับเท่ากับ 2 คะแนน คือ ไม่เห็นด้วย

ระดับเท่ากับ 1 คะแนน คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายถึง เห็นด้วย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายถึง ไม่แน่ใจ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 3 แบบวัดบรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมในโรงเรียน จำนวน 20 ข้อ

ระดับเท่ากับ 5 คะแนน คือ จริงที่สุด

ระดับเท่ากับ 4 คะแนน คือ จริงส่วนใหญ่

ระดับเท่ากับ 3 คะแนน คือ จริงพอประมาณ

ระดับเท่ากับ 2 คะแนน คือ จริงเพียงเล็กน้อย

ระดับเท่ากับ 1 คะแนน คือ ไม่จริงเลย

โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายถึง จริงที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายถึง จริงส่วนใหญ่

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายถึง จริงพอประมาณ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายถึง จริงเพียงเล็กน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายถึง ไม่จริงเลย

ตอนที่ 4 ความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม จำนวน 10 ข้อ

ระดับเท่ากับ 5 คะแนน คือ ภาคภูมิใจที่สุด

ระดับเท่ากับ 4 คะแนน คือ ภาคภูมิใจ

ระดับเท่ากับ 3 คะแนน คือ เฉยๆ

ระดับเท่ากับ 2 คะแนน คือ ไม่ภาคภูมิใจ

ระดับเท่ากับ 1 คะแนน คือ รู้สึกอาย

โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายถึง ภาคภูมิใจที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายถึง ภาคภูมิใจ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายถึง เฉยๆ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายถึง ไม่ภาคภูมิใจ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายถึง รู้สึกอาย

2. แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม สำหรับครู

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมสำหรับครู โดยกำหนดขอบเขต 2 ด้าน คือ ด้านการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม ด้านบรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมในโรงเรียน โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามด้านการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามด้านบรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมในโรงเรียน จำนวน 20 ข้อ

โดยผู้วิจัยศึกษาจากเอกสารตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายวัฒนธรรมโดยสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดลร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม มาประกอบการสร้างแบบสอบถาม มีการปรับเปลี่ยนข้อคำถามเพื่อให้เหมาะสมจำนวนทั้งหมด 40 ข้อ แบ่งออกเป็น ความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญ และลงมือปฏิบัติ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายวัฒนธรรมสำหรับครู ที่มี

ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (RATING SCALE) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยมาก โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 2 แบบวัดการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม มีข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ

ระดับเท่ากับ 5 คะแนน คือ ความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญ ลงมือปฏิบัติ มากที่สุด

ระดับเท่ากับ 4 คะแนน คือ ความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญ ลงมือปฏิบัติ มาก

ระดับเท่ากับ 3 คะแนน คือ ความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญ ลงมือปฏิบัติ ปานกลาง

ระดับเท่ากับ 2 คะแนน คือ ความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญ ลงมือปฏิบัติ น้อย

ระดับเท่ากับ 1 คะแนน คือ ความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญ ลงมือปฏิบัติ น้อยที่สุด

โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญ ลงมือปฏิบัติ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญ ลงมือปฏิบัติ มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญ ลงมือปฏิบัติ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญ ลงมือปฏิบัติ น้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญ ลงมือปฏิบัติ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบวัดบรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมในโรงเรียน จำนวน 20 ข้อ

ระดับเท่ากับ 5 คะแนน คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ระดับเท่ากับ 4 คะแนน คือ เห็นด้วย

ระดับเท่ากับ 3 คะแนน คือ ไม่แน่ใจ

ระดับเท่ากับ 2 คะแนน คือ ไม่เห็นด้วย

ระดับเท่ากับ 1 คะแนน คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.50 – 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50 – 4.49	หมายถึง	เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50 – 3.49	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50 – 2.49	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 1.49	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.50 – 5.00	หมายถึง	จริงที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50 – 4.49	หมายถึง	จริงที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50 – 3.49	หมายถึง	จริงพอสมควร
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50 – 2.49	หมายถึง	จริงเพียงเล็กน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 1.49	หมายถึง	ไม่จริงเลย

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการดำเนินการทดลอง

การศึกษานี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดกิจกรรมละครของ โดโรธี เฮทโคต (Dorothy Heathcoat) และเกวิน บอลตัน (Gavin Bolton) ประกอบกับการใช้แนวคิดกระบวนการกลุ่ม ทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม (Field Theory) ของเคิร์ท เลวิน (Kurt Lewin) มาใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยได้มีการศึกษาและการวางแผนรูปแบบกิจกรรมละครที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แนวคิดกิจกรรมละคร เน้นที่กระบวนการ คือ เกมและกิจกรรมการเล่น (games and exercises) เล่นบทบาทสมมติ (role play) การเรียนรู้ผ่านกระบวนการของละคร (situation drama) และใช้แนวคิดทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม มาประกอบในการดำเนินกิจกรรม โดยมีขั้นตอน

1. เกมและกิจกรรมการเล่น (games and exercises)

แบบฝึกหัดเรื่องการเคลื่อนไหว การทำท่าทาง ลีลาเพื่อสื่อสารความหมาย การเล่นเกมและฝึกจินตนาการร่วมกัน กิจกรรมที่เน้นการร่วมมือกัน สร้างวินัยทางการละคร ฝึกสมาธิ ความเชื่อ และการแสดงออกในการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล

2. บทบาทสมมติ (role play) และการแสดงออก (acting Out)

ครูจัดกิจกรรมที่让孩子ได้สวมบทบาทเป็นผู้อื่นในสถานการณ์และเงื่อนไขที่ครูวางแผนไว้ซึ่งอาจเป็นเรื่องจากครอบครัวหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมบทเรียนในวิชาใดวิชาหนึ่งบทบาทสมมติในการแสดงสดนี้สำคัญมากเพราะมี 2 ระดับ

ระดับที่ 1 การแสดงบทบาทตามที่เด็กมองเห็นและเข้าใจจากภายนอก โดยถือเอาการเลียนแบบท่าทางการกระทำเช่นเป็นพ่อต้องนั่งไขว่ห้างอ่านหนังสือพิมพ์เป็นแม่ค้า ต้องถือกระดาษร้องขายของ

ระดับที่ 2 การแสดงเป็นบทบาทนั้นในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นใน สถานการณ์ดังกล่าวมีความขัดแย้งและปัญหาที่ชัดเจนผู้ทำกิจกรรมต้องมีความเข้าใจในปัญหา และต้องใช้ความรู้ตลอดจนประสบการณ์ของตนขัดแย้งให้ลุล่วงไปในการพัฒนาเรื่องราวกับ เพื่อนที่ร่วมทำกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดแย้งให้ลุล่วงไป

3. การเรียนรู้ผ่านกระบวนการของละคร (situation drama)

ก่อนที่จะแสดงสदनนั้นนักเรียนจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับตัวละครที่ต้องสวม บทบาท ปัญหาและจุดมุ่งหมายของตัวละคร และเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นอย่างชัดเจนว่า ใคร (who) ทำอะไร (what) ที่ไหน (where) เมื่อไหร่ (when) และทำไม (why) จึงทำเช่นนั้น ผู้ร่วมกิจกรรมต้อง มีความชัดเจนในจุดมุ่งหมายของตัวละครที่เขาสวมบทบาท การเผชิญปัญหาและการตัดสินใจ กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งในกิจกรรมละครนี้เปิดกว้างไว้ให้ผู้แสดงบทบาทได้พัฒนาการกระทำ การ แก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง เน้นการลงมือทำ และปฏิกิริยาโต้ตอบของผู้แสดงระหว่างกลุ่ม

6.การจัดกระทำข้อมูลและข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมาจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ข้อมูล จากผลการทำกิจกรรมละครก่อนและหลังการทำกิจกรรม (Pretest-Posttest) แล้ว นำมาวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

1. การศึกษาการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดหัดเชียงราย ก่อนและหลังการทำ กิจกรรมละครของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย

2. การเปรียบเทียบการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียน กลุ่มชาติพันธุ์ ก่อนและหลังการฝึกกิจกรรม โดยใช้สถิติ t-test Dependent Sample ในการ วิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้กิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ กรณีศึกษา : โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ ดังนี้

N	แทน	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ
n	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{x}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
SD1	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนก่อนการทดลอง
SD2	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนหลังการทดลอง
T	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t-distribution

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และทำการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับของวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อสร้างกิจกรรมละครที่ใช้ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

2. เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมละครในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ก่อนและหลังทำกิจกรรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลของการสร้างกิจกรรมละครที่ใช้ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความต่างทางวัฒนธรรมของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ซึ่งรูปแบบของกิจกรรมละครที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมานั้น อาศัยหลักการทางด้านกิจกรรมละครของ (เฮทโคตร, 1991 อ้างถึงใน พรรัตน์, 2547) ผู้วิจัยได้มีการศึกษาและการวางแผนรูปแบบกิจกรรมละคร โดยใช้แนวคิดกิจกรรมละคร เน้นที่กระบวนการ คือ เกมและกิจกรรมการเล่น (games and exercises) เล่นบทบาทสมมติ (role play) และการแสดงออก (acting Out) ระดับที่ 1 และระดับที่ 2 การเรียนรู้ผ่านกระบวนการของละคร (situation drama) และใช้แนวคิดทฤษฎีกระบวนการกลุ่มของ เคิร์ท เลวิน สรุปไว้ (รัชนี ศิลปสร. 2542. อ้างถึงใน เขมวันต์ กระดงา, 2554) มาประกอบในการสร้างกิจกรรมละคร รวมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องในด้านพื้นที่ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อาทิ ความหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ของนักเรียน ความหลากหลายด้านวัฒนธรรม การพูด การสื่อสาร ขนบธรรมเนียมประเพณี รวมทั้งการดำรงอยู่ของความแตกต่างทางกลุ่มชาติพันธุ์ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน โดยผู้วิจัยสร้างรูปแบบกิจกรรมออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ซึ่งในแผนกิจกรรมละครดังกล่าว ประกอบไปด้วย สารสำคัญของแผนกิจกรรม วัตถุประสงค์ ระยะเวลา จำนวนสมาชิก อุปกรณ์ที่ใช้ ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม การวัดผลและประเมินผล นำมาพัฒนาประกอบทฤษฎีและหลักการของกระบวนการกลุ่ม โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้งรวมเป็น 10 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที ดังแสดงในตาราง

ตาราง 1 โครงสร้างรูปแบบกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี	ประโยชน์ที่ได้รับ
1	My name is	เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมในแต่ละคน ได้แนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยและทำความรู้จักเพื่อนร่วมกิจกรรมให้ดียิ่งขึ้น เป็นการให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เปิดโอกาสในการเริ่มต้นการกล้าแสดงออก ด้วยการสนทนา ให้ผู้นำกิจกรรมได้ทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ร่วมกิจกรรม และนำไปปรับใช้กับการสร้างกิจกรรมละคร ได้อย่างเข้าใจ	เกม และ กิจกรรมการเล่น การเคลื่อนไหว การทำท่าทางเพื่อสื่อความหมาย สร้างจินตนาการ การแสดงออก	1. ทำให้บุคคลสามารถแสดงตัวตนของตนเองออกมา 2. แลกเปลี่ยนและทำความรู้จักบุคคลอื่น ๆ ก่อนการทำกิจกรรมร่วมกัน
2	1 ชื่อ 1 ท่า	เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้แสดงออกในเบื้องต้นผ่าน การแสดงออกทางการเคลื่อนไหวของร่างกาย สร้างความเข้าใจและให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้มีโอกาสดูใจพูดคุย สนทนา เปิดเผยตัวตน ให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เริ่มต้นการแสดงออกโดยใช้จินตนาการของตนเอง	เกม และ กิจกรรมการเล่น การเคลื่อนไหว การทำท่าทางเพื่อสื่อความหมาย สร้างจินตนาการ การแสดงออก	1. ผู้ร่วมกิจกรรมได้กล้าแสดงออกผ่านการแนะนำตัว และแสดงท่าทางจากความคิดของตนเองทำความรู้จักผู้ร่วมกิจกรรมคนอื่นให้ดียิ่งขึ้น

ตาราง 1 (ต่อ)

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี	ประโยชน์ที่ได้รับ
3	Telling the story	เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้ความคิด ความรู้สึก ของตนเอง ใช้จินตนาการ การแสดงออกผ่านเรื่องราวที่ตนเองพบเจอเพื่อใช้ในการแสดงบทบาทสมมติและการแสดงออกมาพัฒนาผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ หลากหลายวัฒนธรรม และช่วยส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีความแตกต่างกัน ได้มีการเปิดใจ เข้าใจ ยอมรับในความแตก	บทบาทสมมติ (role play) และการแสดงออก (acting Out) การจำลองกิจกรรมให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้สวมบทบาทเป็นผู้อื่นในสถานการณ์และเงื่อนไขที่วางแผนไว้ ซึ่งอาจเป็นเรื่องจากครอบครัวหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม บทบาทสมมติในการแสดงนี้สำคัญมาก ระดับที่ 1 การแสดงบทบาทตามที่ผู้ร่วมกิจกรรมมองเห็นและเข้าใจจากภายนอกโดยถือเอาการเลียนแบบท่าทางการกระทำ คน สัตว์ สิ่งของ เป็นต้น	1. ผู้ร่วมกิจกรรมได้เริ่มการใช้ความคิด จินตนาการ สร้างความเข้าใจนอกจากการมองเห็น แบบการเลียนแบบสิ่งต่างๆ 2. ผู้ร่วมกิจกรรมได้แสดงบทบาทสมมติ 3. ผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคนเฝ้าได้แสดงความเป็นตัวตนของตนเองพร้อมทั้ง เรียนรู้ รับรู้ เข้าใจ ผู้ร่วมกิจกรรมที่มีชนเผ่าหลากหลายนเบื้องต้นร่วมกับผู้อื่น

ตาราง 1 (ต่อ)

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี	ประโยชน์ที่ได้รับ
4	บ้านฉัน บ้านเธอ	เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ กล้าคิดกล้าทำ รวมไปถึงการ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ ร่วมกิจกรรมได้ฝึกการร่วมมือ การทำงานเป็นทีมเพื่อให้ผู้ ร่วมกิจกรรมได้เห็นถึง ความสำคัญและการมีคุณค่า ของตนเอง มั่นใจที่จะกล้า แสดงออกตามความคิดของ ตนเอง	บทบาทสมมติ (role play)และการ แสดงออก (acting Out) การสวมน บทบาทเป็นผู้อื่นใน สถานการณ์และ เงื่อนไขที่วางแผนไว้ ซึ่งอาจเป็นเรื่องราว ที่พบเห็น หรือ สถานการณ์ที่สร้าง ขึ้นมาเพื่อใช้ บทบาทสมมติใน การแสดง กิจกรรม นี้จะใช้บทบาท สมมติและการ แสดงออกในระดับ ที่ 1 การแสดง บทบาทตามที่ผู้ร่วม กิจกรรมมองเห็น และเข้าใจจาก ภายนอกโดยถือเอา การเลียนแบบ ท่าทางการกระทำ คน สัตว์ สิ่งของ เป็นต้น	1.ผู้ร่วมกิจกรรม แต่ละคนเผื่อได้ แสดงออกถึงความ เป็นตัวตน ความ เป็นอัตลักษณ์ของ แต่ละเผ่า 2.ได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ทำความรู้จัก ชนเผ่าต่าง ๆ ผ่าน การทำกิจกรรม ร่วมกัน 3.ทำให้ผู้ร่วม กิจกรรมได้เข้าใจ และปรับตัวในการ อยู่ร่วมกันภายใต้ ความหลากหลาย ทางวัฒนธรรม

ตาราง 1 (ต่อ)

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี	ประโยชน์ที่ได้รับ
5	My home	เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้กล้าคิด กล้าแสดงออกเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้แสดงออกถึงเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ จากชนเผ่าของตนเองเพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นตัวตน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นนำไปสู่การพัฒนาตนเองสู่การอยู่ร่วมกันในสังคม	บทบาทสมมติ (role play) และการแสดงออก (acting Out) การสวมนบทบาทเป็นผู้อื่นในสถานการณ์และเงื่อนไขที่วางแผนไว้ซึ่งอาจเป็นเรื่องราวที่พบเห็น หรือสถานการณ์ที่สร้างขึ้น มา เพื่อใช้บทบาทสมมติในการแสดง กิจกรรมนี้จะใช้บทบาทสมมติและการแสดงออกในระดับที่ 1 การแสดงบทบาทตามที่ผู้ร่วมกิจกรรมมองเห็นและเข้าใจจากภายนอกโดยถือเอาการเลียนแบบท่าทาง การกระทำคน สัตว์ สิ่งของ เป็นต้น	1. ให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้แสดงถึงตัวตนของชนเผ่าตนเอง เปิดเผยให้ผู้อื่นได้ทำความรู้จัก 2. สร้างความภาคภูมิใจให้ผู้ร่วมกิจกรรมถึงการมีตัวตนและการเป็นที่ยอมรับจากผู้อื่น 3. เข้าใจการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากขึ้น

ตาราง 1 (ต่อ)

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี	ประโยชน์ที่ได้รับ
6	จิ๊กเกอร์	เพื่อให้ผู้ร่วมกิจรู้จักการแก้ปัญหา ให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เห็นคุณค่าของตนเอง เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้กระตุ้นการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น การขอความช่วยเหลือ เคารพกันและกัน	บทบาทสมมติ (role play) และการแสดงออก (acting Out) การแสดงออก โดยสถานการณ์ และเงื่อนไขที่กำหนดให้ ซึ่งอาจเป็นเรื่องราวจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม บทเรียนในวิชาใดวิชาหนึ่ง กิจกรรมนี้ใช้ ระดับที่ 2 การแสดงเป็นบทบาทนั้นๆ ในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น สถานการณ์ดังกล่าว มีความขัดแย้งและปัญหาที่ชัดเจน ผู้ทำกิจกรรมต้องมีความเข้าใจในปัญหาและต้องใช้ความรู้แก้ปัญหา	1. ผู้ร่วมกิจกรรมได้รู้จักการแก้ไขปัญหาของตนเอง และการรู้จักขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น 2. เข้าใจถึงการช่วยเหลือ ฟังพาอาศัยกันในการอยู่ร่วมกันในสังคม ผ่านการทำงานกลุ่มที่ผู้คนหลากหลาย รูป 3. ฝึกให้ผู้ร่วมกิจกรรมเปิดความสามัคคี ในการทำงานและการอยู่ร่วมกัน

ตาราง 1 (ต่อ)

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี	ประโยชน์ที่ได้รับ
7	The village	เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้ความคิดอย่างอิสระเพื่อฝึกการทำงานกลุ่มสมาชิกหลายคนที่มีความแตกต่างกัน ให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เผชิญหน้าและแก้ไขปัญหาคู่การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	บทบาทสมมติ (role play) และการแสดงออก (acting Out) การแสดงออกโดยสถานการณ์และเงื่อนไขที่กำหนดให้ ซึ่งอาจเป็นเรื่องราวจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม บทเรียนในวิชาใดวิชาหนึ่ง กิจกรรมนี้ใช้ ระดับที่ 2 การแสดงเป็นบทบาทนั้นๆ ในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น สถานการณ์ดังกล่าว มีความขัดแย้งและปัญหาที่ชัดเจน ผู้ทำกิจกรรมต้องมีความเข้าใจในปัญหาและต้องใช้ความรู้แก้ปัญหา	1. ผู้ร่วมกิจกรรมได้ทำงานร่วมกับผู้อื่นที่แตกต่างกันจากตนเอง 2. สร้างการเข้าใจ ยอมรับ ความเหมือนและความต่างระหว่างบุคคล 3. รับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น ฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี ในการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีสมาชิกจำนวนมาก

ตาราง 1 (ต่อ)

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี	ประโยชน์ที่ได้รับ
8	พวกเราเริ่มจริง	เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้ความสามารถมากขึ้น ได้เกิดการพัฒนาตนเองโดยผ่านการใช้กระบวนการของละคร เพื่อให้ผู้ร่วมกิจได้ปฏิบัติจริงจากการแสดงบทบาทสมมติ สร้างกระบวนการคิด การกระทำและการแสดงออกต่อหน้าผู้คนจำนวนมาก เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เกิดการทำงานร่วมกันกับสมาชิกภายในกลุ่ม ในการร่วมกันสร้างสรรค์งานชิ้นสำคัญ เป็นวิธีการเรียนรู้การทำงาน การใช้ชีวิตในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น	การเรียนรู้ผ่านกระบวนการของการละคร (situation drama) ก่อนที่จะแสดงสดนั้นผู้ร่วมกิจกรรมจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับตัวละครที่ต้องสวมบทบาท ปัญหาและจุดมุ่งหมายของตัวละคร สวมบทบาท การเผชิญปัญหา และการตัดสินใจ การทำสิ่งไหนสิ่งหนึ่ง ซึ่งในกิจกรรมละครนี้เปิดกว้างไว้ให้ผู้แสดงบทบาทได้พัฒนาการกระทำ การแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันผู้อื่น	1 . ผู้ ร่ว ม กิจกรรมได้รู้จักการทำงานที่ต้องเผชิญกับปัญหา 2.ฝึกการคิดวิเคราะห์ ปัญหา และฝึกการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ 3 . ผู้ ร่ว ม กิจกรรมได้ฝึกการพูดคุย การสื่อสาร เพื่อ ช่ว ย กัน แก้ปัญหาและรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน

ตาราง 1 (ต่อ)

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี	ประโยชน์ที่ได้รับ
9	ละคร ของพวก เรา	เพื่อให้ผู้ร่วมกิจได้มีอิสระ ในการสร้างผลงาน เป็นการ เรียนรู้ที่ผู้ร่วมกิจกรรมได้ พัฒนาความหลากหลาย1 ของตนเอง ความสามารถ ด้านต่าง ๆ ให้ออกมา กล้า ที่จะคิด กล้าที่จะแสดงออก สร้างสรรค์ผลงานได้ เพื่อให้ผู้ ร่วมกิจกรรมลงมือปฏิบัติ สร้างสรรค์ละครจริง ๆ ด้วย ตนเองและต้องรักษาอัต ลักษณ์ความเป็นชนเผ่าของ ตนเองคงไว้ซึ่งความเป็น เอกลักษณ์ที่มีคุณค่า	การเรียนรู้ผ่าน กระบวนการของ ละคร (situation drama) ก่อนที่จะ แสดงสดนั้นผู้ร่วม กิจกรรมจะต้องเรียนรู้ เกี่ยวกับตัวละครที่ ต้องสวมบทบาท ปัญหาและ จุดมุ่งหมายของตัว ละคร และเหตุการณ์ ที่จะเกิดขึ้นอย่าง ชัดเจนว่า ใคร (who) ทำอะไร (what) ที่ ไหน (where) เมื่อไหร่ (when) และ ทำไม (why) จึงทำเช่นนั้น ผู้ ร่วมกิจกรรมจะต้องมี ความชัดเจนในทุก ๆ จุดมุ่งหมายของตัว ละครที่เขาสอบ บทบาท การเผชิญ ปัญหาการตัดสินใจ	1 . ผู้ ร่ว ม กิจกรรมได้ใช้เวลา ในการทำงาน ร่วมกัน ช่วยกัน ปรึกษาพูดคุย ถึง ปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งช่วยกัน แก้ไขปัญหาให้ได้ ด้วยตัวเอง 2 . ผู้ ร่ว ม กิจกรรมได้ ใช้ ควา ม คิ ด จิน ต น า ก า ร วิเคราะห ์ ถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น 3. ช่วยให้เกิด ควา ม ก ล้า แสดงออกมากขึ้น กล้าคิด กล้าพูด และการลงมืออะไร บางอย่างโดยไม่ เขินอาย

ตาราง 1 (ต่อ)

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิด/ทฤษฎี	ประโยชน์ที่ได้รับ
10	ละครของ พวกเรา	เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ ลงมือปฏิบัติจริง คือ ดำเนินการจัดแสดงละครที่ผู้ ร่วมกิจกรรมได้คิดสร้างสรรค์ ขึ้นเอง เพื่อการบรรลุ เป้าหมายของกิจกรรมละคร ที่จบด้วยการให้ผู้ร่วม กิจกรรมได้สร้างสรรค์ละคร ขึ้นเอง โดยมีผู้นำกิจกรรม คอยให้คำแนะนำ	นำกระบวนการ ของละครและ กิจกรรมละครที่ได้ เรียนรู้จากกิจกรรม ทั้งหมดที่ผ่านมา นำมาสร้างสรรค์ ให้เกิดเป็นละคร 1 เรื่อง ซึ่งผู้ร่วม กิจกรรมเป็นผู้สร้าง ขึ้นเอง	1. ผู้ร่วมกิจกรรม ได้แสดงศักยภาพ ของตนเองผ่านการ แสดงออกเป็นละคร สั้นๆ ที่เกิดจากการ ช่วยกันคิดจาก สมาชิกในกลุ่ม 2. เห็นถึงความ สามัคคีของผู้ร่วม กิจกรรมที่มีความ หลากหลายชนเผ่า หลากหลาย วัฒนธรรมในการ ทำงานร่วมกัน 3. ผู้ร่วมกิจกรรม ได้ทำสิ่งที่ได้เรียนรู้ จากกิจกรรมทุก ๆ ครั้งมาใช้ในการทำ กิจกรรมในครั้งนี้

จากนั้นผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมขึ้นมา โดยผู้วิจัยได้ทำงานศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการนำหลักการ แนวคิดทฤษฎี รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เบื้องต้นเพื่อให้ได้ทราบถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชาติพันธุ์ของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน มาสร้างเป็นรูปแบบกิจกรรมละคร แล้วจึงนำรูปแบบกิจกรรมละครที่ได้สร้าง

ขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาคำตัดสินความสอดคล้องระหว่างกิจกรรม และวัตถุประสงค์และความเที่ยงตรงในการวิจัย (IOC) โดยใช้เกณฑ์ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตาราง 2 ผลการทดสอบหาค่าความสอดคล้องระหว่างรูปแบบกิจกรรมละครกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียน กลุ่มชาติพันธุ์ (N = 3)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	IOC	แปลผล
1. My name is	เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมในแต่ละคน ได้แนะนำตนเองสร้างความคุ้นเคยและทำความรู้จักเพื่อนร่วมกิจกรรมให้ดียิ่งขึ้น เป็นการให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เปิดโอกาสในการเริ่มต้นการกล้าแสดงออกด้วยการสนทนา ให้ผู้นำกิจกรรมได้ทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ร่วมกิจกรรม และนำไปปรับใช้กับการสร้างกิจกรรมละคร ได้อย่างเข้าใจ	1.00	สอดคล้อง
2. 1 ชื่อ 1 ท่า	เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้แสดงออกในเบื้องต้นผ่านการแสดงออกทางการเคลื่อนไหวของร่างกาย สร้างความเข้าใจและให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้มีโอกาสเปิดใจพูดคุย สนทนา เปิดเผยตัวตน ให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เริ่มต้นการแสดงออกโดยใช้จินตนาการของตนเอง เป็นการกระตุ้นความคิด	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 2 (ต่อ)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	IOC	แปลผล
3. Telling the story	เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้ความคิด ความรู้สึกของตนเอง ใช้จินตนาการ การแสดงออกผ่านเรื่องราวที่ตนเองพบเจอเพื่อใช้ในการแสดงบทบาทสมมติและการแสดงออก มาพัฒนาผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ หลากหลายวัฒนธรรม และช่วยส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีความแตกต่างกัน ได้มีการเปิดใจ เข้าใจยอมรับในความแตกต่าง	0.66	สอดคล้อง
4. บ้านฉัน บ้านเธอ	เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้กล้าคิดกล้าทำ รวมไปถึงการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ฝึกการร่วมมือ การทำงานเป็นทีมเพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เห็นถึงความสำคัญและการมีคุณค่าของตนเอง มั่นใจที่จะกล้าแสดงออกตามความคิดของตนเอง	0.66	สอดคล้อง
5. My home	เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้กล้าคิด กล้าแสดงออก เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้แสดงออกถึงเอกลักษณ์ อัตลักษณ์จากชนเผ่าของตนเองเพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นตัวตน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นนำไปสู่การพัฒนาตนเองสู่การอยู่ร่วมกันในสังคม	0.66	สอดคล้อง
6. จิกซอร์	เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการแก้ปัญหา การเห็นคุณค่าของตนเอง ได้กระตุ้นการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น ช่วยเหลือ อดทน	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 2 (ต่อ)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	IOC	แปลผล
7. The village	เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้ความคิดอย่างอิสระ เพื่อฝึกการทำงานกลุ่มสมาชิกหลายๆคนที่มีความแตกต่างกัน ให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เผชิญหน้าและแก้ไขปัญหา ฝึกการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	0.66	สอดคล้อง
8. พวกเราเริ่มวิ่ง	เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้ความสามารถมากขึ้น ได้เกิดการพัฒนาตนเองโดยผ่านการใช้กระบวนการขอละคร เพื่อให้ผู้ร่วมกิจได้ปฏิบัติจริง จากการแสดงบทบาทสมมติ สร้างกระบวนการคิด การกระทำและการแสดงออกต่อหน้าผู้คนจำนวนมาก เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เกิดการทำงานร่วมกันกับสมาชิกภายในกลุ่ม ในการร่วมกันสร้างสรรค์งานชิ้นสำคัญ เป็นวิธีการเรียนรู้การทำงาน การใช้ชีวิตในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น	1.00	สอดคล้อง
9. ละครของพวกเขา	เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ลงมือปฏิบัติจริง คือ การเตรียมความพร้อมในการแสดงละคร จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งของที่จำเป็นในการแสดงละครครั้งต่อไป	1.00	สอดคล้อง
10. ละครของพวกเขา	เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ลงมือปฏิบัติจริง คือ ดำเนินการจัดแสดงละครที่ผู้ร่วมกิจกรรมได้คิดสร้างสรรค์ขึ้นเองเพื่อการบรรลุเป้าหมายของกิจกรรมละคร ที่จบด้วยการ ให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้สร้างสรรค์ละครขึ้นเอง โดยมีผู้นำกิจกรรมคอยให้คำแนะนำ	1.00	สอดคล้อง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางแสดงให้เห็นว่าผลการทดสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมละครกับวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ระดับ 1.00 ในกิจกรรมที่ 1,2,6,8,9 และ 10 สรุปได้ว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า กิจกรรมละครกับวัตถุประสงค์ของ การจัดกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ มีความสอดคล้องกัน สามารถนำกิจกรรมละครที่สร้างขึ้นไปใช้จัดกิจกรรมละครได้อย่างเหมาะสม ส่วนในกิจกรรมที่ 3,4,5 และ 7 นั้นมี ค่าดัชนีสอดคล้องอยู่ที่ระดับ 0.66 ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า สามารถปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากิจกรรมละคร ดังนี้

ปรับปรุงให้รูปแบบกิจกรรมมีความสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่าง ควรคำนึงถึงลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเป็นสำคัญ เช่น ความหลากหลายวัฒนธรรม การมีอัตลักษณ์เฉพาะของแต่ละชาติพันธุ์ ลักษณะที่โดดเด่น การมองเห็นคุณค่าและให้ความสำคัญกับกลุ่มตัวอย่าง รูปแบบกิจกรรมละครไม่ควรยากหรือซับซ้อนเกินไป ปรับปรุงให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น ซึ่งจากคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาทุกด้านจนครบถ้วน

2. เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมละครในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความต่างทางวัฒนธรรมของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ก่อนและหลังทำกิจกรรม

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (N=25)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศชาย	10	40.00
เพศหญิง	15	60.00
อายุ 9 ปี	3	12.00
อายุ 10 ปี	10	40.00
อายุ 11 ปี	9	36.00
อายุ 12 ปี	3	12.00
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	13	52.00
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	9	36.00
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	3	12.00

จากข้อมูลในตาราง พบว่า ในด้านเพศของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ พบว่ามีจำนวนเพศชายน้อยกว่าเพศหญิง โดยเป็นเพศชาย 10 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 และเป็นเพศหญิง 15 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00

ด้านอายุ พบว่า อายุของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ มีอายุอยู่ในระหว่าง 9-12 ปี โดยส่วนใหญ่มีอายุ 10 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 อายุ 11 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 อายุ 9 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 และอายุ 12 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 12.0

ด้านระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ส่วนใหญ่มีระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 และระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00

ตาราง 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละด้านของแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง

ด้าน	ความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันใน ความหลากหลายทางวัฒนธรรม	ก่อนการทดลอง		แปลผล
		$\bar{x}$	SD	
1.	การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม	3.21	0.17	ระดับปานกลาง
2.	การรับรู้บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรม ภายในโรงเรียน	2.84	0.21	ระดับปานกลาง
3.	ความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม	3.35	0.10	ระดับปานกลาง

ระดับเกณฑ์ในการแปลผล ด้านที่ 1 การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ระดับสูง

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ระดับค่อนข้างสูง

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ระดับค่อนข้างต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ระดับต่ำ

ระดับเกณฑ์ในการแปลผล ด้านที่ 2 การรับรู้บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมภายใน

โรงเรียน

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง รับรู้บรรยากาศ ระดับสูง

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง รับรู้บรรยากาศ ระดับค่อนข้างสูง

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง รับรู้บรรยากาศ ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง รับรู้บรรยากาศ ระดับค่อนข้างต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง รับรู้บรรยากาศ ระดับต่ำ

ระดับเกณฑ์ในการแปลผล ด้านที่ 3 ความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติ ระดับสูง

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติ ระดับค่อนข้างสูง

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติ ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติ ระดับค่อนข้างต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติ ระดับต่ำ

จากตาราง แสดงให้เห็นถึงข้อมูลจากแบบวัดความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายวัฒนธรรมก่อนการใช้กิจกรรมละครเพื่อการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม, การรับรู้บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมภายในโรงเรียน, ความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม ซึ่งผลการวิเคราะห์จากตาราง พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละด้านโดยรอบของ

ความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมก่อนการทดลอง กลุ่มตัวอย่างมีผลคะแนนความรอบรู้อยู่ในระดับปานกลางในทุก ๆ ด้าน โดยคะแนนเรียงจากมากไปหาน้อย อันดับที่ 1 ความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม คะแนนค่าเฉลี่ยคือ 3.46 อันดับที่ 2 การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม คะแนนค่าเฉลี่ยคือ 3.27 และอันดับที่ 3 การรับรู้บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมภายในโรงเรียน คะแนนค่าเฉลี่ยคือ 2.84

จากการวิเคราะห์ในแต่ละด้าน อันดับที่ 1 ความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม คือด้านที่มีระดับคะแนนค่าเฉลี่ยคือ 3.46 ระดับปานกลาง ซึ่งอยู่ในระดับที่สูงที่สุดจาก 3 ด้าน โดยกิจกรรมละครที่ส่งเสริมในด้านนี้คือกิจกรรมที่ 1, 3, 4 และ 5 เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมทำความรู้จักตนเอง สร้างความคิด ความเชื่อมั่นและมั่นใจในตนเอง สร้างความรู้สึกของบุคคลในลักษณะของความเข้าใจ การยอมรับ และเชื่อถือในคุณค่าวัฒนธรรมของตนเองพร้อมที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมที่มีความหลากหลาย

อันดับที่ 2 การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม คือด้านที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยคือ 3.27 อยู่ในระดับปานกลาง โดยกิจกรรมละครที่ส่งเสริมในด้านนี้คือกิจกรรมที่ 4, 7, 9 และ 10 เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้สร้างความเข้าใจผู้อื่นที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม สร้างความเข้าใจ การยอมรับ และเชื่อถือในคุณค่าวัฒนธรรมของกลุ่มอื่น เข้าใจ และยอมรับในความแตกต่างทางเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ขนบประเพณี และวิถีชีวิต พร้อมทั้งจะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมที่มีความหลากหลายโดยปราศจากอคติ

และอันดับที่ 3 การรับรู้บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมภายในโรงเรียน คือด้านที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยคือ 2.84 อยู่ในระดับปานกลาง โดยกิจกรรมละครที่ส่งเสริมในด้านนี้คือกิจกรรมที่ 6, 8 เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมทำงานร่วมกันโดยการใช้กระบวนการกลุ่ม เน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ทำงานเป็นทีมโดยมีสมาชิกกลุ่มเดียวกันมีความหลากหลายชนเผ่า เพื่อให้มีความแตกต่างทางบุคคลนำไปสู่การทำงานที่ต้องใช้ความเข้าใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การยอมรับและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น นำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข สามารถดำเนินชีวิตร่วมกันได้โดยปราศจากอคติ

ตาราง 5 ผลการบันทึกกิจกรรมที่ได้จากการสังเกตการณ์แบบไม่มีโครงสร้างของกลุ่มทดลอง

ชื่อกิจกรรม	บันทึกการสังเกตการณ์
1. My name is	เบื้องต้นผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 25 คน โดยมี 5 ชนเผ่า คือ เผ่าม้ง จำนวน 5 คน เผ่าอาข่า จำนวน 5 คน เผ่าลีซอ จำนวน 5 คน เผ่ามูเซอ จำนวน 5 คน และพื้นเมือง จำนวน 5 คน โดยแบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 10 คน เพศหญิง จำนวน 15 คน ผู้ร่วมกิจกรรมมีความคุ้นเคยต่อกัน จับกลุ่มแบ่งแยกกันเป็นชนเผ่าตนเองอย่างชัดเจน สื่อสารต่อกันน้อยมาก ผู้นำกิจกรรมใช้ป้ายชื่อในการแนะนำตัวและพูดคุยกับผู้ร่วมกิจกรรมในเบื้องต้น เริ่มกิจกรรมละลายพฤติกรรม ผู้ร่วมกิจกรรมยังไม่ปฏิบัติหรือให้ความร่วมมือเท่าที่ควร เช่น ไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออก จับกลุ่มกระจุกตัวกัน ผู้นำกิจกรรมจึงเข้าร่วมทำกิจกรรมด้วยเพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมลดการเขินอาย ผู้ร่วมกิจกรรมปฏิบัติเช่นไร ผู้นำกิจกรรมก็ปฏิบัติเช่นกัน เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้สึกไม่โดดเดี่ยวที่จะแสดงออกเพียงลำพัง ทำให้ผู้ร่วมกิจกรรมกล้าที่จะแสดงออกมากขึ้น พูดคุยมากขึ้น
2. 1 ชื่อ 1 ท่า	ช่วงละลายพฤติกรรม ผู้ร่วมกิจกรรมให้ความร่วมมือดีขึ้นต่อเนื่องด้วยกิจกรรมหลัก ผู้ร่วมกิจกรรมยังคงจับกลุ่มแยกกันเป็นชนเผ่า ผู้นำกิจกรรมใช้วิธีการ โดยให้ผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคนยืนสลับชนเผ่ากันตลอดระยะเวลาการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้คุ้นชินกับสมาชิกคนอื่น ค่อยๆเปิดใจที่จะยอมรับและทำกิจกรรมร่วมกันโดยไม่แบ่งแยกชนเผ่า โดยการแนะนำตัวและให้ปฏิบัติเพิ่มความกล้าแสดงออกมากขึ้น ลดการปิดกั้นตัวตนระหว่างสมาชิกและเป็นการทำความรู้จักเพื่อนสมาชิกผ่านการทำกิจกรรมนี้ ผู้ร่วมกิจกรรมเริ่มกล้าแสดงออกมากขึ้น ผ่านการพูด แสดงท่าทาง มีพฤติกรรมที่ยิ้มแย้มขึ้น

ตาราง 5 (ต่อ)

ชื่อกิจกรรม	บันทึกการสังเกตการณ์
3. Telling the story	ผู้ร่วมกิจกรรมให้ความร่วมมือดีขึ้น กิจกรรมนี้ผู้ร่วมกิจกรรมทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยมีสมาชิกในกลุ่มเป็นชนเผ่าเดียวกัน จึงทำให้ตอบสนองต่อกิจกรรมนี้เป็นอย่างดี กล่าวแสดงมากขึ้น พูดคุยสื่อสารได้ดีขึ้น มีการทำงานร่วมกันพร้อมทั้งนำเสนอผลงานกลุ่ม สลับกันเป็นผู้แสดงและผู้ชมที่ดี เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างสมาชิกหลากหลายชนเผ่า การเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ผู้ร่วมกิจกรรมกล้าที่จะพูดคุยกับเพื่อนต่างชนเผ่ามากขึ้น โดยมีความเขินอายน้อยลง มีคำถามระหว่างการนำเสนอของแต่ละกลุ่ม การตอบสนองการทำกิจกรรมดีขึ้น
4. บ้านฉัน บ้านเธอ	กิจกรรมนี้ผู้นำกิจกรรมได้สั่งให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้หาอุปกรณ์ ของเหลือใช้ หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ของชนเผ่า เสื้อผ้าและอื่น ๆ ตามที่ผู้ร่วมกิจกรรมจะสะดวกนำมาเพื่อใช้ในการกิจกรรม ผู้ร่วมกิจกรรมก็นำสิ่งของที่ส่งมา ให้ความร่วมมือแสดงถึงการมีความพร้อมในการทำกิจกรรม การทำกิจกรรมในวันนี้ ผู้ร่วมกิจกรรมพูดคุย สื่อสาร มีปฏิสัมพันธ์ต่อเพื่อนสมาชิกด้วยกันดีขึ้นเรื่อย ๆ มีการตั้งคำถามตอบหรือมีข้อสงสัยในการทำกิจกรรมมากขึ้น เช่น ความเหมือน ความต่าง ระหว่างชนเผ่าขณะทำกิจกรรม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น
5. My home	กิจกรรมครั้งนี้แบ่งสมาชิกสมาชิกที่มีกลุ่มเดียวกัน ให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้มีพูด สื่อสาร บอกเล่าเรื่องราว ความเป็นมา หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ของตนเองมากขึ้น หรือเปิดเผยความเป็นตัวตนของชนเผ่าตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เรียนรู้ระหว่างชนเผ่า กล้าที่จะบอกเล่าเรื่องราวของตนเองมากยิ่งขึ้น ความเขินอายเริ่มน้อย สื่อสารได้ดีขึ้น กล้าแสดงออกดีขึ้น

ตาราง 5 (ต่อ)

ชื่อกิจกรรม	บันทึกการสังเกตการณ์
6. จักซอร์	กิจกรรมนี้ผู้ร่วมกิจกรรมจะได้แสดงออก สื่อสาร การขอความช่วยเหลือ หรือมีการแก้ปัญหาของตนเอง ผู้ร่วมกิจกรรมกล้าพูด กล้าขอความช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกด้วยกันแม้ว่าจะต่างชนเผ่ากัน มีความสามัคคีดีมาก ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมกันแก้ปัญหาจนสามารถทำงานเป็นกลุ่มได้ดี แสดงออกถึงความภูมิใจ ดีใจ จากการทำงานได้สำเร็จ เห็นได้ถึงความสุข สาน และไม่มีความเขินอายต่อเพื่อนสมาชิกด้วยกัน ทำให้กิจกรรมดำเนินไปด้วยความสนุกสนาน
7. The village	กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่จะให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ลงมือปฏิบัติโดยผู้ร่วมกิจกรรมต้องช่วยกันคิดเรื่องราว หรือประสบการณ์ ลักษณะ สัญลักษณ์ ัตตลักษณ์ ของชนเผ่าตนเอง พร้อมทั้งสร้างเรื่องราวให้มีปัญหาเพื่อขอความช่วยเหลือจากชนเผ่าอื่น ผู้ร่วมกิจกรรมให้ความร่วมมือดี พูดคุยสื่อสาร ช่วยเหลือระหว่างชนเผ่าค่อนข้างดี บอกเล่าเรื่องของตนเองให้เพื่อนสมาชิกฟังโดยไม่เขินอาย มั่นใจในตนเองมากขึ้น
8. พวกเราเริ่มจริง	กิจกรรมนี้แสดงให้เห็นถึงความกล้าแสดงออกของผู้ร่วมกิจกรรมได้ดี ผู้ร่วมกิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกันดีมาก เป็นการทำกิจกรรมโดยคณะชนเผ่ากัน ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้ความกล้าพูด กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกของตนเองอย่างเต็มที่ เป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี การเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ผู้ร่วมกิจกรรมมั่นใจและเชื่อมั่นในตนเอง เชื่อมมั่นภูมิใจในตนเองและวัฒนธรรมของตนเองดีขึ้น

ตาราง 5 (ต่อ)

บันทึกการสังเกตการณ์

9. ละครของพวกเขา กิจกรรมนี้ ผู้ร่วมกิจกรรมได้ทำงานร่วมกันอย่างเต็มที่ ที่ให้ความร่วมมือกันค่อนข้างดี ช่วยเหลือกัน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แต่ละคนได้ใช้ความคิด ความสามารถของตนเอง ร่วมกันระดมความคิด เพื่อให้งานออกมาดี กล้าแสดงออกมากขึ้น โดยการสื่อสารผ่านการพูดคุยการแสดงท่าทางที่ไม่มีความเขินอายต่อสมาชิกในกลุ่ม
10. ละครของพวกเขา ผู้ร่วมกิจกรรมให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ทุกคนในกลุ่มสามารถปฏิบัติและร่วมกันแสดงละครที่เกิดจากการช่วยกันระดมความคิด จนแสดงออกมาเป็นละครสั้นๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมสุดท้ายของการทำกิจกรรมละคร ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถทำงานร่วมกันได้ดี โดยไม่แบ่งแยกระหว่างชาติพันธุ์

ตาราง 6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละด้านของแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มทดลองหลังการทดลอง

ด้าน	ความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันใน ความหลากหลายทางวัฒนธรรม	หลังการทดลอง		แปลผล
		$\bar{x}$	SD	
1.	การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม	4.04	0.66	ระดับค่อนข้างสูง
2.	การรับรู้บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมภายในโรงเรียน	3.46	0.75	ระดับปานกลาง
3.	ความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม	3.91	0.76	ระดับค่อนข้างสูง

จากตาราง แสดงให้เห็นถึงข้อมูลจากแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายวัฒนธรรมหลังการใช้กิจกรรมละครเพื่อการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม, การรับรู้บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมภายในโรงเรียน, ความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม ซึ่งผลการวิเคราะห์จากตาราง พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละด้านโดยรวมของความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างมีผลคะแนนความรู้อยู่ในระดับที่ต่างกัน โดยคะแนนเรียงจากมากไปหาน้อย อันดับที่ 1 การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับค่อนข้างสูง คะแนนค่าเฉลี่ยคือ 4.04 อันดับที่ 2 ความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม ระดับค่อนข้างสูง คะแนนค่าเฉลี่ยคือ 3.91 และอันดับที่ 3 การรับรู้บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมภายในโรงเรียน ระดับปานกลาง คะแนนค่าเฉลี่ยคือ 3.46

ตาราง 7เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละด้านของแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรมละคร (n = 25)

ด้าน	ความรู้เกี่ยวกับการอยู่ ร่วมกันในความ หลากหลายทางวัฒนธรรม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		แปลผล
		$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	
1.	การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม	3.21	0.174	4.04	0.655	ค่อนข้างสูง
2.	การรับรู้บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมภายในโรงเรียน	2.84	0.219	3.46	0.751	ปานกลาง
3.	ความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม	3.35	0.108	3.91	0.765	ค่อนข้างสูง

ระดับเกณฑ์ในการแปลผล

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับสูง

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับค่อนข้างสูง

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับค่อนข้างต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับต่ำ

จากตารางแสดงให้เห็นถึงข้อมูลจากแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมในความหลากหลายทางวัฒนธรรมก่อนและหลังการใช้กิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม, การรับรู้บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมภายในโรงเรียน และความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม ซึ่งผลการวิเคราะห์จากตาราง พบว่า การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละด้านโดยรวมของความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมในความหลากหลายทางวัฒนธรรมก่อนและหลัง กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความรู้เกี่ยวกับการอยู่

ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมหลังการทดลองเพิ่มสูงขึ้นในทุก ๆ ด้าน โดยคะแนนจะเรียงจากมากไปหาน้อย อันดับที่ 1 การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม คะแนนเฉลี่ยคือ 4.04 อันดับที่ 2 ความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม คะแนนเฉลี่ยคือ 3.91 อันดับที่ 3 การรับรู้บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมภายในโรงเรียน คะแนนเฉลี่ยคือ 3.46

จากการวิเคราะห์ของแต่ละด้านพบว่า อันดับที่ 1 การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม คือด้านที่มีระดับคะแนนหลังการทดลองคะแนนเฉลี่ยคือ 4.04 ซึ่งอยู่ในระดับที่สูงที่สุด คือ ระดับค่อนข้างสูง โดยกิจกรรมที่ส่งเสริมในด้านนี้คือกิจกรรมที่ 4, 7, 9 และ 10 เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้สร้างความเข้าใจผู้อื่นที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม สร้างความเข้าใจ เข้าใจ การยอมรับ และเชื่อถือในคุณค่าวัฒนธรรมของกลุ่มอื่น เข้าใจ และยอมรับในความแตกต่างทางเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ขนบประเพณี และวิถีชีวิต พร้อมทั้งจะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมที่มีความหลากหลายโดยปราศจากอคติ ซึ่งด้านนี้ก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่อันดับที่ 2 คะแนนเฉลี่ยคือ 3.21 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

อันดับที่ 2 ความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม หลังการทดลองคะแนนเฉลี่ยคือ 3.91 อยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยกิจกรรมละครที่ส่งเสริมในด้านนี้คือกิจกรรมที่ 1, 3, 4 และ 5 เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมทำความรู้จักตนเอง สร้างความคิด ความเชื่อมั่นและมั่นใจในตนเอง สร้างความรู้สึกของบุคคลใน ลักษณะของความเข้าใจ การยอมรับ และเชื่อถือในคุณค่าวัฒนธรรมของตนเองพร้อมที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมที่มีความหลากหลาย ซึ่งด้านนี้ก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่อันดับที่ 1 คะแนนเฉลี่ยคือ 3.35 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

และอันดับที่ 3 การรับรู้บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมภายในโรงเรียน หลังการทดลองคะแนนเฉลี่ยคือ 3.46 อยู่ในระดับปานกลาง โดยกิจกรรมละครที่ส่งเสริมในด้านนี้คือกิจกรรมที่ 6, 8 เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมทำงานร่วมกันโดยการใช้กระบวนการกลุ่ม เน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ทำงานเป็นทีมโดยมีสมาชิกกลุ่มเดียวกันมีความหลากหลายชนเผ่า เพื่อให้มีความแตกต่างทางบุคคลนำไปสู่การทำงานที่ต้องใช้ความเข้าใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การยอมรับและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น นำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข สามารถดำเนินชีวิตร่วมกันได้โดยปราศจากอคติ ซึ่งด้านนี้ก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ อันดับที่ 3 คะแนนเฉลี่ยคือ 2.84 อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน แต่มีระดับค่าคะแนนหลังการทดลองเพิ่มสูงขึ้น

จากการวิเคราะห์ทุกด้านโดยรวม พบว่าผู้ร่วมกิจกรรมจะมีการตอบสนองต่อกิจกรรมที่เน้นรูปแบบของบทบาทสมมติหรือการแสดงเลียบแบบ สร้างสถานการณ์ หรือการแสดงบทบาท

ทาบทันตนเองขึ้นชอบ และตอบสนองต่อกิจกรรมที่เน้นการให้นำเสนอความเป็นตัวตน ความเป็นชาติพันธุ์ของตนเอง ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้นำเสนอเอกลักษณ์เฉพาะตนของชาติพันธุ์ตนเองให้ผู้อื่นได้รับทราบ กิจกรรมที่ผู้ร่วมกิจกรรมให้ความร่วมมือค่อนข้างน้อยหรือไม่ค่อยตอบสนองต่อกิจกรรม คือ กิจกรรมมีเน้นในรูปแบบของเกมและการเล่น กิจกรรมที่เน้นกระบวนการทำงานร่วมกันให้เห็นถึงการรับรู้สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ผู้ร่วมกิจกรรมมีความเห็นอายุต่อกัน แบ่งแยกกลุ่มชาติพันธุ์เป็นกลุ่ม ไม่กล้าแสดงออก สื่อสารระหว่างกันน้อยมาก ไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ดำเนินไปไม่ค่อยราบรื่น จึงส่งผลให้พฤติกรรมด้านการรับรู้บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมภายในโรงเรียนมีการพัฒนาค่อนข้างน้อย

ตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรมละคร

กลุ่มตัวอย่าง	การทดลอง	n	$\bar{x}$	SD	t	df	sig
กลุ่มทดลอง	ก่อน	25	3.13	0.167	8.18	2	0.00
	หลัง	25	3.80	0.724			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มทดลองก่อนการทดลองใช้กิจกรรมละคร มีค่าเท่ากับ 3.13 จัดอยู่ในระดับปานกลาง และมีคะแนนเฉลี่ยความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มทดลองหลังการทดลองใช้กิจกรรมละคร มีค่าเท่ากับ 3.80 จัดอยู่ในระดับค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมในความหลากหลายทางวัฒนธรรมก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรมละคร พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยของความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมในความหลากหลายทางวัฒนธรรมหลังการทดลองใช้กิจกรรมละครมากกว่าก่อนการทดลองใช้กิจกรรมละคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายที่จะสร้างกิจกรรมละครที่ใช้ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความแตกต่างทางวัฒนธรรมของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ตระหนักถึงความสำคัญในการเรียนรู้ความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม สร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม การรับรู้บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมภายในโรงเรียน ความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม การสร้างทัศนคติที่ดีให้กับนักเรียน เสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และเป็นการค้นหาตนเองในการพัฒนาการเรียนไปสู่สังคมที่กว้างขึ้นในอนาคต โดยเล็งเห็นถึงคุณค่าของกิจกรรมละครเพื่อนำมาพัฒนาส่งเสริมในวัยเด็กหรือนักเรียน ใช้ศาสตร์ด้านกิจกรรมละครนำมาประยุกต์หรือบูรณาการการเรียนการสอนร่วมกัน โดยคาดหวังให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์สามารถอยู่ร่วมกันได้บนพื้นฐานของความเข้าใจและรับรู้ยอมรับ ลดช่องว่างระหว่างความแตกต่างทางชาติพันธุ์ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข โดยผู้วิจัยกำหนดดังนี้

1. เพื่อสร้างกิจกรรมละครที่ใช้ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมละครในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ก่อนและหลังทำกิจกรรม

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบ่งออกเป็น 2 ระยะ โดยในระยะแรกจะเป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน โดยใช้แบบสอบถามสำหรับครูผู้เกี่ยวข้องกับโรงเรียนและใช้การสังเกตบรรยากาศภายในโรงเรียนรวมถึงการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในโรงเรียน ระยะที่สองจะนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสำหรับครูและข้อมูลจากการสังเกตมาสร้างเป็นกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จากนั้นจึงนำไปทดลองให้กับ

กลุ่มเป้าหมาย และทำการวัดโดยใช้แบบวัดความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม เปรียบเทียบผลก่อนและหลังทำการทดลองของกลุ่มทดลองเป็นข้อมูลเชิงสถิติ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากบันทึกการสังเกตการณ์ด้วยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยกำหนดให้เป็นตัวแทนของประชากร คือ นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ในการเข้าร่วมกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน จำนวน 25 คน ได้แก่ ชาติพันธุ์อาข่า จำนวน 5 คน ชาติพันธุ์ม้ง จำนวน 5 คน ชาติพันธุ์มูเซอ จำนวน 5 คน และชาติพันธุ์ลีซอ จำนวน 5 คน และพื้นเมือง จำนวน 5 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิเคราะห์เรื่อง การใช้กิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ กรณีศึกษา โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทบทวนเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ การอยู่ร่วมกัน แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมละคร แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกัน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอนตามลำดับ

ขอบเขตด้านเนื้อหา

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ขอบเขตด้านเวลา

เดือนพฤศจิกายน - เดือนธันวาคม 2562

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม
สำหรับครู
2. กิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของ
นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
3. แบบวัดความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ในระยะแรกเป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ
กลุ่มชาติพันธุ์ของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน โดยการใช้แบบสอบถามสำหรับครู
ผู้เกี่ยวข้องกับโรงเรียนและใช้การสังเกตบรรยายภาคภายในโรงเรียนรวมถึงการสังเกตพฤติกรรมของ
นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในโรงเรียน ระยะที่สองจะนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสำหรับครูและ
ข้อมูลจากการสังเกตมาสร้างเป็นกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทาง
วัฒนธรรมของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย จากนั้นจึง
นำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย และทำการวัดโดยใช้แบบวัดความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกัน
ในความหลากหลายทางวัฒนธรรม เปรียบเทียบผลก่อนและหลังทำการทดลองของกลุ่มทดลอง
โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทาง
วัฒนธรรมสำหรับครู

แบบสอบถามความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทาง
วัฒนธรรมสำหรับครู เป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน โดยวิจัยได้นำแบบสอบถามให้กับบุคลากรครูที่เกี่ยวข้องและให้
ข้อมูล ดังนี้

1.1 บุคลากรครูฝ่ายส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน	จำนวน 4 คน
1.2 บุคลากรครูฝ่ายครูผู้ดูแลหอนอนนักเรียนหญิง	จำนวน 3 คน
1.3 บุคลากรครูฝ่ายครูผู้ดูแลหอนอนนักเรียนชาย	จำนวน 3 คน

โดยดำเนินการขออนุญาตบุคลากรครูที่เกี่ยวข้องทำแบบสอบถาม มีการแนะนำตัว แจก
วัตถุประสงค์ในการศึกษาข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปผล
งานวิจัย

2. กิจกรรมละครและแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม

2.1 ขั้นตอนเตรียมการ

1. ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงานกับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อขออนุญาตในการเข้าไปทำการศึกษาวิจัยและเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

2. เข้าพบและชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการทำวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง

3. ทำหนังสือขออนุญาตการทำวิจัย

4. ทำหนังสือทางราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือในการทำการศึกษาวิจัยและเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ที่โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

2.2 ขั้นตอนดำเนินการ

1. ผู้วิจัยชี้แจงกิจกรรมและการใช้สถานที่สำหรับทำกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่าง โดยขอความร่วมมือจากคณะครูในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน

2. จากนั้นผู้วิจัยมีหน้าที่จัดเตรียมอุปกรณ์ที่จะใช้ในการทำกิจกรรมละครเพื่อใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ก่อนการดำเนินกิจกรรม จำนวน 25 คน

4. ผู้วิจัยดำเนินการใช้กิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยจัดทำแผนดำเนินกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดแผนการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวมเป็น 10 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที โดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินในการทำกิจกรรม

5. หลังจากการทำกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มทดลอง ครั้งสุดท้าย โดยใช้แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมจากกลุ่มทดลอง ไปทำการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมทางสถิติ และนำเสนอผลการทดลองก่อนและหลังการทำกิจกรรมเป็นค่าสถิติ เพื่อเป็นการสนับสนุนผลการทดลองให้ครอบคลุมมากขึ้น

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

1. ขั้นตอนการตรวจสอบความถูกต้อง

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบสอบถาม ความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมสำหรับครู และวิเคราะห์ ข้อมูลจากการสังเกตการณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ตรวจสอบ ความครบถ้วนและความถูกต้องของข้อมูล การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดหมวดหมู่ ของข้อมูลตามประเด็นที่ได้ทำการศึกษา จากนั้นสรุปตีความ (Conclusion and Interpretation) ทำการสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทาง วัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ภายใต้ขั้นตอนของการศึกษาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย และทำการนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบเชิงพรรณนา (Descriptive) ในแต่ละประเด็นของ การศึกษา

ในส่วนของการทำกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทาง วัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ก่อนและหลังทำการทดลอง จะใช้โปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูลและมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ โดยนำข้อมูลจากแบบวัดที่ได้เก็บรวบรวมมา จำแนกออกเป็นก่อนและหลังการทดลอง (Pretest, Posttest) มาแปลงข้อมูลเป็นรหัสตัวเลข (Code) แล้วป้อนข้อมูลลงในโปรแกรม เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล

2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 วิเคราะห์เนื้อหาและจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความรอบรู้ เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมสำหรับครูและจากการสังเกตการณ์แบบ ไม่มีโครงสร้าง ตามประเด็นและวัตถุประสงค์ที่ได้ทำการศึกษา จากนั้นทำการสรุปและตีความ และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ภายใต้ขั้นตอนของการศึกษาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย และทำการนำเสนอผลการศึกษาใน รูปแบบเชิงพรรณนา (Descriptive) ในแต่ละประเด็นของการศึกษา

2.2 อธิบายคุณภาพของเครื่องมือ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับ วัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยใช้สูตร IOC

2.3 อธิบายค่าความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.4 เปรียบเทียบระดับความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (T-Test for Dependent Samples)

2.5 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดบันทึกที่กระหว่างการทำกิจกรรม ของกลุ่มทดลอง ภายใต้ขั้นตอนของการศึกษาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย และทำการนำเสนอผลของการศึกษาในรูปแบบเชิงพรรณนา (Descriptive)

3. การอภิปรายผลของข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลจากการวิเคราะห์ทั้งหมด นำมาเสนอในรูปแบบของตารางและประกอบคำอธิบาย

สรุปผลการวิจัย

หลังจากที่ได้ข้อมูลจากแบบสอบถามความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมสำหรับครู ทั้ง 3 ด้านแล้ว จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามข้างต้น ไปพัฒนาสู่ขั้นตอนการออกแบบกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ตามลำดับขั้นตอนของวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลของการสร้างกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

รูปแบบของกิจกรรมละครที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้น อาศัยหลักการทางด้านกิจกรรมละคร อาทิ เกมและกิจกรรมการเล่น (games and exercises) เล่นบทบาทสมมติ(role play)และการแสดงออก (acting Out) 3 การเรียนรู้ผ่านกระบวนการของละคร (situation drama) รวมทั้งข้อมูลทางด้านการอยู่ร่วมกันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ และข้อมูลความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม 3 ด้าน คือ การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม การรับรู้บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมภายในโรงเรียน และความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม โดยในแผนกิจกรรมละคร ประกอบไปด้วย สารสำคัญของแผนกิจกรรมละคร วัตถุประสงค์ ระยะเวลา จำนวนสมาชิก อุปกรณ์ที่ใช้ ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม การวัดและประเมินผล นำมาพัฒนาประกอบกับทฤษฎีหลักการกระบวนการกลุ่ม โดยใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรม ทั้งหมด 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที มีทั้งหมด 10 กิจกรรม ดังนี้

ช่วงที่ 1 เกมและกิจกรรมการเล่น (games and exercises) (สัปดาห์ที่ 1/ครั้งที่ 1-2)

กิจกรรมที่ 1 My name is (ครั้งที่ 1)

กิจกรรมที่ 2 1 ชื่อ 1 ท่า (ครั้งที่ 2)

ช่วงที่ 2 เล่นบทบาทสมมติ (role play) และการแสดงออก (acting Out)
(สัปดาห์ที่ 2-4/ครั้งที่ 3-7)

กิจกรรมที่ 3 Telling the story (สัปดาห์ที่ 2/ครั้งที่ 3) ระดับที่ 1

กิจกรรมที่ 4 บ้านฉัน บ้านเธอ (สัปดาห์ที่ 2/ครั้งที่ 4) ระดับที่ 1

กิจกรรมที่ 5 My home (สัปดาห์ที่ 3/ครั้งที่ 5) ระดับที่ 1

กิจกรรมที่ 6 จั๊กจิ้ง (สัปดาห์ที่ 3/ครั้งที่ 6) ระดับที่ 2

กิจกรรมที่ 7 The village (สัปดาห์ที่ 4/ครั้งที่ 7) ระดับที่ 2

ช่วงที่ 3 การเรียนรู้ผ่านกระบวนการของละคร (situation drama) (สัปดาห์ที่ 4-5/ครั้งที่ 8-10)

กิจกรรมที่ 8 พวกเรารื่นเริง (สัปดาห์ที่ 4/ครั้งที่ 8)

กิจกรรมที่ 9 ละครของพวกเรา (สัปดาห์ที่ 5/ครั้งที่ 9)

กิจกรรมที่ 10 ละครของพวกเรา (สัปดาห์ที่ 5/ครั้งที่ 10)

หลักจากนั้นผู้วิจัยได้นำรูปแบบของกิจกรรมละครที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาคำตัดสินความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์และความเที่ยงตรงในการวิจัย (IOC) โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป พบว่ากิจกรรมละครที่ผ่านพิจารณามีค่าดัชนีตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ทั้งหมด 10 กิจกรรม มีค่าเฉลี่ยของ IOC อยู่ที่ 0.66-1.00

2. ผลการเปรียบเทียบการใช้กิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่า

2.1 ความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ของกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$, $SD = 0.167$) และระดับความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์หลังการทดลองอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 3.80$, $SD = 0.724$)

2.2 ระดับความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ก่อนและหลังการทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระดับความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์หลังการทดลองสูงกว่าการทดลอง

อภิปรายผล

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการใช้กิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ กรณีศึกษา : โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปราย ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย โดยผู้วิจัยใช้เค้าโครงแบบสอบถามความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมสำหรับครู ของสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม (บัญญัติ ยงยวน, ปณิตา ธนเศรษฐกร, & และ สุวณันท์ ชุ่มเชื้อ, 2553) มีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมการเข้าใจพหุวัฒนธรรม 2) การยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม และ 3) บรรยายภาพความเป็นพหุวัฒนธรรมในโรงเรียน และผู้วิจัยใช้เค้าโครงแบบวัดความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมสำหรับกลุ่มตัวอย่าง ของ สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม (บัญญัติ ยงยวน และคนอื่น ๆ, 2553) มีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ 1) การยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม 2) บรรยายภาพความเป็นพหุวัฒนธรรมในโรงเรียน และ 3) ความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เค้าโครงข้อคำถามที่กล่าวมาข้างต้นในการศึกษาข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมประเด็นที่จะศึกษา

2. ข้อมูลนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม จากการศึกษาข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมสำหรับครูและแบบวัดความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมสำหรับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย มีนักเรียนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์มากที่สุด คือ ชาติพันธุ์ม้งจะมีจำนวนมากที่สุด รองลงมาชาติพันธุ์อาข่า ชาติพันธุ์ลีซอ ชาติพันธุ์มุเซอ ชาติพันธุ์พื้นราบหรือคนเมือง ชาติพันธุ์อู๋เมียน ชาติพันธุ์ไทใหญ่ ชาติพันธุ์จีนฮ่อ ชาติพันธุ์พม่า ตามลำดับ ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกชาติพันธุ์ที่มีจำนวนมากไปน้อย จำนวน 5 ชาติพันธุ์ คือ ชาติพันธุ์ม้ง ชาติพันธุ์อาข่า ชาติพันธุ์ลีซอ ชาติพันธุ์มุเซอ และชาติพันธุ์พื้นราบหรือคนเมือง ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

3. ในการวัดความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง ด้านการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมที่ค่าคะแนน

เฉลี่ยสูงที่สุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับค่าคะแนนอยู่ที่ระดับค่อนข้างสูง และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างชาติพันธุ์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างชาติพันธุ์ลื้อมีคะแนนด้านการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมสูงที่สุด รองลงมาคือชาติพันธุ์ม้งและชาติพันธุ์อาข่ามีคะแนนเท่ากัน ชาติพันธุ์พื้นเมือง และชาติพันธุ์มูเซอ ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มชาติพันธุ์มีจำนวนสมาชิกชาติพันธุ์เดียวกันภายในห้องเรียนค่อนข้างน้อย และรู้สึกว่าคุณคนเป็นผู้มาขออาศัย สิทธิ เสรีภาพ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมด้อยกว่าคนพื้นราบ ดังนั้น จึงยอมที่จะเรียนรู้ เข้าใจ ร่วมมือ ปรับตัว และเกิดการยอมรับระหว่างคนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม และเชื้อชาติของตนเอง เพื่อให้รู้สึกว่า พวกตนได้รับการยอมรับและมีคุณค่าที่อยู่ในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มหรือสังคมที่ตนอาศัยอยู่ แต่ยังคงรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง ไม่ให้ดูด้อยค่า หรือถูกทำลายจากชาติพันธุ์อื่น ๆ สอดคล้องกับ นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ (2561) กล่าวว่า สังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม คือสังคมที่ประกอบด้วยวัฒนธรรมของคนกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งยังมีพลังในตัวเอง ไม่ถูกทำลาย หรือตกอยู่ใต้อิทธิพลของวัฒนธรรมอื่น สังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมจึงมีวัฒนธรรมย่อย ๆ มากมาย คนแต่ละกลุ่มที่อาศัยอยู่ในประเทศเดียวกันจึงอาจมีวัฒนธรรมบางอย่างร่วมกัน แต่คนเหล่านั้นก็ยังมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตัวเอง ในขณะที่กลุ่มพื้นราบมีความรู้สึกภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย ภูมิใจในความเป็นเจ้าของประเทศ รู้ว่าเพื่อนชาติพันธุ์ที่ต่างจากตนด้อยค่ากว่า ดังนั้น ความรู้สึกที่อยากจะเรียนรู้ เข้าใจ ยอมรับ ปรับตัว และยอมรับความหลากหลายของชาติพันธุ์ที่ต่างจากตนจึงมีน้อยกว่า

4. ในการวัดความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง **ด้านความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม** มีค่าคะแนนรองลงมาเป็นอันดับสอง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับค่าคะแนนอยู่ที่ระดับค่อนข้างสูง และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างชาติพันธุ์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างชาติพันธุ์พื้นเมืองหรือพื้นราบมีคะแนนด้านความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรมสูงที่สุด รองลงมาคือชาติพันธุ์ม้ง ชาติพันธุ์มูเซอ ชาติพันธุ์ลื้อ และชาติพันธุ์อาข่า ตามลำดับ พบว่า กลุ่มตัวอย่างชาติพันธุ์พื้นเมืองหรือพื้นราบมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตน ในรายชื่อทั้ง 10 ข้อ คือ 1) เชื้อชาติของฉัน 2) ชุดแต่งกายประจำชาติ หรือประจำเผ่าของฉัน 3) อาหารที่รับประทาน 4) ข้อห้าม ข้อปฏิบัติในชนเผ่าของฉัน 5) บ้านเรือนที่อยู่อาศัย 6) ภาษาที่คนในครอบครัวฉันใช้พูดกันเป็นประจำ 7) ประวัติศาสตร์บรรพบุรุษของฉัน 8) ศาสนาที่ครอบครัวฉันเคารพนับถือ 9) ประเพณีที่ครอบครัวฉันยึดถือสืบทอด 10) ความรู้ความสามารถของคนรุ่นปัจจุบัน ความภาคภูมิใจโดยรวมทั้ง 10 ข้อ สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างชาติพันธุ์อื่น ๆ อาจเพราะเหตุผลที่ว่า ชาติพันธุ์พื้นราบหรือพื้นเมือง แสดงออก

อย่างชัดเจนได้ว่าปัจจัยหรือความต้องการของพวกเขาได้ถูกตอบสนองแล้วทั้ง 10 ข้อ และสุดท้ายคือการแสวงหาความภาคภูมิใจในตนเอง เมื่อชาติพันธุ์พื้นเมืองได้รับการตอบสนองครบแล้วจึงส่งผลในกลุ่มชาติพันธุ์พื้นเมืองมีความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรมของตนมากกว่ากลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ เหตุผลเพราะชาติพันธุ์อื่น ๆ ยังรู้สึกว่า ปัจจัย ความภูมิใจและความต้องการของพวกเขาทั้ง 10 ข้อ นั้น ไม่อาจสนองพวกเขาได้ดีนักหรืออาจจะยังรู้สึกถึงความแตกต่างที่พวกเราเผชิญหรือการปฏิบัติตน รู้สึกด้อยค่าในบางสิ่งบางอย่างแต่ไม่อาจหลีกเลี่ยงในทางปฏิบัติได้ ทว่า พวกเขาดำรงอยู่ในกลุ่มสังคมหรือพื้นที่ที่เป็นชาติพันธุ์ของตนเอง พวกเราอาจจะมีความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรมของตนเองทั้งในระดับที่สูงขึ้น ฉะนั้นสถานศึกษาหรือโรงเรียนถือเป็นพื้นที่สำคัญที่จะสร้างกระบวนการขัดเกลาชาติพันธุ์ต่อการถ่ายทอดวัฒนธรรม การดำรงอัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ สร้างการรับรู้และการเรียนรู้ความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม กลุ่มคนเหล่านั้นล้วนต้องมีการปรับตัว การศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมระหว่างกัน ยอมรับ ผสมผสาน และการปฏิบัติให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม สร้างความเชื่อในการสำนึกร่วมกัน หล่อหลอมให้เกิดกลุ่มคนที่มีความภูมิใจและมีความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรมให้กว้างขึ้น ส่งผลให้การสร้างความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมในพื้นที่เดียวกันและดำรงอยู่ร่วมกันได้ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาอะ ชิตตะสังคะ (2553) กล่าวว่า กระบวนการขัดเกลาการอบรมบ่มนิสัยกลุ่มชาติพันธุ์ตั้งแต่วัยเด็กเป็นการปูพื้นฐานและสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่มั่นคง การรับรู้และเรียนรู้จากระบบการศึกษาในโรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาของเยาวชนรุ่นใหม่ รวมถึงการเริ่มใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองเป็นการเริ่มต้นของการเรียนรู้วัฒนธรรมกระแสหลักที่ครูผู้สอน อาจไม่ใช่ชาติพันธุ์ แต่เป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดในการเรียนการสอน เป็นผลให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้ วัฒนธรรมหลักที่ไม่ใช่วัฒนธรรมชาติพันธุ์ของตน เกิดการกลืนกลายทางภาษาและวัฒนธรรมหรือสามารถเรียนรู้ที่จะดำเนินวิถีชีวิตในวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนได้

5. ในการวัดความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่าง **หลังการทดลอง ด้านการรับรู้บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมภายในโรงเรียน** มีค่าคะแนนน้อยที่สุดจากทั้งหมดสามด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับค่าคะแนนอยู่ที่ระดับปานกลาง อยู่ในระดับเดียวกับก่อนการทดลองแต่มีค่าคะแนนหลังการทดลองที่สูงกว่าก่อนการทดลอง และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างด้านย่อย ๆ พบว่า ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน ความสัมพันธ์กับครูและผู้ปกครอง และบรรยากาศโดยรวม มีค่าคะแนนที่เพิ่มสูงขึ้น และด้านบรรยากาศในโรงเรียนด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร มีค่าคะแนนที่เท่าเดิมเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนก่อนการทดลอง ที่ไม่สอดคล้องกับแนวทางการ

จัดการศึกษาในบริบทที่นักเรียนมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ด้านบรรยากาศในโรงเรียนด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร มีค่าคะแนนเท่าเดิมจึงทำให้ค่าคะแนนหลังการทดลองมีค่าคะแนนเพิ่มสูงขึ้นแต่อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัย (บัญญัติ ยงย่วน, ปนัดดา ธนเศรษฐกร, & และ สุนันท์ ชุ่มเชื้อ, 2553) การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม ในโรงเรียนประถมศึกษา กล่าวว่า นักเรียนส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ ๙๐) ประเมินว่า บรรยากาศในโรงเรียนด้านการบริหารจัดการ การเรียนการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และบรรยากาศโดยรวม เป็นบรรยากาศที่ดีสอดคล้อง กับหลักการหรือแนวทางการจัดการศึกษาในบริบทที่นักเรียนมีความแตกต่างทางเชื้อชาติวัฒนธรรม ข้อแตกต่างจากการศึกษางานวิจัยนี้ คือ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จันเป็นโรงเรียนประจำพักนอน มีนักเรียนจำนวนมาก อาจทำให้การบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมสร้างฯ ไม่ทั่วถึง และเนื่องด้วยนักเรียนเป็นนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์โดยส่วนใหญ่ ทำให้การบริหารจัดการต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายๆภาคส่วน เช่น จากตัวนักเรียนเอง ครูบุคลากรในโรงเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา หรือแม้กระทั่งผู้ปกครองของนักเรียน ควรจะได้มีโอกาสในการเข้าร่วมหรือการเสนอการจัดบริหารการเรียนการสอนให้สอดคล้องเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางชาติพันธุ์ของนักเรียน

6.รูปแบบกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม อาศัยหลักการกิจกรรมละคร อาศัยหลักการทางด้านกิจกรรมละคร อาทิ เกมและ กิจกรรมการเล่น (games and exercises) เล่นบทบาทสมมติ(role play)และการแสดงออก (acting Out) การเรียนรู้ผ่านกระบวนการของละคร (situation drama) รวมทั้งข้อมูลทางด้านการอยู่ร่วมกันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ และข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม 3 ด้าน คือ การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม การรับรู้บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมภายในโรงเรียน และความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม มีทั้งหมด 10 กิจกรรม ดังนี้

- กิจกรรมครั้งที่ : 1 My name is

ผู้วิจัยใช้แนวคิดและทฤษฎีกิจกรรมละคร เกมและกิจกรรมการเล่น การเคลื่อนไหว การทำท่าทางเพื่อสื่อความหมาย สร้างจินตนาการ การแสดงออก ผสมผสานกับแนวคิดและทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมในแต่ละคน ได้แนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยและทำความรู้จักเพื่อนร่วมกิจกรรมให้ดียิ่งขึ้น ให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เปิดโอกาสในการเริ่มต้นการกล้าแสดงออก การปรับตัว และให้ผู้นำกิจกรรมได้ทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ร่วม

กิจกรรม และนำไปปรับใช้กับการสร้างกิจกรรมละครได้อย่างสอดคล้อง และสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้นำกิจกรรมและผู้ร่วมกิจกรรม สอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2554) ที่อธิบายความหมายของกระบวนการกลุ่มว่า ช่วยให้นักเรียนได้มีพัฒนาการในด้านทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมที่บกพร่องเป็นปัญหาที่สมควรแก้ไข เป็นวิธีการเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าใจความต้องการของตนเองและเข้าใจคนอื่นจากการสัมผัสด้วยการปฏิบัติ จึงเกิดการค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งจะทำให้เกิด ประโยชน์ต่อการปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น จากการพิจารณาคำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละคร เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 3 ท่าน พบว่า กิจกรรมในครั้งนี้มีคำดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบกิจกรรม

กิจกรรมครั้งที่ 2 : 1 ชื่อ 1 ท่า

ใช้แนวคิดและทฤษฎีกิจกรรมละคร เกมและกิจกรรมการเล่น การเคลื่อนไหว การทำท่าทางเพื่อสื่อความหมาย สร้างจินตนาการ การแสดงออก ผสมผสานกับแนวคิดและทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้แสดงออกเบื้องต้นผ่านการแสดงออกทางการเคลื่อนไหวของร่างกาย สร้างความเข้าใจและให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้มีโอกาส เปิดใจ พุดคุย สนทนา เปิดเผยตัวตน ให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เริ่มต้นการแสดงออกโดยใช้จินตนาการของตนเอง กระตุ้นความคิดและการสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2554) ได้อธิบายหลักการการเรียนรู้ควรเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเอง การเรียนรู้ด้วยการกระทำกิจกรรมด้วยตนเองจะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้เนื้อหาวิชาหรือสาระจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง จดจำได้ดี อันจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมของตนได้รวมทั้งสามารถนำไปสู่การนำไปพัฒนานุคลิกภาพทุกด้านของผู้เรียน จากการพิจารณาคำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละคร เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 3 ท่าน พบว่า กิจกรรมในครั้งนี้มีคำดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบกิจกรรม

กิจกรรมครั้งที่ 3 : Telling the story

กิจกรรมครั้งนี้เป็นการใช้แนวคิดและทฤษฎีกิจกรรมละคร บทบาทสมมติ (role play) และการแสดงออก (acting Out) การจัดกิจกรรมให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้สวมบทบาทเป็นผู้อื่นในสถานการณ์และเงื่อนไขที่วางแผนไว้ซึ่งอาจเป็นเรื่องจากครอบครัวหรือสถานการณ์ที่

เกิดขึ้นในสังคม เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้ความคิด ความรู้สึก ของตนเอง ใช้จินตนาการ การแสดงออกผ่านเรื่องราวที่ตนเองพบเจอเพื่อใช้ในการแสดงบทบาทสมมติและการแสดงออกมาพัฒนาผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ หลากหลายวัฒนธรรม และช่วยส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีความแตกต่างกัน ได้มีการเปิดใจ เข้าใจยอมรับในความแตกต่างระหว่างกัน พร้อมทั้งการร่วมกันทำกิจกรรมกลุ่มผ่านแนวคิดและทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม สอดคล้องกับ เคิร์ท เลวิน (รัชนี ศิลปศร. 2542. อ้างถึงใน เขมวันต์ กระดังงา, 2554) ไว้ว่า โครงสร้างของกลุ่มจะเกิดจากการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีลักษณะแตกต่างกัน และจะมีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของสมาชิกกลุ่ม การรวมกลุ่มจะเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มในด้านการกระทำ ความรู้สึกและความคิด 4 สมาชิกกลุ่มจะมีการปรับตัวเข้าหากันและจะพยายามช่วยกันทำงาน โดยอาศัยความสามารถของแต่ละบุคคลซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานลุล่วงไปได้ตามเป้าหมาย จากการพิจารณาคำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม ละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 3 ท่าน พบว่า กิจกรรมในครั้งนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.66 และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบกิจกรรม

กิจกรรมครั้งที่ 4 : บ้านฉัน บ้านเธอ

กิจกรรมครั้งนี้เป็นการใช้แนวคิดและทฤษฎีกิจกรรมละคร บทบาทสมมติ (role play) และการแสดงออก (acting Out) การสวมบทบาทเป็นผู้อื่นในสถานการณ์และเงื่อนไขที่วางแผนไว้ซึ่งอาจเป็นเรื่องราวที่พบเห็นหรือสถานการณ์ที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้บทบาทสมมติในการแสดง กิจกรรมนี้จะใช้บทบาทสมมติและการแสดงออกในระดับที่ 1 การแสดงบทบาทตามที่ผู้ร่วมกิจกรรมมองเห็นและเข้าใจจากภายนอกโดยถือเอาการเลียนแบบท่าทาง การกระทำ คน สัตว์ สิ่งของ เป็นต้น การสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้ความคิด จินตนาการอย่างเต็มที่ มีอิสระ เพื่อในผู้ร่วมกิจกรรมได้กล้าคิดกล้าทำ รวมไปถึงการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ฝึกการร่วมมือ การทำงานเป็นทีมเพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เห็นถึงความสำคัญและการมีคุณค่าของตนเอง มั่นใจที่จะกล้าแสดงออกตามความคิดของตนเอง ผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคนเฝ้าได้แสดงออกถึงความเป็นตัวตน ความเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละเฝ้า ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกันทำความรู้จักกันเฝ้าต่าง ๆ ผ่านการทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เข้าใจและปรับตัวในการอยู่ร่วมกันภายใต้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดไพรัช จันทโสโร (2561) การอยู่ร่วมกันของชุมชนชาวพุทธและมุสลิม ในเขตพื้นที่อำเภอเทพา อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอนาทวี และอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา กล่าวว่า การอยู่ร่วมกัน การ

ปฏิสัมพันธ์ของชาวพุทธและมุสลิม และวิถีชีวิตประเพณีและวัฒนธรรมทั้ง 4 ด้านมีความผูกพันกัน อย่างฉันพี่น้อง มีการพบปะพูดคุยเรียนรู้ซึ่งกันและกันและการพัฒนาร่วมกัน โดยเน้นคุณค่าของการวางแผนทุกคนมีส่วนร่วม การใช้เทคโนโลยีและทรัพยากรการฝึกอบรมที่เน้นให้ประชาชนสามารถดำเนินการพัฒนาตนเองด้วยตนเองได้ การแก้ปัญหาความต้องการพื้นฐานโดยอาศัยกลุ่มชนทั้งสองกลุ่มเป็นฐาน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การใช้ประเพณีและวัฒนธรรมและการสื่อสารที่สอดคล้องกับการพัฒนาต่อไป จากการพิจารณาคำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 3 ท่าน พบว่า กิจกรรมในครั้งนี้มีคำดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.66 และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบกิจกรรม

กิจกรรมครั้งที่ 5 : My home

กิจกรรมครั้งนี้เป็นการใช้แนวคิดและทฤษฎีกิจกรรมละคร บทบาทสมมติ (role play) และการแสดงออก (acting Out) การสวมบทบาทเป็นผู้อื่นในสถานการณ์และเงื่อนไขที่วางแผนไว้ซึ่งอาจเป็นเรื่องราวที่พบเห็นหรือสถานการณ์ที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้บทบาทสมมติในการแสดง กิจกรรมนี้จะใช้บทบาทสมมติและการแสดงออกในระดับที่ 1 การแสดงบทบาทตามที่ผู้ร่วมกิจกรรมมองเห็นและเข้าใจจากภายนอกโดยถือเอาการเลียนแบบท่าทาง การกระทำ คน สัตว์ สิ่งของ เป็นต้น การสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้ความคิด จินตนาการอย่างเต็มที่ มีอิสระ เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้กล้าคิด กล้าแสดงออกเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้แสดงออกถึงเอกลักษณ์ อุดมการณ์จากชนเผ่าของตนเอง เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เกิด ความภาคภูมิใจในความเป็นตัวตน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นนำไปสู่การพัฒนาตนเองสู่การอยู่ร่วมกันในสังคม ให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้แสดงถึงตัวตนของชนเผ่าตนเอง เปิดเผยให้ผู้อื่นได้ทำความรู้จัก สร้างความภาคภูมิใจให้ผู้ร่วมกิจกรรมถึงการมีตัวตนและการเป็นที่ยอมรับจากผู้อื่น กิจกรรมครั้งนี้ทำกิจกรรมแบบแบ่งกลุ่มสมาชิกที่มีกลุ่มเดียวกัน เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้มีพูด สื่อสาร บอกเล่าเรื่องราว ความเป็นมา หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ของตนเองมากขึ้น หรือเปิดเผยความเป็นตัวตนของชนเผ่าตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เรียนรู้ระหว่างชนเผ่า ผู้ร่วมกิจกรรมกล้าที่จะบอกเล่าเรื่องราวของตนเองมากยิ่งขึ้น สร้างความเข้าใจระหว่างการอยู่ร่วมกันในสังคมผ่านบทบาทสมมติ (role play) และการแสดงออก (acting Out) สอดคล้องกับ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติสำนักงาน (2554) กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นวิธีการสอนที่มีการกำหนดบทบาทของผู้เรียนในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมาโดยให้ผู้เรียนสวมบทบาทและแสดงออกโดยใช้บุคลิกภาพ ประสบการณ์และความรู้สึกนึกคิดของตนเป็นหลักวิธีการสอนนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสศึกษา

วิเคราะห์ความรู้สึกละและพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้ง ทั้งยังช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา จากการพิจารณาคำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 3 ท่าน พบว่า กิจกรรมในครั้งนี้มีคำดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.66 และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบกิจกรรม

กิจกรรมครั้งที่ 6 : จักซอร์

กิจกรรมครั้งนี้เป็นการใช้แนวคิดและทฤษฎีกิจกรรมละคร บทบาทสมมติ (role play) และการแสดงออก (acting Out) การแสดงออกโดยสถานการณ์และเงื่อนไขที่กำหนดให้ ซึ่งอาจเป็นเรื่องราวจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม กิจกรรมนี้ใช้ ระดับที่ 2 การแสดงเป็นบทบาทนั้น ๆ ในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นสถานการณ์ดังกล่าว มีความขัดแย้งและปัญหาที่ชัดเจน ผู้ทำกิจกรรมต้องมีความเข้าใจปัญหาและต้องใช้ความรู้ ประสบการณ์ของตนเอง ในการแก้ไขความขัดแย้ง หรือพัฒนาเรื่องราวกับเพื่อน ๆ ที่ร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาคือข้อขัดแย้งนั้นให้ผ่านลุล่วงไป เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการแก้ปัญหาในการทำงานร่วมกัน ให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เห็นคุณค่าของตนเอง ได้กระตุ้นการทำงาน รับผิดชอบตนเอง การแสดงขอความช่วยเหลือผู้อื่น การเคารพกันและกันระหว่างทำงาน ผู้ร่วมกิจกรรมได้รู้จักการแก้ไขปัญหาของตนเองและรู้จักขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น เข้าใจถึงการช่วยเหลือ พึ่งพาอาศัยกันในการอยู่ร่วมกันในสังคม ผ่านการทำงานกลุ่มที่ผู้คนหลากหลายรูปแบบ สร้างพฤติกรรมที่ดีต่อการอยู่ร่วมกัน กิจกรรมนี้ผู้ร่วมกิจกรรมจะได้แสดงออก สื่อสาร การขอความช่วยเหลือ หรือมีการแก้ปัญหาคือของตนเอง ผู้ร่วมกิจกรรมกล้าพูดคุย กล้าขอความช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกด้วยกันแม้ว่าจะต่างชนเผ่ากัน มีความสามัคคีดีมาก ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมกันแก้ปัญหาคือสามารถทำงานเป็นกลุ่มได้ดี สอดคล้องกับแนวคิด จอห์น ดิวอี้ (1900) นักการศึกษาในสหรัฐอเมริกา ได้เสนอแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง (learning by doing) ซึ่งเห็นว่าการเล่นมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ของเด็ก จึงพยายามพัฒนาการศึกษาของเด็ก ๆ ให้มีบรรยากาศเรียนปนเล่น มีการทดลองโดยเริ่มจากการแสดงบทบาทสมมติ (roleplay) และพัฒนาจนถึงขั้นให้เด็กเรียนรู้ด้วยละคร การสมมติบทบาทดังกล่าว ทำให้เกิดการทดลองใช้ละครในการเรียนการสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ จากการพิจารณาคำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 3 ท่าน พบว่า กิจกรรมในครั้งนี้มีคำดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบกิจกรรม

กิจกรรมครั้งที่ 7 : The village

กิจกรรมครั้งนี้เป็นการใช้แนวคิดและทฤษฎีกิจกรรมละคร บทบาทสมมติ (role play) และการแสดงออก (acting Out) การแสดงออกโดยสถานการณ์และเงื่อนไขที่กำหนดให้ ซึ่งอาจเป็นเรื่องราวจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม กิจกรรมนี้ใช้ ระดับที่ 2 การแสดงเป็น บทบาทนั้น ๆ ในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นสถานการณ์ดังกล่าว มีความขัดแย้งและปัญหาที่ชัดเจน ผู้ทำกิจกรรมต้องมีความเข้าใจในปัญหาและต้องใช้ความรู้ตลอดจนประสบการณ์ของตนเอง ในการแก้ไขความขัดแย้ง หรือพัฒนาเรื่องราวกับเพื่อน ๆ ที่ร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดแย้ง นั้นให้ผ่านลุล่วงไป เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้ความคิดอย่างอิสระเพื่อฝึกการทำงานกลุ่มสมาชิก หลากหลายคนที่มีความแตกต่างกัน ให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เผชิญหน้าและแก้ไขปัญห ฝึกการช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่จะให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ลงมือปฏิบัติโดยผู้ร่วมกิจกรรมต้อง ช่วยกันคิดเรื่องราว หรือประสบการณ์ ลักษณะ สัญลักษณ์ อัตลักษณ์ ของชนเผ่าตนเอง พร้อมทั้ง สร้างเรื่องราวให้มีปัญหาเพื่อขอความช่วยเหลือจากชนเผ่าอื่น และร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นให้ลุล่วง ไปได้ด้วย โดยใช้เรื่องราวเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมต่าง ๆ ในชาติพันธุ์ เช่น ที่อยู่อาศัย เครื่องแต่งกาย เครื่องอุปโภค บริโภค อาหาร วิถีชีวิตของแต่ละท้องถิ่น มาเป็นสื่อในการสร้างกิจกรรม เพื่อให้ผู้ร่วม กิจกรรมได้เข้าใจถึงการอยู่ร่วมกัน การแบ่งกันทรัพยากรในการดำรงอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทธา ทิพย์ภาระ (2555) กล่าวว่า ชุมชนที่มีความหลากหลายทาง วัฒนธรรมสามารถอยู่ร่วมกันได้เพราะสามารถแบ่งปันการใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันการพึ่งพา อาศัยแลกเปลี่ยนทรัพยากรสำหรับการดำรงชีวิตอย่างสมดุลและมีความทรงจำร่วมในเรื่องสำนึก รักในท้องถิ่น จากการพิจารณาคำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ ของการจัดกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม จาก ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 3 ท่าน พบว่า กิจกรรมในครั้งนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.66 และ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบกิจกรรม

กิจกรรมครั้งที่ 8 : พวกเรารื่นเริง

กิจกรรมครั้งนี้เป็นการใช้แนวคิดและทฤษฎีกิจกรรมละคร การเรียนรู้ผ่าน กระบวนการของละคร (situation drama) ก่อนที่จะแสดงสดนั้นผู้ร่วมกิจกรรมจะต้องเรียนรู้ เกี่ยวกับตัวละครที่ต้องสวมบทบาท ปัญหาและจุดมุ่งหมายของตัวละคร เขาสวมบทบาท การ เผชิญปัญหาและการตัดสินใจกระทำสิ่งไหนสิ่งหนึ่ง ซึ่งในกิจกรรมละครนี้เปิดกว้างไว้ให้ผู้แสดง บทบาทได้พัฒนาการกระทำ การแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันผู้อื่น สร้างกระบวนการคิด การกระทำ และการแสดงออกต่อหน้าผู้คนจำนวนมาก เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เกิดการทำงานร่วมกันกับ

สมาชิกภายในกลุ่ม ในการร่วมกันสร้างสรรค์งานชิ้นสำคัญ เป็นวิธีการเรียนรู้การทำงาน การใช้ชีวิตในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น กิจกรรมนี้แสดงให้เห็นถึงความกล้าแสดงออกของผู้ร่วมกิจกรรมได้ดี ผู้ร่วมกิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกันดีมาก เป็นการทำกิจกรรมโดยคละชนเผ่ากัน ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้ความกล้าพูด กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกของตนเองอย่างเต็มที่ เป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี การเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ผู้ร่วมกิจกรรมมั่นใจและเชื่อมั่นในตนเอง เชื่อมมั่นภูมิใจในตนเอง และวัฒนธรรมของตนเองดีขึ้น โดยนำเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของชาติพันธุ์มานำเสนอผ่านกิจกรรมนี้ เช่น วัฒนธรรม ประเพณี การละเล่นต่าง ๆ ของชาติพันธุ์นั้น ๆ เรียนรู้ซึ่งกันและกันโดยอยู่ภายใต้การศึกษาหรือการทำกิจกรรมในโรงเรียน เพื่อปลูกฝังพื้นฐานการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาพะ ขิตตะสังคะ (2553) กล่าวว่ากระบวนการขัดเกลาการอบรมบ่มนิสัยในครัวเรือน โดยใช้ภาษาถิ่นชาติพันธุ์ให้กับเด็กตั้งแต่ช่วงชีวิตปฐมวัย เป็นการปูพื้นฐานทางภาษาและอัตลักษณ์ทาง วัฒนธรรมที่มั่นคง การรับรู้และเรียนรู้จากระบบการศึกษาในโรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาของเยาวชนรุ่นใหม่ รวมถึงการเริ่มใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง เป็นการเริ่มต้นของการเรียนรู้วัฒนธรรมกระแสหลักที่ครูผู้สอน อาจไม่ใช่ชาติพันธุ์ แต่เป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดในการเรียนการสอน เป็นผลให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้ วัฒนธรรมหลักที่ไม่ใช่ วัฒนธรรมชาติพันธุ์ของตน เกิดการกลืนกลายทางภาษาและวัฒนธรรมหรือสามารถเรียนรู้ที่จะดำเนินวิถีชีวิตในวัฒนธรรมที่หลากหลายไปจากวัฒนธรรมดั้งเดิมของตน จากการพิจารณาคำดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 3 ท่าน พบว่า กิจกรรมในครั้งนี้มีคำดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบกิจกรรม

กิจกรรมที่ 9 : ละครของพวกเรา

กิจกรรมครั้งนี้เป็นการใช้แนวคิดและทฤษฎีกิจกรรมละคร การเรียนรู้ผ่านกระบวนการของละคร (situation drama) ก่อนที่จะแสดงสดนั้นผู้ร่วมกิจกรรมจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับตัวละครที่ต้องสวมบทบาท ปัญหาและจุดมุ่งหมายของตัวละคร และเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นอย่างชัดเจนว่า ใคร (who) ทำอะไร (what) ที่ไหน (where) เมื่อไหร่ (when) และ ทำไม (why) จึงทำเช่นนั้น ผู้ร่วมกิจกรรมจะต้องมีความชัดเจนในทุก ๆ จุดมุ่งหมายของตัวละครที่เขาสวมบทบาท การเผชิญปัญหาและการตัดสินใจกระทำสิ่งไหนสิ่งหนึ่ง ซึ่งในกิจกรรมละครนี้เปิดกว้างไว้ให้ผู้แสดงบทบาทได้พัฒนาการกระทำ การแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้ผู้ร่วมกิจ ได้มีอิสระในการสร้างผลงาน เป็นการเรียนรู้ที่ผู้ร่วมกิจกรรมได้พัฒนาความหลากหลาย1 ของตนเอง ความสามารถด้านต่าง ๆ ให้ออกมา กล้าที่จะคิด กล้าที่จะแสดงออก สร้างสรรค์ผลงานได้

เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมลงมือปฏิบัติสร้างสรรค์ละครจริง ๆ ด้วยตนเองและต้องรักษาอัตลักษณ์ความเป็นชนเผ่าของตนเองคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ที่มีคุณค่า ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้ความคิดจินตนาการ วิเคราะห์ ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในส่วนของกิจกรรมจะเป็นการเตรียมพร้อมสำหรับการแสดงละครในกิจกรรมครั้งต่อไป ผูกให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้สร้างความพร้อมและเตรียมตัวในการแสดงต่อไป สอดคล้องกับ พรรัตน์ ดำรุง (2547, น. 69) กล่าวว่า ละครทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นละครเวทีหรือละครการศึกษา นั้นมี ประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนเด็กในฐานะผู้ชมจะได้มีประสบการณ์ด้านการเรียนรู้เรื่องราว โครงเรื่องวรรณกรรม การสร้างบทละคร ทั้งได้รับรู้ศิลปะการสื่อสารด้วยองค์ประกอบอื่น ๆ ภาพเพลงและพัฒนากาวิพากษ์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็นแต่ถ้าเด็ก ๆ ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาละครหรือกิจกรรมละครแล้วผู้ร่วมกระบวนการจะได้ฝึกฝน เรียนรู้ถึงการเข้าใจตนเองและการแสดงออก (acting out) ช่วยกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนที่ร่วมกิจกรรม ได้เรียนรู้จากประสบการณ์และการพัฒนาตนเองกิจกรรมละครในห้องเรียนตลอดจนการเป็นผู้ชมมีประโยชน์ จากการพิจารณาคุณค่านี้ความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 3 ท่าน พบว่า กิจกรรมในครั้งนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และนำไปตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบกิจกรรม

กิจกรรมที่ 10 : ละครของพวกเรา

การเรียนรู้ผ่านกระบวนการของละคร (situation drama) ก่อนที่จะแสดงสดนั้นผู้ร่วมกิจกรรมจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับตัวละครที่ต้องสวมบทบาท ปัญหาและจุดมุ่งหมายของตัวละคร และเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นอย่างชัดเจนว่า ใคร (who) ทำอะไร (what) ที่ไหน (where) เมื่อไหร่ (when) และ ทำไม (why) จึงทำเช่นนั้น ผู้ร่วมกิจกรรมจะต้องมีความชัดเจนในทุก ๆ จุดมุ่งหมายของตัวละครที่เขาสวมบทบาท การเผชิญปัญหาและการตัดสินใจกระทำสิ่งไหนสิ่งหนึ่ง ซึ่งในกิจกรรมละครนี้เปิดกว้างไว้ให้ผู้แสดงบทบาทได้พัฒนาการกระทำ การแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่น ซึ่งนำกระบวนการของละครและกิจกรรมละครที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมทั้งหมดที่ผ่านมา นำมาสร้างสรรค์ให้เกิดเป็นละคร 1 เรื่อง ซึ่งผู้ร่วมกิจกรรมเป็นผู้สร้างขึ้นเอง เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ลงมือปฏิบัติจริง คือ ดำเนินการจัดแสดงละครที่ผู้ร่วมกิจกรรมได้คิดสร้างสรรค์ขึ้นเองเพื่อการบรรลุเป้าหมายของกิจกรรมละคร ที่จบด้วยการให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้สร้างสรรค์ละครขึ้นเอง โดยผู้นำกิจกรรมให้คำแนะนำ ผู้ร่วมกิจกรรมได้ทำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมทุก ๆ ที่ผ่านมามาใช้ในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เรียนรู้กิจกรรมละครได้ครบองค์ประกอบ และสามารถนำความรู้ ประสบการณ์ จากการทำกิจกรรมละคร นำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนในวิชาอื่น

ๆ และสามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับ พรรัตน์ ดำรุง (2547) กล่าวว่า ละครเปิดโอกาสให้มีการทดลองชีวิตและทดสอบปฏิบัติการที่มีต่อชุมชน และสร้างสมความเข้าใจในข้อมูลหรือปัญหาที่เด็ก ๆ มีความสนใจ การละครเป็นการฝึกให้ผู้ทำกิจกรรมได้มีโอกาส ได้ลองผิดลองถูก ได้ฝึกการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ฝึกการใช้ภาษา ใช้ความคิด วางโครงเรื่องและดำเนินเรื่องราวไปตามที่ตกลงกันได้ เสริมสร้างความมั่นใจแก่ผู้ทำกิจกรรมที่จะแสดงออกความรู้สึกนึกคิดความคิดเห็นและนำเสนอเรื่องราวที่ตนสนใจ และทดลองสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อทดลองหาข้อสรุป ซึ่งอาจมาจากมาตรฐานของสังคมหรือได้จากความเห็นของกลุ่มละครเป็นกิจกรรมที่เน้นวินัยการเลือกสรรและสมาธิ แม้ว่าการทำกิจกรรมละครจะทำให้แบบแผนของห้องเรียนเดิมเปลี่ยนแปลงไป แต่การเรียนการสอนที่ผ่านการละครนั้น สร้างวินัยใหม่ที่ต้องมีความจริงใจต่อการเลือกสรร มีสมาธิและความจริงใจในการพัฒนาเรื่องร่วมกัน และฝึกการทำงานร่วมกันเพื่อให้กิจกรรมหรือผลงานละครดำเนินถึงตอนจบได้ จากการพิจารณาคำตัดสินความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมละคร เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 3 ท่าน พบว่า กิจกรรมในครั้งนี้มีคำตัดสินความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบกิจกรรม

7. ผลการศึกษาการใช้กิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีกิจกรรมละคร ร่วมกับการนำแนวคิดทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม นำมาสร้างเป็นกิจกรรมละครเพื่อนำไปทดลองทำการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ ตีความ และสรุปผล แปลผลจากการศึกษา พบว่า ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แนวคิดทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม เป็นแนวคิดที่เหมาะสมกับการส่งเสริมเพื่อให้นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์อยู่ร่วมกันได้อย่างเข้าอกเข้าใจกันมากยิ่งขึ้น และเป็นผลมาจากการนำกิจกรรมละครเข้ามาใช้เป็นตัวเชื่อมโยงสร้างเป็นกิจกรรม พร้อมทั้งตลอดระยะเวลาศึกษาระหว่างทำกิจกรรม ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการทำงานแบบกระบวนการกลุ่ม จึงส่งผลให้กิจกรรมละคร ทั้ง 10 ครั้ง สามารถดำเนินไปได้ครบถ้วน และส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ มีพฤติกรรมระหว่างทำกิจกรรมละคร มีแนวโน้มพฤติกรรมที่พัฒนาขึ้นทุก ๆ ชาติพันธุ์และส่งผลให้การทำกิจกรรมครั้งนี้ดำเนินไปได้อย่างสอดคล้องกับแบบวัดความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการยอมรับความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ด้านการรับรู้ความเป็นพหุวัฒนธรรมภายในโรงเรียน และด้านความภาคภูมิใจต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม

8. หลังจากที่ได้ทำกิจกรรมทดลองการใช้กิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการอยู่ร่วมกันของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในเบื้องต้น ดังนี้

8.1 ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถเรียนและทำงานร่วมกันได้อย่างเข้าใจ โดยมีการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้นจากการทำกิจกรรมละคร สอดคล้องกับแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ด้านที่ 1 คือ การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ที่ค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับค่าคะแนนอยู่ที่ระดับค่อนข้างสูง ซึ่งกิจกรรมละครที่เน้นในด้านการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยกิจกรรมละครที่ส่งเสริมในด้านนี้คือกิจกรรมที่ 4, 7, 9 และ 10 เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้สร้างความเข้าใจผู้อื่นที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม สร้างความเข้าใจ การยอมรับ และเชื่อถือในคุณค่าวัฒนธรรมของกลุ่มอื่นเข้าใจ และยอมรับในความแตกต่างทางเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ขนบประเพณี และวิถีชีวิต พร้อมทั้งจะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมที่มีความหลากหลายโดยปราศจากอคติ สอดคล้องกับ (สังคมมนุษย์, 2561) กล่าวว่า แนวทางการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและการพึ่งพาอาศัยกัน การเรียนรู้วิถีการอยู่ร่วมกันในสังคมที่เต็มไปด้วยความหลากหลายและแตกต่าง เพื่อปรับตัวให้เข้ากับบุคคลรอบข้าง จะก่อให้เกิดความสุขในการอาศัยอยู่ร่วมกัน ซึ่งการสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในสังคม จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของสมาชิกทุกคน โดยยึดแนวทางการปฏิบัติ

8.2 ผู้ร่วมกิจกรรมเข้าใจถึงการรับรู้บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมภายในโรงเรียน การรับรู้ความเป็นพหุวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มเพื่อนที่แตกต่างชาติพันธุ์จากตนเองได้มากขึ้น ส่งผลให้การทำกิจกรรมร่วมกันดำเนินได้ไปอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ด้านที่ 2 คือ การรับรู้บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมภายในโรงเรียน มีค่าคะแนนน้อยที่สุดจากทั้งหมดสามด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับค่าคะแนนอยู่ที่ระดับปานกลาง อยู่ในระดับเดียวกับก่อนการทดลองแต่มีค่าคะแนนหลังการทดลองที่สูงกว่า โดยกิจกรรมละครที่ส่งเสริมในด้านนี้คือกิจกรรมที่ 6, 8 เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมทำงานร่วมกันโดยการใช้กระบวนการกลุ่ม เน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ทำงานเป็นทีมโดยมีสมาชิกกลุ่มเดียวกันมีความหลากหลายชนเผ่า เพื่อให้มีความแตกต่างทางบุคคลนำไปสู่การทำงานที่ต้องใช้ความเข้าใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การยอมรับและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นนำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุขสามารถดำเนินชีวิตร่วมกันได้โดยปราศจากอคติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญญิตี ยงย่วน, ปันตดา ธนเศรษฐกร, วสุนันท์ ชุ่มเชื้อ (2553) กล่าวว่า

การที่นักเรียนรับรู้ถึงบรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มเพื่อน อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าบรรยากาศด้านอื่น ๆ คือสัญญาณที่บอกให้รู้ว่าสัมพันธภาพของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนพหุวัฒนธรรมเหล่านี้ยังไม่แน่นอน กลมเกลียวกันมากนัก โดยอาจมาจากหลายสาเหตุเช่น การล้อเลียน กลั่นแกล้ง กีดกัน แบ่งแยก หรือเลือกปฏิบัติระหว่างเพื่อนต่างเชื้อชาติ วัฒนธรรม ซึ่งต้นตอของพฤติกรรมเหล่านี้ อาจเกิดจากเจตคติทางลบ หรืออคติต่อคนต่างเชื้อชาติ วัฒนธรรม ก็เป็นไปได้

8.3 ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น ภูมิใจในวัฒนธรรมชาติพันธุ์และเชื้อชาติของตนเองมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ ด้านที่ 3 คือ ด้านความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม มีค่าคะแนนรองลงมาเป็นอันดับสอง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับค่าคะแนนอยู่ที่ระดับ ค่อนข้างสูง โดยกิจกรรมละครที่ส่งเสริมในด้านนี้คือกิจกรรมที่ 1, 3, 4 และ 5 เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมทำความรู้จักตนเอง สร้างความคิด ความเชื่อมั่นและมั่นใจในตนเอง สร้างความรู้สึกของบุคคลในลักษณะของความเข้าใจ การยอมรับ และเชื่อถือในคุณค่าวัฒนธรรมของตนเองพร้อมที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมที่มีความหลากหลาย ซึ่งด้านนี้หลังการทดลองมีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ที่อันดับที่ 1 คะแนนค่าเฉลี่ยคือ 3.91 ซึ่งอยู่ในระดับ ค่อนข้างสูง ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดคามภาคภูมิใจ มีความรู้สึกที่ดีต่อเชื้อชาติของตนเองดีขึ้น เช่น ภูมิใจในวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา เครื่องแต่งกาย อาหาร ที่เป็นอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ตนเอง โดยการถูกเป็นที่ยอมรับและการเห็นคุณค่าของความเป็นชาติพันธุ์ การมีตัวตนอยู่ในสังคมที่อาศัยอยู่ หรือการได้ร่วมกิจกรรมที่ตนเองได้แสดงความเป็นชาติพันธุ์ของตนออกมาโดยได้เขินอาย สอดคล้องกับ (นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ, 2561) กล่าวว่า สังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม คือสังคมที่ประกอบด้วยวัฒนธรรมของคนกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งยังมีพลังในตัวเอง ไม่ถูกทำลาย หรือตกอยู่ใต้อิทธิพลของวัฒนธรรมอื่น สังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมจึงมีวัฒนธรรมย่อย ๆ มากมาย คนแต่ละกลุ่มที่อาศัยอยู่ในประเทศเดียวกันจึงอาจมีวัฒนธรรมบางอย่างร่วมกัน แต่คนเหล่านั้นก็ยังมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตัวเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การศึกษาข้อมูลการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ควรมีการเพิ่มการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในมากยิ่งขึ้นเพื่อข้อมูลที่ครอบคลุมในมุมมองต่าง ๆ ได้มากยิ่งขึ้น ให้ได้ข้อมูลนำไปสู่การศึกษาวิจัยที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

1.2 ระหว่างการดำเนินกิจกรรม ผู้วิจัยพบว่า ควรมีการเพิ่มรูปแบบกิจกรรมให้บุคลากรของโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย เพื่อให้เกิดประโยชน์และเป็นการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมระหว่างนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์และครูในโรงเรียน

1.3 รูปแบบกิจกรรม สื่อในการใช้ประกอบการดำเนินกิจกรรมเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญมาก เพื่อในกิจกรรมดำเนินไปได้อย่างเต็มที่และเกิดประโยชน์ต่อผู้ร่วมกิจกรรมมากที่สุด เพิ่มความน่าสนใจของสื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง สอดคล้องกับรูปแบบกิจกรรมและวัตถุประสงค์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 สามารถนำวิธีการดำเนินการวิจัยไปทดลองใช้เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของแต่ละโรงเรียนหรือสถานศึกษาพื้นที่อื่น ๆ ได้ และควรมีการพัฒนา รูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายเสมอ

2.2 เพิ่มระยะเวลาการศึกษาให้นานขึ้น เช่น 1 เทอมการศึกษา 1 ปีการศึกษา เพื่อให้ได้พัฒนาการและพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่เปลี่ยนไปอย่างชัดเจน

2.3 การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านพหุวัฒนธรรม ควรมีผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ความเป็นพหุวัฒนธรรมที่ชัดเจนขึ้น ควรประกอบไปด้วย นักเรียน ครู และผู้ปกครอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและนำไปศึกษาได้ชัดเจนมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2554). ผลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มร่วมกับเว็บสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีต่อ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม วิชาการพัฒนาเว็บไซต์เบื้องต้น
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). สืบค้นจาก
http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/snamcn/Khemmawan_Gradungnga/fulltext.pdf
- โกมล ศรีทองสุข. (2560). กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตร
ประจำวันของเด็กก่อนวัยเรียน. (ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
เชมวันต์ กระดังงา. (2554). ผลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มร่วมกับเว็บสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีต่อ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม วิชาการพัฒนาเว็บไซต์เบื้องต้น
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). สืบค้นจาก
http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/snamcn/Khemmawan_Gradungnga/fulltext.pdf
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติสำนักงาน. (2554). ผลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม
ร่วมกับเว็บสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
วิชาการพัฒนาเว็บไซต์เบื้องต้น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต). สืบค้นจาก
http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/snamcn/Khemmawan_Gradungnga/fulltext.pdf
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติสำนักงาน. 2540. อ้างถึงใน เชมวันต์ กระดังงา. (2554). ผล
การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มร่วมกับเว็บสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
และพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม วิชาการพัฒนาเว็บไซต์เบื้องต้น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
2. (ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). สืบค้นจาก
http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/snamcn/Khemmawan_Gradungnga/fulltext.pdf
- งามพิศ สัตย์สงวน. (2551). อิทธิพลของวัฒนธรรมอาหรับต่อสังคมมลายูในจังหวัดปัตตานี.
(ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). สืบค้นจาก
<http://du.oas.psu.ac.th/dcms/files/04625/Cover.pdf>

จังหวัดเชียงราย. (2561). ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดเชียงราย ศูนย์รวมข่าวสารราชการ สืบค้นจาก
<http://www.chiagrai.net>

ฉวีวรรณ สุวรรณภา. 2546 อ้างถึงใน มณฑิรา ตาเมือง. (2554). ภาษา สังคม และวัฒนธรรม.

พิษณุโลก: ภาควิชาภาษาและคติชนวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ไชยยุทธ์ อินบัว. (2556). การใช้วัฒนธรรมชุมชนในการบริหารจัดการท้องถิ่น : รูปแบบการอยู่ร่วมกัน
 ของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดตานี. (ปริญาศิลป
 ศาสตร์มหาบัณฑิต). สืบค้นจาก [http://Kb.tsu.ac.th/jspui/bitstream/123456789/.../ไชย](http://Kb.tsu.ac.th/jspui/bitstream/123456789/.../ไชย%20ยุทธ%2000188479.pdf)
[ยุทธ%2000188479.pdf](http://Kb.tsu.ac.th/jspui/bitstream/123456789/.../ไชย%20ยุทธ%2000188479.pdf)

ทิตินา แชนนี และคณะ. (2545). กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน.

กรุงเทพฯ: นิชนแอตเวอร์ไทซิง กรุ๊ป.

นฤพนธ์ ดัวงวิเศษ. (2561). คำศัพท์ทางมานุษยวิทยา.

บัญญัติ ยงย่น, ปนัดดา ธนเศรษฐกร, และ และ สุวัฒน์ ชุ่มเชื้อ. (2553). รายงานการวิจัยการ
 พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2546). ความหมายของวัฒนธรรม.

พรรัตน์ ดำรุง. (2547). การละครสำหรับเยาวชน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.

พรรัตน์ ดำรุง. (2550). การละครสำหรับเยาวชน (พิมพ์ครั้งที่ 2 (ฉบับพิมพ์เพิ่มเติม)). กรุงเทพฯ:
 สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรอุษา ประสงค์วรรณ. (2556). การศึกษาชุมชนต้นแบบต่างศาสนาที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติในแขวง
 วัดกัลยาณี เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร. (ปริญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). สืบค้นจาก
<http://www.mcu.ac.th/userfiles/file/thesis/Social-Development/56-2-16-013.pdf>

พระครูปลัดไพรัช จนฺทสโร. (2561). การอยู่ร่วมกันของชุมชนชาวพุทธและมุสลิม ในเขตพื้นที่อำเภอ
 เทพา อำเภอบ้านเขว้า อำเภอนาหว้า และอำเภอนาหว้า จังหวัดสงขลา. วารสารมหาจุฬาลงกรณ์
 ธรรมสาร, 5(2), 284-285.

ภรณ์ คุรุรัตน์. (2524). ละครสร้างสรรค์สำหรับเด็ก (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ ภาควิชาหลักสูตรและ
 การสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ภัทรา ทิพย์ภาระ. (2555). ความหลากหลายทางวัฒนธรรมกับพลวัตการพัฒนาท้องถิ่นบางขุนไทร
 อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี. (ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). สืบค้นจาก
<http://doinrct.go.th/ListDoi/Download/>

- มนทิวรา ตาเมือง. (2554). ภาษา สังคม และวัฒนธรรม. พิษณุโลก: ภาควิชาภาษาและคติชนวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มาษะ ขิตตะสังคะ. (2553). วัฒนธรรมและภาษาสื่อสารของกลุ่มชาติพันธุ์บริเวณภาคเหนือตอนบน ของประเทศไทย. สืบค้นจาก <http://madlab.cpe.ku.th>
- รัชนี้ ศิลปศร. 2542. อ้างถึงใน เขมวันต์ กระดังงา. (2554). ผลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มร่วมกับ เว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม วิชาการ พัฒนาเว็บไซต์เบื้องต้น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). สืบค้นจาก http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/snamcn/Khemmawan_Gradungnga/fulltext.pdf
- รุ่งโรจน์ เนติชนารัตน์. (2546). โครงสร้างของสังคม. สืบค้นจาก <http://www.nkw.ac.th/course/www.school.net.th/library/create-web/10000-9466.html>
- เรณู หอมหวาน. 2537. อ้างถึงใน เมธีพัชญ์ จงวโรทัย. (2557). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิถีชีวิต ของชาวมลาบรี ตำบลแม่ชะเนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน. สืบค้นจาก <http://ird.stou.ac.th/dbresearch/uploads/124/บทคัดย่อ.pdf>
- โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน. (2561). ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย. สืบค้นจาก <http://www.smsmaechan.thai.ac.th>
- วราคม ที่สุกะ. (2561). ทฤษฎีสังคม www.moe.go.th/moe/upload/news_research/FileUpload/9510-3991.doc
- วัฒนธรรม. (2561). ประเภทของวัฒนธรรม. สืบค้นจาก http://www.baanjommyut.com/library_2/extension-1/culture/02.html
- วิจิตชัย ศิลพิพัฒน์. (2556). ผลของการฝึกกิจกรรมละครสร้างสรรค์ตามแนวคิดของวินิเฟร็ด วาร์ด และไบรอัน เวย์ ที่มีต่อพฤติกรรมที่ไม่กล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดทองธรรม อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. วารสารพฤติกรรมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา ปีที่ 5, ฉบับที่ 1 (ม.ค. 2556) 79-86.
- วิทยากร เชียงกูล. (2550). ชมรมศึกษาผลงานวิทยากร เชียงกูล เรื่อง ความหลากหลาย. สืบค้นจาก <http://witayakornclub.wordpress.com/2008/08/20/diversity/>
- วิมลศรี อุปรมย์. (2524). นาฏกรรมและการละคร : หลักการบริหารและการจัดการแสดง: กรุงเทพฯ.

ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี. (2550). การส่งเสริมการใช้สันติวิธีแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในจังหวัด

ชายแดนภาคใต้และสร้างความสมานฉันท์ในสังคมไทย สืบค้นจาก

<http://www.pace.mahidol.ac.th>

สังคมมนุษย์. (2561). โครงสร้างทางสังคม. สืบค้นจาก

<http://sites.google.com/site/30261bambuckk/kar-xyu-rwm-kan>

สังคมมนุษย์. (2561). แนวทางการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและพึ่งพาอาศัยกัน. สืบค้นจาก

<http://sites.google.com/site/30261bambuckk/kar-xyu-rwm-kan>

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2554). ผลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มร่วมกับเว็บ

สนับสนุนการเรียนรู้ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม วิชาการ
พัฒนาเว็บไซต์เบื้องต้น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต).

สืบค้นจาก

http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/snamcn/Khemmawan_Gradungnga/fulltext.pdf

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2552). มาตรการด้านโภชนาการ สำหรับนักเรียนประจำ

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์. สืบค้นจาก <http://www.special.obec.go.th>

สุจิตรา บุญเชื้อ. (2554). วัฒนธรรม. สืบค้นจาก <http://9a20237.wordpress.com/category/>

วัฒนธรรมไทย/ความสำคัญของวัฒนธรรมไทย/

สุรพล พรหมกุล. (2559). กระบวนการสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนตามโครงการหมู่บ้าน

รักษาศีล ๕ : กรณีศึกษาหมู่บ้านในภาคเหนือตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้.

ธรรมทรรคน์, 16(3), 42-44.

อมรา พงศาพิชญ์. (2541). วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์วิเคราะห้สังคมไทยแนวมานุษยวิทยา.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. .

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือราชการ

MF-04-version-2.0

วันที่ 18 ต.ค. 61

หนังสือยืนยันการยกเว้นการรับรอง
คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(เอกสารนี้เพื่อแสดงว่าคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ ได้พิจารณาโครงการวิจัยนี้)

ชื่อโครงการวิจัย : การใช้กิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่ม
ชาติพันธุ์ กรณศึกษา : โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย
ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย : นางสาวไสรยา วงศ์พิพันธ์
หน่วยงานต้นสังกัด : คณะศิลปกรรมศาสตร์
รหัสโครงการวิจัย : SWUEC-G-133/2562X

โครงการวิจัยนี้เป็นโครงการวิจัยที่เข้าข่ายยกเว้น (Research with Exemption from SWUEC)

วันที่ยืนยัน : 15 สิงหาคม 2562

ยืนยันโดย : คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดำเนินการ
รับรองโครงการวิจัยตามแนวทางหลักจริยธรรมการวิจัยในคนที่เป็นสากล ได้แก่ Declaration of Helsinki, the
Belmont Report, CIOMS Guidelines และ the International Conference on Harmonization in Good Clinical
Practice (ICH-GCP)

ออกให้ ณ วันที่ 16 สิงหาคม 2562

ลงชื่อ)

(นายปิยชาติ บุญเพ็ญ)

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรม
สำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/X/G-133/2562

(ลงชื่อ)

(แพทย์หญิงสุรีพร ภัทรสุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรม
สำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

ที่ อว 8718/1๕๙0

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

1๖ ตุลาคม 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน

เนื่องด้วย นางสาวโสธยา วงศ์พันธ์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การใช้กิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ กรณีศึกษา : โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรวัน แพทยานนท์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้ 1) แบบทดสอบ เรื่อง แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน 2) แบบสอบถาม เรื่อง ความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมสำหรับครู – อาจารย์ และ 3) แผนกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ กับนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 – 6 จำนวน 25 คน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2562 ถึงเดือนธันวาคม 2562 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 088 450 9518

ภาคผนวก ข

รูปแบบกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน
ในความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ครั้งที่ 1

My name is

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมในแต่ละคน ได้แนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยและทำความรู้จักเพื่อนร่วมกิจกรรมให้ดียิ่งขึ้น เพื่อเป็นการให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เปิดโอกาสในการเริ่มต้นการ กล่าวแสดงออกด้วยการสนทนา เพื่อให้ผู้นำกิจกรรมได้ทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ร่วมกิจกรรม และนำไปปรับใช้กับการสร้างกิจกรรมละคร ได้อย่างเข้าใจ

ทฤษฎีที่สอดคล้อง

เกมและกิจกรรมการเล่น การเคลื่อนไหว การทำท่าทางเพื่อสื่อความหมายสร้างจินตนาการ การแสดงออก

ระยะเวลาที่ใช้

ระยะเวลา 60 นาที

สมาชิก

25 คน

วิธีดำเนินการ

กิจกรรม : “Check in” (เวลา : 20 นาที)

วิธีการ

1. ผู้นำกิจกรรมแนะนำตัวเอง

2. ผู้นำกิจกรรมให้ผู้ร่วมกิจกรรมแนะนำตัวเอง โดยเริ่มด้วยให้ผู้ร่วมกิจกรรมทั้งหมดยืนเป็นวงกลม พูดแนะนำชื่อตัวเองพร้อมท่าประกอบ หลังจากครบทุกคน ก็วนกลับมาคนแรก และให้เพื่อนๆร่วมวงขานชื่อของเพื่อนพร้อมกับทำท่าทางตามเช่นเพื่อนร่วมวงไปเรื่อย ๆ จนครบทุกคน เพื่อเป็นการแนะนำตนเองและทำความรู้จักผู้อื่น สร้างความคุ้นเคย ผ่อนคลาย ก่อนการเริ่มกิจกรรมในขั้นต่อไป

กิจกรรม : “My name is” (กำหนดเวลา: 40 นาที)

เป็นการสัมภาษณ์ข้อมูลกึ่งทางการผู้นำกิจกรรมเริ่มทำความรู้จักผู้ร่วมกิจกรรมเป็นรายบุคคล เนื่องจากผู้ร่วมกิจกรรมเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลายชนเผ่า หลากหลายวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้นำกิจกรรมได้ทำความรู้จักและสร้างความคุ้นเคย เพื่อการทำกิจกรรมต่อไป สร้างความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น

ครั้งที่ 2

1 ชื่อ 1 ท่า

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้แสดงออกในเบื้องต้นผ่านการแสดงออกทางการเคลื่อนไหวของร่างกาย สร้างความเข้าใจและให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้มีโอกาส เปิดใจพูดคุย สนทนา เปิดเผยตัวตน เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เริ่มต้นการแสดงออกโดยใช้จินตนาการของตนเอง เป็นการกระตุ้นความคิดและการสร้างสรรค์

ทฤษฎีที่สอดคล้อง

เกมและกิจกรรมการเล่น การเคลื่อนไหว การทำท่าทางเพื่อสื่อความหมายสร้างจินตนาการ การแสดงออก การดำเนินกิจกรรมครั้งนี้ใช้ทฤษฎีกิจกรรมละคร ซึ่งอยู่ในชั้นของ เกมและกิจกรรมการเล่น โดยใช้ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มเข้ามาเป็นองค์ประกอบร่วมกันในการทำกิจกรรมละคร กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของกิจกรรมละคร เป็นการเคลื่อนไหวร่างกาย โดยให้ร่างกายตนเองจินตนาการได้พร้อมกับการแสดงท่าทางประกอบ เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้รู้สึกอิสระ ปลดปล่อย จินตนาการ แสดงท่าทางที่ต้องการ เป็นกิจกรรมเบื้องต้นที่จะเป็นพื้นฐานให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้พัฒนาทักษะในการกิจกรรมครั้งต่อไป

ระยะเวลาที่ใช้

ระยะเวลา 60 นาที

สมาชิก

25 คน

วิธีดำเนินการ

กิจกรรม : “สวัสดี นี่คือตัวฉัน” (เวลา : 20 นาที)

วิธีการ

1. ผู้นำกิจกรรมแนะนำตัวเองในแบบที่ตนเองสร้างสรรค์ หรือบ่งบอกให้ทราบถึงความเป็นตัวตนของตนเอง ตัวอย่าง

เช่น “สวัสดี ฉันชื่อโพนี่” พร้อมท่าทางประกอบ

2. ผู้นำกิจกรรมให้ผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคน คิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ท่าทางการกล่าว สวัสดี กล่าวทักทายเป็นภาษาชนเผ่าแสดงถึงเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง

3. เมื่อผู้ร่วมกิจกรรมกล่าวทักทายครบทุกคนแล้ว ให้ผู้ร่วมกิจกรรมทั้งหมด จับคู่ 2 คน แลกเปลี่ยนกันกล่าวสวัสดี สลับกันสวัสดีของคู่ตัวเอง และวนสลับเปลี่ยนคู่กันไปจนครบทุกคน

กิจกรรม : “1 ซื่อ 1 ท่า” ช่วงที่ 2 (เวลา : 30 นาที)

ผู้นำกิจกรรมแนะนำรายละเอียดกิจกรรม

- 1.ให้ผู้ร่วมกิจกรรมยืนเป็นวงกลม 1 วง
- 2.ตัวแทนผู้ร่วมกิจกรรม 1 คนเป็นผู้เริ่ม คือ ให้ผู้ร่วมกิจกรรมจินตนาการว่า กำลังถือสิ่งของบางอย่างอยู่ในมือ โดยให้จินตนาการว่าสิ่งๆนั้นเป็นสิ่งของที่มีรูปร่างแบบใดก็ได้ เช่น กลมๆ เหลี่ยมๆ หรือให้ความรู้สึกอย่างไรบ้าง ซึ่งจินตนาการว่า เช่น มีน้ำหนักหนัก-เบา ขนาดเล็ก -ใหญ่ แบบไหนก็ได้แล้วแต่จะจินตนาการ
- 3.ผู้ร่วมกิจกรรมที่เริ่มต้นการเล่นต้องส่งต่อสิ่งที่ถืออยู่ในมือให้เพื่อนร่วมวง ส่งให้ใครก็ได้ ด้วยวิธีการโยนหรือวิธีการใด ๆ ก็ได้แล้วแต่จะจินตนาการตามสิ่งของที่ถืออยู่ในมือ และต้องแสดงสีหน้า ท่าทาง การเคลื่อนไหวของร่างกายส่วนต่าง ๆ ให้เปรียบเสมือนถือของสิ่งๆนั้นอยู่ในมือจริงๆ เช่น ถือสิ่งของหนัก ก็ต้องแสดงสีหน้า ท่าทางให้เหมาะสมเข้ากัน
- 4.เพื่อผู้ร่วมกิจกรรมส่งต่อให้เพื่อนร่วมวงแล้ว คนที่รับต่อไปต้องส่งต่อในลักษณะเดียวกัน หรืออาจจะมีการเปลี่ยนแปลงขนาด น้ำหนัก สิ่งของที่ถือในมือก็ได้ โดยใช้จินตนาการของตัวเอง และส่งต่อให้เพื่อนร่วมวงคนต่อ ๆ ไปจนผู้นำกิจกรรมสั่งให้หยุด

ครั้งที่ 3

Telling the story

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้ความคิด ความรู้สึก ของตนเอง ใช้จินตนาการ การแสดงออกผ่านเรื่องราวที่ตนเองพบเจอเพื่อใช้ในการแสดงบทบาทสมมติและการแสดงออก มาพัฒนาผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ หลากหลายวัฒนธรรม เพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีความแตกต่างกัน ได้มีการเปิดใจ เข้าใจยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรม

ทฤษฎีที่สอดคล้อง

บทบาทสมมติ (role play) และการแสดงออก (acting Out) การจัดกิจกรรมให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้สวมบทบาทเป็นผู้อื่นในสถานการณ์และเงื่อนไขที่วางแผนไว้ซึ่งอาจเป็นเรื่องราวจากครอบครัวหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม บทเรียนในวิชาใดวิชาหนึ่ง บทบาทสมมติในการแสดงนี้สำคัญมาก เพราะมี 2 ระดับ

ระดับที่ 1 การแสดงบทบาทตามที่ผู้ร่วม กิจกรรมมองเห็นและเข้าใจจากภายนอกโดยถือเอาการเลียนแบบท่าทาง การกระทำ คน สัตว์ สิ่งของ เป็นต้น

ระดับที่ 2 การแสดงเป็นบทบาทนั้น ๆ ในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นในสถานการณ์ดังกล่าว มีความขัดแย้งและปัญหาที่ชัดเจน ผู้ทำกิจกรรมต้องมีความเข้าใจในปัญหาและต้องใช้ความรู้ตลอดจนประสบการณ์ของตนเอง ในการแก้ไขความขัดแย้ง หรือพัฒนาเรื่องราวกับเพื่อนๆที่ร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดแย้งนั้นให้ผ่านลุล่วงไป โดยกิจกรรมที่ 3 ผู้วิจัยจะใช้บทบาทสมมติและการแสดงออกในระดับที่ 1

ระยะเวลาที่ใช้

ระยะเวลา 60 นาที

สมาชิก

25 คน

วิธีดำเนินการ

กิจกรรม : “Check in” ช่วงที่ 1

1. ผู้ร่วมกิจกรรมนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าวง 1 วง มือทั้งสองข้างวางทาบกับพื้นด้านหน้าของตนเอง
2. ให้เริ่มนับเลข 1-21 ทีละคน โดยไม่เรียงเป็นวงกลม ใครก็ได้ นับ 1 และคนถัดไป นับ 2,3,4 ไปเรื่อย ๆ แต่ถ้ามีคนมากกว่า 1 คน นับเลขพร้อมกัน เช่น A และ B นับเลข 10 พร้อมกัน จะต้องกลับมาเริ่มนับ 1 อีกครั้ง เพื่อเป็นเรียกสติ สมาชิกก่อนเริ่มกิจกรรมหลัก

กิจกรรม : “ telling the story ” เวลา : 40 นาที

ผู้นำกิจกรรมแนะนำรายละเอียดกิจกรรม

1. ผู้ร่วมกิจกรรมแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ กลุ่มละ 5 คน โดยใช้วิธีการแบ่งกลุ่มตามกลุ่มชนเผ่า ชนเผ่าที่เหมือนกันให้อยู่กลุ่มเดียวกัน

2. ผู้นำกิจกรรมใช้ชุดรูปภาพคำใบ้ เหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ จากความเป็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณี การละเล่น ของแต่ละชนเผ่า มาใช้ประกอบชุดกิจกรรม เช่น

ชุดที่ 1 คือ รูปภาพประเพณีโล้ชิงช้า (อาข่า)

ชุดที่ 2 คือ รูปภาพเทศกาลปี่ไหม (เย้า)

ชุดที่ 3 คือ รูปภาพการละเล่นลูกข่าง (มูเซอ)

ชุดที่ 4 คือ รูปภาพเทศกาลประจำอำเภอแม่จัน (พื้นราบ)

ชุดที่ 5 คือ รูปภาพการละเล่นลูกขวง (ม้ง)

3. ผู้ร่วมกิจกรรมช่วยกันคิด วิเคราะห์รูปภาพได้ว่า ตรงกับชนเผ่าตนเอง และออกมาหยิบรูปภาพนั้นไป อาจจะซ้ำกันก็ได้ เนื่องด้วยประเพณีบางชนเผ่าที่ความคล้ายคลึงกัน

4. สมาชิกในกลุ่มนำรูปภาพไปช่วยกันวิเคราะห์ โดยใช้ความคิด จินตนาการ ความรู้สึก ช่วยกันระดมความคิดของเพื่อนำไปสร้างเป็นเหตุการณ์จำลอง เป็นสถานการณ์สั้นๆ ได้อย่างไรบ้าง ให้เกี่ยวข้องกับรูปภาพที่ได้รับ

5. ผู้นำกิจกรรมเข้าให้คำปรึกษา ช่วยเหลือแต่ละกลุ่ม เพื่อเป็นการกระตุ้นความคิดให้กับผู้ร่วมกิจกรรม พร้อมให้เวลากลุ่มในการคิด ประมาณ 5-10 นาที

6. ผู้ร่วมกิจกรรมจะต้องใช้รูปภาพที่ได้ ออกมานำเสนอผ่านการแสดงบทบาทสมมติ เป็นการแสดงออกโดยที่ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้ความคิด ความรู้สึกของตนเองจากภายนอกหรือการพบเห็น ตามสถานการณ์นั้น ๆ เพื่อให้ออกมาเป็นเรื่องราว

7. นำเสนอแต่ละกลุ่ม ประมาณ 7-10 นาที ต่อกลุ่ม พร้อมกับติชมและให้คำแนะนำกลุ่ม เพื่อเป็นการสร้างกำลังใจในการทำกิจกรรมต่อไป

ครั้งที่ 4 อัตลักษณ์

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้กล้าคิดกล้าทำ รวมไปถึงการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ฝึกการร่วมมือ การทำงานเป็นทีม เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เห็นถึงความสำคัญและการมีคุณค่าของตนเอง มั่นใจที่จะกล้าแสดงออกตามความคิดของตนเอง

ทฤษฎีที่สอดคล้อง

บทบาทสมมติ (role play) และการแสดงออก (acting Out)

การสวมบทบาทเป็นผู้อื่นในสถานการณ์และเงื่อนไขที่วางแผนไว้ซึ่งอาจเป็นเรื่องราวที่พบเห็นหรือสถานการณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อให้บทบาทสมมติในการแสดง กิจกรรมนี้จะใช้บทบาทสมมติและการแสดงออกในระดับที่ 1 การแสดงบทบาทตามที่ผู้ร่วมกิจกรรมมองเห็นและเข้าใจจากภายนอกโดยถือเอาการเลียนแบบท่าทาง การกระทำ คน สัตว์ สิ่งของ เป็นต้น การสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้ความคิด จินตนาการอย่างเต็มที่ มีอิสระ

ระยะเวลาที่ใช้

ระยะเวลา 60 นาที

สมาชิก

25 คน

วิธีดำเนินการ

กิจกรรม : “Check in” ช่วงที่ 1

1. ผู้ร่วมกิจกรรมยืนเป็นวงกลม 1 วงหันหน้าเข้าหากัน
2. ผู้นำกิจกรรมเปิดเพลง เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมออกมานำเต้น คนละ 1 ท่า คอยฟังสัญญาณเพลง เมื่อดนตรีเปลี่ยนจังหวะ คนต่อไปต้องออกมานำเต้นต่อจากเพื่อน วนไปจนครบทุกคน

กิจกรรม : ประติมากรรม ” เวลา : 40 นาที

1. ผู้นำกิจกรรมอธิบายรูปแบบกิจกรรมให้ผู้ร่วมกิจกรรมเข้าใจ (กิจกรรมในครั้งนี้จะทำกิจกรรมนอกห้องเรียน)
2. แลกไข่ไก่ดิบ ให้ผู้ร่วมกิจกรรม กลุ่มละ 1 ฟอง โดยให้ไข่ไก่เปรียบเสมือนบ้านของตนเอง หรือเปรียบเสมือนชุมชน ชนเผ่าของตนเอง ซึ่งจะต้องดูแลรักษาบ้านหลังนี้ให้ดีที่สุด
3. แบ่งกลุ่มผู้ร่วมกิจกรรม กลุ่มละ 5 คน โดยสมาชิกในกลุ่ม คือ ชนเผ่าเดียวกัน

4. ผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่มจะต้องร่วมกัน ค้นหาบริเวณที่หรือพื้นที่ในโรงเรียนเพื่อสร้างใช้พื้นที่นั้นเป็นเสมือนบ้านของตนเองและช่วยกันสร้างอนุสาวรีย์ประจำชนเผ่าของตนเอง เพื่อเป็นการบ่งบอกถึงอาณาเขต พื้นที่ หมู่บ้าน ชุมชนของตนเอง ให้ผู้อื่นได้รับรู้ โดยจะไม่มีกำหนดว่า จะใช้สิ่งใดในการสร้างอนุสาวรีย์ ผู้ร่วมกิจกรรมจะต้องร่วมกันคิด สร้างสรรค์ สร้างอนุสาวรีย์ของชนเผ่าตนเอง อาจจะได้สิ่งของใกล้ตัว อุปกรณ์ต่าง ๆ สีสันจากเสื้อผ้า หรือใช้ร่างกายของแต่ละคนประกอบกันก็ได้ เป็นต้น โดยผู้นำกิจกรรมจะเตรียมอุปกรณ์ไว้ให้บางส่วน เช่น กระดาษหนังสือพิมพ์ ขวดน้ำพลาสติก เศษผ้า กระดาษสี หรืออุปกรณ์ที่โดดเด่น หาได้ในพื้นที่ชุมชน เพื่อใช้เป็นตัวเลือกให้แก่ผู้ร่วมกิจกรรม

5. เพื่อผู้ร่วมกิจกรรมหาพื้นที่ที่จะสร้างอนุสาวรีย์ได้แล้ว ก็ช่วยกันหาของอุปกรณ์ที่จะสร้างอนุสาวรีย์ และนำไปสร้างในเวลาที่กำหนด

6. หลังจากทุกกลุ่มสร้างเสร็จและพร้อมนำเสนอ ผู้นำกิจกรรมจะใช้วิธีการ นำสมาชิกแต่ละชนเผ่าไปเที่ยวเยี่ยมชน อนุสาวรีย์ของชนเผ่า สลับ หมุนเวียนกันไป เพื่อให้ทุกคนเผ่าได้ทำความรู้จัก ชนเผ่าอื่น ๆ และแลกเปลี่ยนกันให้ความรู้ หรือบอกเล่าถึงการสร้างสรรค์อนุสาวรีย์นั้น ๆ

7. ไข่ไก่ดิบที่แจกให้นั้น ผู้ร่วมกิจกรรมจะต้องช่วยกันรักษา โดยการถือไว้ในมือตลอดเวลาในการทำกิจกรรมตั้งต้นจนจบ โดยการสลับกันถือ แต่มีข้อห้าม คือ ห้ามเก็บรักษาด้วยวิธีการอื่น เช่น ใส่กระเป๋ วางไว้ที่ใดที่หนึ่ง เป็นต้น เพราะไข่ไก่คือบ้านของเรา เรามีหน้าที่ดูแลเก็บรักษาไม่ให้บ้านของเราเสียหาย

ครั้งที่ 5

My home

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้กล้าคิด กล้าแสดงออกเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้แสดงออกถึงเอกลักษณ์ อัตลักษณ์จากชนเผ่าของตนเอง เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นตัวตน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นนำไปสู่การพัฒนาตนเองสู่การอยู่ร่วมกันในสังคม

ทฤษฎีที่สอดคล้อง

บทบาทสมมติ (role play) และการแสดงออก (acting Out)

การสวมบทบาทเป็นผู้อื่นในสถานการณ์และเงื่อนไขที่วางแผนไว้ซึ่งอาจเป็นเรื่องราวที่พบเห็นหรือสถานการณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อให้บทบาทสมมติในการแสดง กิจกรรมนี้จะใช้บทบาทสมมติและการแสดงออกในระดับที่ 1 การแสดงบทบาทตามที่ผู้ร่วมกิจกรรมมองเห็นและเข้าใจจากภายนอกโดยถือเอาการเลียนแบบท่าทาง การกระทำ คน สัตว์ สิ่งของ เป็นต้น การสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้ความคิดจินตนาการอย่างเต็มที่ มีอิสระ

ระยะเวลาที่ใช้

ระยะเวลา 60 นาที

สมาชิก

25 คน

วิธีดำเนินการ

กิจกรรม : “Check in” เวลา : 10 นาที

1. ผู้ร่วมกิจกรรมยืนเป็นวงกลม 1 วง หันหน้าเข้าหากัน
2. ผู้นำกิจกรรมเป็นผู้กำหนดการเล่น คือ ผู้นำจะยืนข้างในวงกลมและตรงกับผู้ร่วมกิจกรรมคนใดคนหนึ่ง เพื่อเริ่ม ผู้นำพูด ชื่อคำของหมวดใด ๆ เช่น ผลไม้ สัตว์ เช่น ผู้นำ พูดชื่อผลไม้ เช่น ลำไย ยืนตรงกับผู้ร่วมกิจกรรมคนใด คนนั้นจะต้องพูดชื่อของผลไม้กลับมาหาผู้ร่วมกิจกรรมโดยเร็ว ผู้นำเดินไปหาผู้ร่วมกิจกรรมคนถัดไป เป็นใครก็ได้ และพูดชื่อคำ ปฏิบัติแบบเดิม จนครบทุกคน กระตุ้นผู้ร่วมกิจกรรมให้มีสติ สมาธิก่อนเริ่มกิจกรรมหลัก

กิจกรรม : “My home” ช่วงที่ 2 เวลา : 40 นาที

ผู้นำกิจกรรมแนะนำรายละเอียดกิจกรรม

กิจกรรมนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคนได้ดึงความเป็นตัวเองออกมาผ่านกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น คือ แบ่งกลุ่มผู้ร่วมกิจกรรมออกเป็นกลุ่มโดยแต่ละกลุ่มจะต้องมี

สมาชิกชนเผ่าเดียวกัน และช่วยกันระดมความคิด เขียนหรือวาดรูป ในหัวข้อ “บ้านของฉัน” ให้ผู้ร่วมกิจกรรมนำเสนอความเป็นตัวตนและแลกเปลี่ยนกับชนเผ่าอื่น ๆ

1. แจกอุปกรณ์ที่เตรียมไว้ให้ผู้ร่วมกิจกรรม กระดาษ ปากกา สี
2. แต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนหรือวาดรูปลงบนกระดาษ จะประกอบไปด้วย อะไรก็ได้ที่บ้านของฉันมีและฉันอยากให้ผู้อื่นได้รู้ และฉันภูมิใจกับบ้านของฉันมาก
3. หลังจากให้ผู้ร่วมกิจกรรมช่วยกันสร้างสรรค์ชิ้นงานแล้ว นั่งเป็นกลุ่มๆ เรียง 1 -5 และส่งตัวแทนและจะกลุ่มมาเป็นไกด์เพื่อพาเพื่อนๆกลุ่มอื่น ๆ ไปเที่ยวบ้านของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์กันและกัน

ครั้งที่ 6 จิ๊กซอว์

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการแก้ปัญหา เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เห็นคุณค่าของตนเอง เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้กระตือรือร้นการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น การขอความช่วยเหลือ เคารพกันและกัน

ทฤษฎีที่สอดคล้อง

บทบาทสมมติ (role play) และการแสดงออก (acting Out)

การแสดงออกโดยสถานการณ์และเงื่อนไขที่กำหนดให้ ซึ่งอาจเป็นเรื่องราวจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม บทเรียนในวิชาใดวิชาหนึ่ง กิจกรรมนี้ใช้ ระดับที่ 2 การแสดงเป็นบทบาทนั้น ๆ ในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นสถานการณ์ดังกล่าว มีความขัดแย้งและปัญหาที่ชัดเจน ผู้ทำกิจกรรมต้องมีความเข้าใจในปัญหาและต้องใช้ความรู้ตลอดจนประสบการณ์ของตนเอง ในการแก้ไขความขัดแย้ง หรือพัฒนาเรื่องราวกับเพื่อนที่ร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาคือข้อขัดแย้งนั้นให้ผ่านลุล่วงไป

ระยะเวลาที่ใช้

ระยะเวลา 60 นาที

สมาชิก

25 คน

วิธีดำเนินการ

กิจกรรม : “Check in” ช่วงที่ 1 เวลา : 10 นาที

1. ผู้ร่วมกิจกรรมยืนเป็นวงกลม 1 วง หันหน้าเข้าหากัน

2. ผู้นำกิจกรรม เข้าอยู่ในวงกลม พร้อมโยนลูกบอลที่ทำจากกระดาษ ที่เขียนคำใบ้ต่าง ๆ ประกอบกันจนเป็นลูกบอล 1 ลูก ในลูกบอลเขียนจะเขียนประโยค 1 ประโยคให้ผู้รับลูกบอลได้แกะกระดาษจากลูกบอลออกมาและอ่านประโยคที่ได้ พร้อมออกมาปฏิบัติตามคำสั่งนั้น เช่น เด็กชายเอ ได้คำสั่งว่า “ออกมาบอกสิ่งที่อยากกินที่สุดในตอนนี้” เด็กชายเอต้องวิ่งเข้าเดินกลางวงกลมและบอกสิ่งที่อยากกินมากที่สุด และโยนลูกบอลไปหาเพื่อนคนถัดไป สลับทำต่อ ๆ ไปจนครบทุกคน กระตุ้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้ความคิด ความว่องไว มีสติ

กิจกรรม : “จิ๊กซอว์” เวลา : 40 นาที

ผู้นำกิจกรรมแนะนำรายละเอียดกิจกรรม

1. ผู้ร่วมกิจกรรมนั่งเป็นวงกลม หันหน้าออกจากวง 1 วง

2. ผู้นำกิจกรรมแจกแผ่นป้ายที่เป็นจิ๊กซอว์ ให้ผู้ร่วมกิจกรรม คนละ 1 แผ่น

แผ่นป้ายจิ๊กซอว์ของทุกคนมีค่าเพื่อนำไปประกอบต่อ ๆ กับจิ๊กซอว์ชิ้นอื่น ๆ จากเพื่อนคนอื่น เพื่อให้จิ๊กซอว์แต่ละชิ้นมาต่อ ๆ กันจนครบ แล้วจะได้รูปความที่มีความหมายและสมบูรณ์

3. เมื่อผู้ร่วมกิจกรรมได้รับจิ๊กซอว์คนละ 1 ชิ้นแล้ว จะต้องแยกย้ายไปหาเพื่อนคนอื่น ๆ ที่คิดว่า ได้จิ๊กซอว์ที่สามารถนำมาต่อกับของตนเองได้ เพื่อให้ครบ รูปภาพ 1 ภาพ จะประกอบไปด้วยจิ๊กซอว์ 4 ชิ้น คือ ขนาด A4

4. เมื่อแต่ละคนหาจิ๊กซอว์และต่อเติมเข้ากันครบแล้วให้นำมารวมกัน และต่อจิ๊กซอว์นั้นไว้ให้เห็น รูปภาพที่นำไปใช้เป็นจิ๊กซอว์ เช่น ประเพณี การละเล่น สถานที่ เครื่องแต่งกาย สิ่งที่ยังบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของชนเผ่า

ครั้งที่ 7

The village

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้ความคิดอย่างอิสระ เพื่อฝึกการทำงานกลุ่มสมาชิกหลายคนที่มีความแตกต่างกัน เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้เผชิญหน้าและแก้ไขปัญหาฝึการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ทฤษฎีที่สอดคล้อง

บทบาทสมมติ (role play) และการแสดงออก (acting Out)

การจัดกิจกรรมให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้สวมบทบาทเป็นผู้อื่นในสถานการณ์และเงื่อนไขที่วางแผนไว้ซึ่งอาจเป็นเรื่องจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม บทเรียนในวิชาใดวิชาหนึ่ง บทบาทสมมติในการกิจกรรมนี้ใช้ ระดับที่ 2 การแสดงเป็นบทบาทนั้น ๆ ในสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นในสถานการณ์ดังกล่าว มีความขัดแย้งและปัญหาที่ชัดเจน ผู้ทำกิจกรรมต้องมีความเข้าใจในปัญหา และต้องใช้ความรู้ตลอดจนประสบการณ์ของตนเองในการแก้ไขความขัดแย้ง หรือพัฒนาเรื่องราวกับเพื่อนที่ร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดแย้งนั้นให้ผ่านลุล่วงไป

ระยะเวลาที่ใช้

ระยะเวลา 60 นาที

สมาชิก

25 คน

วิธีดำเนินการ

กิจกรรม : “Check in” ช่วงที่ 1 เวลา : 10 นาที

1. ผู้ร่วมกิจกรรมยืนเป็นวงกลม 1 วง หันหน้าเข้าหากัน จับมือกัน
2. ผู้นำกิจกรรมเข้าอยู่ในวงกลม พร้อมคำสั่ง ว่า
 - กระโดนขวา
 - กระโดดซ้าย
 - กระโดดเข้า
 - กระโดดออก

ผู้ร่วมกิจกรรมฟังคำสั่งจากผู้นำและปฏิบัติตามคำสั่ง จนกว่าผู้นำจะเปลี่ยนคำสั่ง หรือสั่งหยุด กระตุ้นร่างกายและการมีสติในการฟัง

กิจกรรม : “the village” ช่วงที่ 2 เวลา : 40 นาที

ผู้นำกิจกรรมแนะนำรายละเอียดกิจกรรม

1. ผู้นำกิจกรรมแจกใบกิจกรรมให้ผู้ร่วมกิจกรรมกลุ่มละ 1 ใบ พร้อมอธิบาย ชี้แจงการทำใบกิจกรรม(ผู้ร่วมกิจกรรมแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน โดยในกลุ่มมีชนเผ่าเดียวกัน)

ใบกิจกรรม

เป็นการจำลอง สมมติเหตุการณ์ขึ้น คือ แต่ละชนเผ่าจะต้องช่วยกันคิดว่าสิ่งของที่มีความสำคัญ มีคุณค่าสำหรับชุมชนของตนเองนั้นมีอะไรบ้าง ให้เขียนลงในใบกิจกรรมและในอีกไม่ช้า เราต้องการขยายพื้นที่ ขนาดบริเวณของชุมชนให้ใหญ่ขึ้น เราจะต้องร่วมกันสร้างขึ้นมา จะต้องประกอบไปด้วยอะไรบ้าง ที่เราอยากให้มีเพิ่มขึ้นในชุมชน เราจะต้องใช้สิ่งของที่เขียนลงไปในใบกิจกรรม และต้องมีการแก้ไขปัญหาจากสิ่งของนั้นไม่สามารถใช้งานได้ หรืออยากได้ตัวช่วยเพิ่มมากขึ้น จะต้องขอความช่วยเหลือจาก ชุมชนอื่น ๆ หรือชนเผ่าอื่น ๆ เช่น ขอแรง หรือขอสิ่งของที่สามารถนำมาใช้ได้ เพื่อให้การสร้างชุมชนให้ขนาดใหญ่ขึ้น ได้สำเร็จ แต่ละกลุ่มจะต้องจำลองเหตุการณ์ขึ้นมา และออกมานำเสนอหน้าห้อง เช่น กลุ่ม 1 อยากปลูกข้าวไว้กินเอง แต่ไม่มีพันธุ์ แต่จะสามารถเพาะปลูกได้ กลุ่ม 2 มีพันธุ์ข้าวมีดี สามารถเพาะปลูกได้ทุก ๆ ที่ กลุ่ม 1 จะต้องใช้วิธีการใดที่จะให้ได้ข้าวพันธุ์ดีมาปลูก โดยผู้ร่วมกิจกรรมจะต้องตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง หากจุดเด่น จุดด้อย ของแต่ละเผ่า พร้อมออกมานำเสนอแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ช่วยกันนำเสนอและเสนอแนะแนวทางที่ตนเองสร้างสรรค์ขึ้น

ครั้งที่ 8 พวกเราเริ่มจริง

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้ความสามารถมากขึ้น ได้เกิดการพัฒนาตนเองโดยผ่านการใช้กระบวนการขอละคร ให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ปฏิบัติจริงจากการแสดงบทบาทสมมติ สร้างกระบวนการคิด การกระทำและการแสดงออกต่อหน้าผู้คนจำนวนมาก ผู้ร่วมกิจกรรมได้เกิดการทำงานร่วมกันกับสมาชิกภายในกลุ่ม ในการร่วมกันสร้าง

ทฤษฎีที่สอดคล้อง

การเรียนรู้ผ่านกระบวนการของละคร (situation drama)

ก่อนที่จะแสดงสดนั้นผู้ร่วมกิจกรรมจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับตัวละครที่ต้องสวมบทบาท ปัญหาและจุดมุ่งหมายของตัวละคร และเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นอย่างชัดเจนว่า ใคร (who) ทำอะไร (what) ที่ไหน (where) เมื่อไหร่ (when) และ ทำไม (why) จึงทำเช่นนั้น ผู้ร่วมกิจกรรมจะต้องมีความชัดเจนในทุก ๆ จุดมุ่งหมายของตัวละครที่เขาสวมบทบาท การเผชิญปัญหาและการตัดสินใจ กระทำสิ่งไหนสิ่งหนึ่ง ซึ่งในกิจกรรมละครนี้เปิดกว้างไว้ให้ผู้แสดงบทบาทได้พัฒนาการกระทำ การแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันผู้อื่น

ระยะเวลาที่ใช้

ระยะเวลา 60 นาที

สมาชิก

25 คน

วิธีดำเนินการ

กิจกรรม : “Check in” ช่วงที่ 1 เวลา : 10 นาที

1. ผู้ร่วมกิจกรรมเดินทวง อีสระ ใช้เพื่อนที่ได้อย่างเต็มที่
2. ผู้นำกิจกรรม พูดคำสั่ง เช่น เดิน,วิ่งช้า ๆ, วิ่งเร็ว ๆ, คลาน, กระโดด เป็นต้น
3. เพื่อผู้นำพูดคำสั่งใด ผู้ร่วมกิจกรรมจะต้องปฏิบัติตามไปเรื่อย ๆ ตามคำสั่งนั้น ๆ กระตุ้น

ร่างกายผู้ร่วมกิจกรรม สร้างความพร้อม

กิจกรรม : “พวกเราเริ่มจริง ” ช่วงที่ 2 เวลา : 40 นาที

1. ผู้ร่วมกิจกรรมแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 5 คน
2. กำหนดเหตุการณ์หรือสถานการณ์สมมติให้แต่ละกลุ่ม
3. สมาชิกในกลุ่มช่วยกันคิด สร้างสรรค์ จินตนาการ ตามสถานการณ์ที่ได้รับ ตัวอย่างเช่น สถานการณ์สมมติ

- งานเต้นรำ สมาชิกในกลุ่มจะต้องใช้ความคิดช่วยกันว่า ในงานเต้นรำ จะต้องทำอะไรที่บ่งบอกถึงสถานการณ์แบบนี้ เช่น ต้องมีการเต้นรำเป็นหัวใจหลัก สมาชิกในกลุ่มจะต้องช่วยกันจัดสถานการณ์โดยต้องมีการเต้นรำในงาน คือ จะต้องช่วยกันออกมาเต้นรำเป็นโชว์เพื่อใช้งานเต้นรำสนุกสนาน อาจจะใช้ศิลปะการแสดงพื้นบ้านแบบง่ายๆของชนเผ่าตนเอง มานำเสนอในงานเต้นรำ สถานการณ์สมมติ 1. งานประเพณีชนเผ่า 2. งานประจำโรงเรียน 3. งานปีใหม่ 4.งานวันเด็ก 5. งานเต้นรำ

4. ผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่มเลือกได้สถานการณ์อะไร จะต้องนำสถานการณ์นั้นไปช่วยกันคิดและสร้างบทบาทสมมติ ให้สอดคล้องกับเรื่อง โดยมีผู้นำกิจกรรมเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ

5. ออกมานำเสนอสถานการณ์สมมติของแต่ละกลุ่ม แลกเปลี่ยนกันเป็น ผู้แสดง ผู้ชม

ครั้งที่ 9

ละครของพวกเขา

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้มีอิสระในการสร้างผลงาน เพื่อเป็นการเรียน

รู้ที่ผู้ร่วมกิจกรรมได้พัฒนาความหลากหลายของตนเอง ความสามารถด้านต่าง ๆ ให้ออกมา กล้าที่จะคิดกล้าที่จะแสดง ออกสร้างสรรค์ผลงานได้ เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมลงมือปฏิบัติสร้างสรรค์ ละครจริง ๆ ด้วยตนเองแต่ต้องรักษาอัตลักษณ์ความเป็นชนเผ่าของตนเองคงไว้ซึ่งความเป็น เอกลักษณ์ที่มีคุณค่า

ทฤษฎีที่สอดคล้อง

การเรียนรู้ผ่านกระบวนการของละคร (situation drama) ก่อนที่จะแสดงสดนั้นผู้ร่วมกิจกรรม จะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับตัวละครที่ต้องสวมบทบาท ปัญหาและจุดมุ่งหมายของตัวละคร และ เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นอย่างชัดเจนว่า ใคร (who) ทำอะไร (what) ที่ไหน (where) เมื่อไหร่ (when) และ ทำไม (why) จึงทำเช่นนั้น ผู้ร่วมกิจกรรมจะต้องมีความชัดเจนในทุก ๆ จุดมุ่งหมายของตัว ละครที่เขาสวมบทบาท การเผชิญปัญหาและการตัดสินใจกระทำสิ่งไหนสิ่งหนึ่ง ซึ่งในกิจกรรม ละครนี้เปิดกว้างไว้ให้ผู้แสดงบทบาทได้พัฒนาการกระทำ การแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองและ ร่วมกับผู้อื่น

ระยะเวลาที่ใช้

ระยะเวลา 60 นาที

สมาชิก

25 คน

วิธีดำเนินการ

กิจกรรม : “Check in” : “ชิป แปป ซ้อป” ช่วงที่ 1 เวลา : 10 นาที

1. ผู้ร่วมกิจกรรมยืนเป็นวงกลม 1 วง หันหน้าเข้าหากัน
2. ผู้นำกิจกรรมเข้าไปอยู่ในวงกลม พร้อมอธิบายวิธีการเล่น คือ คนที่ 1 เริ่มพูดคำว่า ชิปพร้อม ส่งมือไปหาเพื่อนคนที่ 2 และคนที่ 2 พูดคำว่า แปป พร้อมส่งมือไปหาเพื่อนคนที่ 3 คนที่ 3 พูดคำ ว่า ซ้อป พร้อมส่งมือไปหาต่อไป คนต่อไป ต้องวนมาพูดคำว่า ชิป อีกรอบ พูด ชิป แปป ซ้อป วนไปเรื่อย ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถพูด ชิป แปป ซ้อป และส่งมือไปหาใครก็ได้ แต่ต้องพูดเรียกกันให้ ถูกต้อง

1. ชิป

2. แปป

3. ซื่อป

****กระตุ้นสติ เรียกสติผู้ร่วมกิจกรรม****

กิจกรรม : “ละครของพวกเขา” ช่วงที่ 2 เวลา : 40 นาที

1. ผู้ร่วมกิจกรรมแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม ใหญ่ ๆ
2. ผู้ร่วมกิจกรรมจะต้องร่วมกันในกลุ่ม ระดมความคิด สร้างสรรค์ละครให้มีความยาวประมาณ 10-15 นาที โดยต้องคิดสร้างสรรค์ บทบาท ตัวละคร สถานที่ สถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยต้องประกอบไปด้วย ใคร ทำอะไร เมื่อไหร่ ที่ไหน กับใคร เป็นต้น ซึ่งละครที่ออกมาให้รูปแบบใดก็ได้ แต่สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องร่วมแสดงด้วย เช่น ละครสั้นเรื่อง บ้านของฉันคือภูเขา สมาชิกในกลุ่มจะต้องแต่งเรื่อง ที่ประกอบไปด้วยตัวละคร บทบาท สถานที่ เหตุการณ์สำคัญๆ มีการดำเนินเรื่องให้สอดคล้องกับชื่อเรื่อง สมาชิกในกลุ่มทุก ๆ คนจะต้องมีส่วนร่วมในการแสดงด้วย
3. อาจจะมีการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ โดยทางผู้นำกิจกรรมจะเป็นผู้ดูแลให้
4. ผู้นำกิจกรรมร่วมให้คำแนะนำ ปรึกษาพูดคุยในแต่ละละครในแต่ละกลุ่ม
5. ให้เวลาดำเนินการฝึกซ้อมละคร

ครั้งที่ 10

ละครของพวกเขา

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ลงมือปฏิบัติจริง คือ ดำเนินการจัดแสดงละครที่ผู้ร่วมกิจกรรมได้คิดสร้างสรรค์ขึ้นเอง เพื่อการบรรลุเป้าหมายของกิจกรรมละคร ที่จบด้วยการ ให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้สร้างสรรค์ละครขึ้นเอง โดยมีผู้นำกิจกรรมคอยให้คำแนะนำ

ทฤษฎีที่สอดคล้อง

กระบวนการของละครและกิจกรรมละครที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมทั้งหมดที่ผ่านมา นำมาสร้างสรรค์ให้เกิดเป็นละคร 1 เรื่อง ซึ่งผู้ร่วมกิจกรรมเป็นผู้สร้างขึ้นเอง

ระยะเวลาที่ใช้

ระยะเวลา 60 นาที

สมาชิก

25 คน

วิธีดำเนินการ

กิจกรรม : “Check in” ช่วงที่ 1 เวลา : 10 นาที

1. ผู้ร่วมกิจกรรมเตรียมการแสดง วัสดุ อุปกรณ์ประกอบฉาก

กิจกรรม : “ละครของพวกเขา” ช่วงที่ 2 เวลา 40 นาที

1. ผู้ร่วมกิจกรรมกลุ่มที่ 1 ออกมาดำเนินการแสดง เป็นเวลา 15-20 นาที ผู้ร่วมกิจกรรมกลุ่ม 2 เป็นผู้ชม

2. ให้เวลานักแสดงกลุ่ม 2 เตรียมตัวก่อนจัดแสดง

3. ผู้ร่วมกิจกรรมกลุ่มที่ 2 ออกมาดำเนินการแสดง เป็นเวลา 15-20 นาที ผู้ร่วมกิจกรรมกลุ่ม 1 เป็นผู้ชม

4. ผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึกกันและกัน

กิจกรรม : “Check out” “ปิดกิจกรรม” ช่วงที่ 3 เวลา : 10 นาที

ผู้นำกิจกรรมกล่าวขอบคุณผู้ร่วมกิจกรรมที่ร่วมกันทำกิจกรรมตั้งแต่ครั้งแรกจนถึงครั้งสุดท้ายให้ประสบความสำเร็จ

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	ประเภทเครื่องมือ	หน่วยงาน/สังกัด
1.ผศ.ดร.กิตติกรณ นพอุดมพันธุ์	กิจกรรมละคร	คณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2.อ.ธัญญรัตน์ ประดิษฐ์แท่น	กิจกรรมละคร	คณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3.อ.ดร.ปิ่นล้น ปุณณประภา	กิจกรรมละคร	วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4.รศ.ดร.จรรุวรรณ ขำเพชร	แบบวัดความรู้	คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5.ผศ.ดร.นพดล อินทร์จันทร์	แบบวัดความรู้	วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6.ผศ.ดร.จัสรา ประเสริฐสิน	แบบวัดความรู้	สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ง

แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของนักเรียน
กลุ่มชาติพันธุ์ (สำหรับนักเรียน)

แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายวัฒนธรรมสำหรับนักเรียน

กำหนดขอบเขต 3 ด้าน คือ ด้านการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม ด้านบรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมในโรงเรียน และด้านความรู้สึกที่มีต่อเชื้อชาติและวัฒนธรรม โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 : ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง : โปรดอ่านข้อความแล้วใส่เครื่องหมาย ☒ ลงในช่องสี่เหลี่ยม ☐ หรือเติมข้อความในช่องว่างให้สมบูรณ์

1. เพศของนักเรียน

☐ ชาย ☐ หญิง

2. ชื่อ- สกุลของนักเรียน.....

3. ปัจจุบันนักเรียนอายุปี

4. กำลังเรียนอยู่ชั้น ☐ ป. 4 ☐ ป. 5 ☐ ป. 6

5. นักเรียนเป็นสมาชิกของชนเผ่าใด.....

6. ขณะอยู่ที่โรงเรียนนักเรียนใช้ภาษาใดในสื่อสารพูดคุย

- ☐ ภาษาไทย
☐ ภาษาชนเผ่าของตนเอง
☐ ผสมผสานระหว่างภาษาไทยและภาษาชนเผ่า

7. ขณะอยู่ที่บ้านนักเรียนใช้ภาษาใดในการสื่อสารพูดคุย

- ☐ ภาษาไทย
☐ ภาษาชนเผ่าของตนเอง
☐ ผสมผสานระหว่างภาษาไทยและภาษาชนเผ่า

ตอนที่ 2 : แบบวัดการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม (ด้านที่ 1) มีข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ

คำชี้แจง : โปรดอ่านข้อความด้านซ้ายแล้วประเมินว่านักเรียนเห็นด้วยกับข้อความนั้นมากน้อยเพียงใด โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องด้านขวา ดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4 หมายถึง เห็นด้วย

3 หมายถึง ไม่แน่ใจ

2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
1.	เด็กทุกชาติพันธุ์ที่อยู่ในประเทศไทย ควรมีโอกาสได้เรียนหนังสือ					
2.	การมีเด็กหลากหลายชาติพันธุ์ในโรงเรียน ทำให้เด็ก ๆ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมกันและกัน					
3.	การเรียนกับเพื่อนต่างชาติพันธุ์ ทำให้ฉันได้ประสบการณ์แปลกใหม่					
4.	ถึงแม้นักเรียนจะมีชาติพันธุ์ที่ต่างกัน แต่ทุกคนก็เป็นเพื่อนกันได้					
5.	ฉันสามารถเล่นกับเพื่อนทุกคน ไม่ว่าพวกเขาจะอยู่ชาติพันธุ์ใด					
6.	ฉันสามารถทำงานกลุ่ม ร่วมกับเพื่อนๆต่างชาติพันธุ์ได้					
7.	ภาษาของชาติพันธุ์ใด ๆ ก็แสดงถึงการมีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง					
8.	ห้องเรียนที่มีเพื่อนๆ ต่างภาษา กัน ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ภาษาอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น					
9.	ขณะที่เรียนหรือเล่นกับเพื่อนต่างชาติพันธุ์ ฉันชอบให้เพื่อนสอนพูดภาษาของพวกเขาด้วยเสมอ					
10.	ภาษาใด ๆ ต่างก็มีความไพเราะน่าฟัง					

11.	นักเรียนมีเพื่อนร่วมห้องหลายชาติพันธุ์ นักเรียนสามารถพูดได้หลายภาษา					
12.	ศาสนาทุกศาสนาสอนให้ทุกคนเป็นคนดีเสมอ					
13.	พิธีกรรม ความเชื่อทางศาสนา เป็นสิ่งที่คนในศาสนาสามารถปฏิบัติได้					
14.	นักเรียนไม่ควรลบหลู่ ดุหมิ่น คนที่นับถือศาสนาต่างจากตนเอง					
15.	ฉันอยากให้เพื่อนต่างชาติพันธุ์ ต่างวัฒนธรรม สอนวิธีการละเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้านของพวกเขา มาเผยแพร่ในโรงเรียน					
16.	ถ้าโรงเรียนมีการจัดงานรื่นเริง ฉันอยากเห็นการแสดง การร้อง การรำ จากเพื่อนๆ หลากหลายชาติพันธุ์					
17.	โรงเรียนควรให้ความรู้ ประเพณี วัฒนธรรมต่าง ๆ ของชาติพันธุ์ เข้าไปในวิชาเรียน ตามความเหมาะสม					
18.	นักเรียนควรศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตของเพื่อนๆ ที่มีชาติพันธุ์ วัฒนธรรมต่างจากตนเอง					
19.	ชุดแต่งกายของชาติพันธุ์ใด ๆ มีความสวยงามที่แตกต่างกัน					
20.	นักเรียนควรยอมรับและเคารพในความแตกต่างระหว่างตนเองและเพื่อนๆ					

ตอนที่ 3 : แบบวัดบรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมในโรงเรียน (ด้านที่ 2) มีข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ

คำชี้แจง : โปรดอ่านข้อความด้านซ้ายแล้วประเมินว่าเรื่องราวหรือเหตุการณ์ตามข้อความนั้น เป็นความจริงมากน้อยเพียงใด โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง □ ดังนี้

5 หมายถึง จริงที่สุด

4 หมายถึง จริงส่วนใหญ่

3 หมายถึง จริงพอประมาณ

2 หมายถึง จริงเพียงเล็กน้อย

1 หมายถึง ไม่จริงเลย

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
1.	โรงเรียนของฉันให้ความเสมอภาคและความยุติธรรมกับนักเรียนทุกคนเท่า ๆ กัน					
2.	โรงเรียนสนับสนุนให้เด็ก ๆ ทุกชาติพันธุ์ ทุกระดับความสามารถประสบความสำเร็จในการเรียนเสมอ					
3.	โรงเรียนให้ความช่วยเหลือนักเรียนทุกคนโดยไม่แบ่งแยกความแตกต่างของชาติพันธุ์					
4.	โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกชาติพันธุ์ ทุกระดับความสามารถแสดงความสามารถอย่างเต็มที่เสมอ					
5.	โรงเรียนเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ทุกชาติพันธุ์ได้จัดงานต่าง ๆ ที่เป็นงานของชาติพันธุ์นั้นเสมอ					
6.	ครูปฏิบัติต่อนักเรียนทุกคน ด้วยความเสมอภาค เท่าเทียมกัน					
7.	ครูสอนให้นักเรียนรู้ว่า ความแตกต่างระหว่างชาติพันธุ์ไม่ใช่อุปสรรคของการเป็นเพื่อนกัน					
8.	ครูสอดแทรกเนื้อหา เรื่องราวเกี่ยวกับชาติพันธุ์และวัฒนธรรมต่าง ๆ เข้าไปในวิชาเรียน					
9.	ครูให้นักเรียนต่างชาติพันธุ์ ต่างวัฒนธรรม ได้ทำกิจกรรมร่วมกันเสมอ					

10.	ครูให้ความสนใจนักเรียนทุกชาติพันธุ์ ทุกวัฒนธรรม โดยเท่าเทียมกัน					
11.	ครูสอนให้นักเรียน รู้ถึงความเหมือนและความแตกต่างระหว่างชาติพันธุ์ของตนเองและเพื่อนๆ					
12.	นักเรียนต่างชาติพันธุ์ ต่างวัฒนธรรม สามารถเรียนและเล่นด้วยกันได้โดยไม่แบ่งแยกกัน					
13.	นักเรียนหลายคนถูกกีดกันไม่ให้เข้าร่วมกลุ่มเนื่องจากมีความแตกต่างไปจากตนเอง					
14.	นักเรียนมักถูกล้อเลียนหรือโดยแกล้งจากเพื่อนที่ต่างชาติพันธุ์					
15.	นักเรียนทุกชาติพันธุ์ มีสิทธิ์สมัครและได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการนักเรียน นักกีฬา หรือตัวแทนของโรงเรียนในการประกวดหรือการแข่งขันต่าง ๆ					
16.	นักเรียนทุกชาติพันธุ์ มีโอกาสได้รับทุนการศึกษา อาหารกลางวันอย่างเท่าเทียมกันทุกคน					
17.	นักเรียนทุกชาติพันธุ์ มีโอกาสได้แต่งกาย เล่น หรือประกอบพิธีกรรมในเทศกาลหรือวันสำคัญของชาติพันธุ์ตนเองเสมอ					
18.	ผู้ปกครองของนักเรียน ได้รับเชิญให้เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเสมอ					
19.	ผู้ปกครองของนักเรียน มักให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเสมอ					
20.	ผู้ปกครองของนักเรียน สามารถพูดแลสื่อสารกับครูได้					

ภาคผนวก จ

แบบสอบถามความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของ
นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ (สำหรับครู)

แบบสอบถามความรอบรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายวัฒนธรรมการเข้าใจ
พหุวัฒนธรรม**สำหรับครู** โดยกำหนดขอบเขต 2 ด้าน คือ ด้านการยอมรับความหลากหลาย
วัฒนธรรม ด้านบรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมในโรงเรียน

โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 : ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง : โปรดอ่านข้อความแล้วใส่เครื่องหมาย ☒ ในช่องสี่เหลี่ยม ☐ หรือเติมข้อความใน
ช่องว่างให้สมบูรณ์

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. ปัจจุบันท่านอายุปี
3. ศาสนาที่ท่านเคารพนับถือ.....
4. การศึกษาสูงสุดของท่าน
 - ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี
 - ☐ ปริญญาตรี วิชาเอก.....
 - ☐ ปริญญาโท วิชาเอก.....
 - ☐ ปริญญาเอก วิชาเอก.....
5. ท่านมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการศึกษาพหุวัฒนธรรม (Multicultural Education) หรือไม่
 - ☐ ไม่มีความรู้ (ข้ามไปตอบข้อ 7.)
 - ☐ มีความรู้ ความเข้าใจ (โปรดประเมิน ระดับความรู้ความเข้าใจ ของท่าน)
 - ☐ มาก
 - ☐ ปานกลาง
 - ☐ น้อย
6. ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการศึกษาพหุวัฒนธรรม ของท่าน มาจากแหล่งใด
(ตอบได้มากกว่า 1)
 - ☐ เรียนจากมหาวิทยาลัย
 - ☐ ฟังการบรรยายจากวิทยากร
 - ☐ ฟัง หรือสนทนากับผู้บริหาร/เพื่อนครู
 - ☐ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (โปรดระบุแหล่งค้นคว้า.....)

7. ภาระงานสอนของท่านในปัจจุบัน

- ☐ สอนประจำชั้นทุกรายวิชา (โปรดระบุชั้นที่สอน).....
- ☐ สอนเป็นรายวิชา (โปรดระบุรายวิชาที่สอน 1.....2.....)

8. ท่านสอน/สอดแทรก/บูรณาการเนื้อหา หรือกิจกรรม เกี่ยวกับเชื้อชาติ/วัฒนธรรมของนักเรียน กลุ่มต่าง ๆ ที่อยู่ในห้องเรียน ในรายวิชาที่สอน หรือไม่

- ☐ ไม่เคยทำเลย ☐ ทำนาน ๆ ครั้ง ☐ ทำอยู่เป็นประจำ

9. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่ครูจะสอน/สอดแทรก/บูรณาการเนื้อหา หรือกิจกรรม เกี่ยวกับเชื้อชาติ/วัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มต่าง ๆ เข้าไปในรายวิชาที่สอน

- ☐ เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- ☐ เห็นด้วย
- ☐ ไม่แน่ใจ
- ☐ ไม่เห็นด้วย
- ☐ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

10. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ที่นักเรียนไทย ควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเชื้อชาติ/วัฒนธรรมของเพื่อนนักเรียนต่างเชื้อชาติ

- ☐ เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- ☐ เห็นด้วย
- ☐ ไม่แน่ใจ
- ☐ ไม่เห็นด้วย
- ☐ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

11. ท่านมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับเชื้อชาติ/ชนเผ่า/วัฒนธรรม เกี่ยวกับนักเรียน อยู่ในระดับใด

- ☐ มากที่สุด
- ☐ มาก
- ☐ ปานกลาง
- ☐ น้อย
- ☐ น้อยที่สุด

12. ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับเชื้อชาติ/ชนเผ่า/ วัฒนธรรม ของครูจะช่วยให้ครูยอมรับในความแตกต่าง และปฏิบัติต่อนักเรียนเหล่านี้ด้วยความเข้าใจ

- ☐ เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- ☐ เห็นด้วย
- ☐ ไม่แน่ใจ
- ☐ ไม่เห็นด้วย
- ☐ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

13. สถานะทางเชื้อชาติของท่านคือ.....

14. ภูมิลำเนา (บ้านเกิด) ของท่านอยู่ที่ไหน.....

15. ท่านประกอบอาชีพครูในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน รวมเวลา ปี เดือน

16. ห้องเรียนที่ท่านสอน มีองค์ประกอบทางเชื้อชาติ อย่างไร

- ☐ นักเรียนไทย ทั้งหมด
- ☐ นักเรียน ชนเผ่าต่างๆ ผสมผสานกัน ทั้งหมด
- ☐ นักเรียนไทย เรียนร่วมกับนักเรียนชนเผ่าต่างๆ
 - ☐ สัดส่วนนักเรียนไทย มากกว่า
 - ☐ สัดส่วนนักเรียนไทย น้อยกว่า
 - ☐ สัดส่วนนักเรียนไทย ต่อนักเรียนกลุ่มเชื้อชาติอื่นๆ ใกล้เคียงกัน

ตอนที่ 2 : แบบสอบถามด้านการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม มีข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ

คำชี้แจง : โปรดอ่านข้อความด้านซ้าย แล้วประเมินว่าท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นมากน้อย

เพียงใด โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 4 หมายถึง เห็นด้วย
- 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ
- 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
1.	เด็กทุกคนไม่ว่าจะเชื้อชาติใด ต้องมีโอกาสได้รับการศึกษาพื้นฐาน					
2.	การที่เด็กต่างเชื้อชาติเรียนร่วมกับเด็กไทยด้วยความรักสามัคคี เป็นภาพที่น่าประทับใจ					
3.	ครูควรสอนวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถไม่ว่าศิษย์จะมาจากเชื้อชาติใด					
4.	การที่เด็กไทยได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมกับเด็กต่างเชื้อชาติส่งผลให้เด็กมีความฉลาดรอบรู้ทางวัฒนธรรม					
5.	เด็กทุกชาติพันธุ์ ทุกชนเผ่า ควรได้รับการพัฒนาในทุกด้านเช่นเดียวกับเด็กไทย					
6.	ภาษากลุ่มชาติพันธุ์ ชนเผ่าต่างๆ แสดงถึงความ เป็นชนชาติที่มีวัฒนธรรม					
7.	ห้องเรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสารและเรียนรู้ ขณะเดียวกันก็ใช้ภาษาของนักเรียนกลุ่มเชื้อชาติต่างๆเป็นตัวเสริมจะช่วยให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น					
8.	ครูที่สอนในชั้นเรียนพหุวัฒนธรรมควรเรียนรู้ภาษาของนักเรียนกลุ่มต่างๆ เพื่อให้เกิดการสื่อสาร และเข้าใจนักเรียนเพิ่มมากขึ้น					
9.	ความเชื่อทางศาสนาที่แตกต่างกันของนักเรียน ไม่เป็นอุปสรรคต่อ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
10.	โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือได้					
11.	ครูควรปฏิบัติต่อนักเรียนโดยเท่าเทียมกัน แม้ว่านักเรียนจะนับถือศาสนาต่างจากครู					
12.	โรงเรียนควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาของทุกศาสนาที่ครู นักเรียน หรือผู้ปกครองนับถือ					
13.	ขนบประเพณีของชนชาติไทย และชนชาติต่างๆ ล้วนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่า					

14.	ศิลปะการแสดง และการละเล่นของชนชาติไทย และชนชาติต่างๆควรได้รับการอนุรักษ์และสืบสานต่อไป					
15.	โรงเรียนควรร่วมมือกับผู้ปกครองในการส่งเสริมให้มีกิจกรรมตาม ชนบประเพณีของคนทุกกลุ่มในชุมชน					
16.	นักเรียนที่มาจากกลุ่มชนชาติที่แตกต่าง ควรมีโอกาสได้เรียนรู้ และเข้าใจชนบประเพณีของกันและกัน					
17.	รูปแบบการแต่งกาย บ้านเรือนที่อยู่อาศัย อาหารการกินของชนชาติไทย และชนชาติต่างๆ มีเอกลักษณ์เฉพาะตนที่น่าสนใจและเรียนรู้					
18.	นักเรียนที่มาจากกลุ่มชนชาติที่ต่างกัน ควรมีโอกาสได้เรียนรู้และเข้าใจวิถีชีวิตของกันและกัน					
19.	โรงเรียนควรจัดกิจกรรม เช่น สัปดาห์ชนชาติ เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชนชาติต่างๆ ในโรงเรียน					
20.	ครูควรให้การยอมรับในวิถีชีวิตที่แตกต่างกันของคนเชื้อชาติต่างๆ					

ตอนที่ 3 : แบบสอบถามด้านบรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมในโรงเรียน มีข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ

คำชี้แจง : โปรดอ่านข้อความด้านซ้าย แล้วประเมินว่าเรื่องราวหรือเหตุการณ์ตามข้อความนั้นเป็นความจริงมากน้อยเพียงใด โดยใช้เครื่องหมาย ✓ ในช่อง ดังนี้

5 หมายถึง จริงที่สุด

4 หมายถึง จริงส่วนใหญ่

3 หมายถึง จริงพอประมาณ

2 หมายถึง จริงเพียงเล็กน้อย

1 หมายถึง ไม่จริงเลย

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
1.	หน่วยงานต้นสังกัดระดับเขตพื้นที่การศึกษากำหนดนโยบายให้โรงเรียนจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความหลากหลายทางวัฒนธรรม					
2.	ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ และวิธีการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม					
3.	หน่วยงานต้นสังกัดระดับเขตพื้นที่การศึกษาจัดประชุมอบรม สัมมนาเพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความหลากหลายทางวัฒนธรรม					
4.	ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ คำขวัญ แผนกลยุทธ์ แผนงาน หรือ โครงการต่างๆของโรงเรียน บ่งบอกถึงความตระหนักในการสร้าง การยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม					
5.	ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการ และวิธีการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม					
6.	ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติต่อบุคลากรในโรงเรียน นักเรียน และผู้ปกครองทุกกลุ่มเชื้อชาติ วัฒนธรรมด้วยความเท่าเทียมกัน					
7.	ผู้บริหารโรงเรียนยึดหลักการประชาธิปไตยในการบริหารงานภายใต้ความแตกต่างทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม					
8.	ครูเข้าใจในหลักการ และวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม					
9.	ครูมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนและผู้ปกครองที่มีเชื้อชาติ วัฒนธรรมต่างจากตน					
10.	ครูปรับเนื้อหาและวิธีการสอนของตนให้สอดคล้องกับความแตกต่างทางเชื้อชาติ วัฒนธรรมของผู้เรียน					
11.	ครูปฏิบัติต่อนักเรียนทุกคนด้วยความเสมอภาค และยุติธรรม					
12.	นักเรียนทุกกลุ่มเชื้อชาติ วัฒนธรรม มีความภาคภูมิใจใน วัฒนธรรมของตน					
13.	นักเรียนที่มีเชื้อชาติ วัฒนธรรมแตกต่างกันสามารถเรียน และเล่นร่วมกันได้โดยปราศจากการแบ่งแยก และอคติ					

14.	มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรม เช่นการฝึกหัดการเล่น ประจําชาติ ในกลุ่มนักเรียนที่มีเชื้อชาติ วัฒนธรรมแตกต่างกัน					
15.	นักเรียนทุกกลุ่มเชื้อชาติ วัฒนธรรม มีโอกาสแสดงความสามารถและประสบความสำเร็จโดยเท่าเทียมกัน					
16.	นักเรียนทุกกลุ่มเชื้อชาติ วัฒนธรรม มีสิทธิสมัคร และได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการนักเรียน นักกีฬา หรือตัวแทนของโรงเรียนในการประกวดแข่งขันต่างๆ					
17.	โรงเรียนจัดโครงการสอนซ่อม-เสริมให้กับนักเรียนทุกกลุ่มเชื้อชาติ วัฒนธรรม					
18.	นักเรียนต่างกลุ่มเชื้อชาติ วัฒนธรรมมีโอกาสหากิจกรรมที่โรงเรียนหรือได้รับอนุญาตให้หยุดเรียนในวันสำคัญทางศาสนา หรือประเพณีของกลุ่มนั้นๆ					
19.	องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษา สะท้อนถึงการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม					
20.	ผู้ปกครองจากกลุ่มเชื้อชาติ วัฒนธรรม ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกับโรงเรียนเป็นอย่างดี					

ภาคผนวก จ

รูปภาพกิจกรรมละครเพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรมของ
นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์

กิจกรรมครั้งที่ 1 My name is
วันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

กิจกรรมครั้งที่ 1 My name is
วันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

กิจกรรมครั้งที่ 2 1 ชื่อ 1 ทำ
วันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

กิจกรรมครั้งที่ 2 1 ชื่อ 1 ทำ
วันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

กิจกรรมครั้งที่ 3 Telling the story

วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

กิจกรรมครั้งที่ 3 Telling the story

วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

กิจกรรมครั้งที่ 4 อัตลักษณ์
วันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

กิจกรรมครั้งที่ 4 อัตลักษณ์
วันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

กิจกรรมครั้งที่ 5 My home
วันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

กิจกรรมครั้งที่ 5 My home
วันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

กิจกรรมครั้ง 6 จักซอว์
วันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

กิจกรรมครั้ง 6 จักซอว์
วันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

กิจกรรมครั้งที่ 7 The village
วันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

กิจกรรมครั้งที่ 7 The village
วันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

กิจกรรมครั้งที่ 7 The village
วันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

กิจกรรมครั้งที่ 7 The village
วันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

กิจกรรมครั้ง 9 ละครของพวกเรา

วันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ.2563

กิจกรรมครั้ง 9 ละครของพวกเรา

วันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ.2563

กิจกรรมครั้ง 10 ละครของพวกเรา
วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ.2563

กิจกรรมครั้ง 10 ละครของพวกเรา
วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ.2563

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวไสรยา วงศ์พิพันธ์
วัน เดือน ปี เกิด	15 กันยายน 2535
สถานที่เกิด	อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
วุฒิการศึกษา	- พ.ศ. 2557 ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร -พ.ศ. 2563 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาศิลปศึกษา (ศิลปะการแสดงศึกษา) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่อยู่ปัจจุบัน	280 หมู่ 7 ตำบลกะทูน อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช 80270.

